

Általános iskolások pályaválasztása 2015

*Elemzés a
Magyar Kereskedelmi és Iparkamara
számára*

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet

Budapest, 2015. július

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan non-profit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI – Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

Az elemzést írták:

Türei Gergely (elemző, GVI)
e-mail: turai.gergely@gvi.hu

Bárdits Anna (elemző, GVI)
e-mail: anna.bardits@gvi.hu

Kutatásvezető:

Tóth István János, Ph.D.
tudományos főmunkatárs, MTA KTI,
ügyvezető igazgató, MKIK GVI
e-mail: istvan.janos.toth@gvi.hu

Kézirat lezárva: 2015. július 27.

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Cím: 1034 Budapest, Bécsi út 120.
Tel: 235-0584
Fax: 235-0713
e-mail: gvi@gvi.hu
internet: <http://www.gvi.hu>

Tartalom

Összefoglaló	5
Bevezetés.....	9
1. Továbbtanulás és pályaválasztás a tanulók körében	10
1.1. Továbbtanulásról való tájékozódás	19
1.2. Továbbtanulási tervek és megvalósulásuk.....	35
1.3. Érdeklődési kör, tehetség	42
1.4. Munkával kapcsolatos tervek.....	51
1.5. Pszichológiai jellemzők, társas kapcsolatok.....	70
1.6. Kollégiumi elhelyezés.....	73
2. A tanulói profilok elemzése	77
2.1. Az Önállóság-index.....	83
2.2. A Szabadidő-index	88
2.3. A Gépipar/fémipar-index.....	94
2.4. A Kreativitás-index	100
2.5. A Diploma-index	106
2.6. Iskola jellemzőinek hatása a tanulói profilokra	113
3. Területi különbségek	116
3.1. Közép-Magyarország.....	127
3.2. Közép-Dunántúl	128

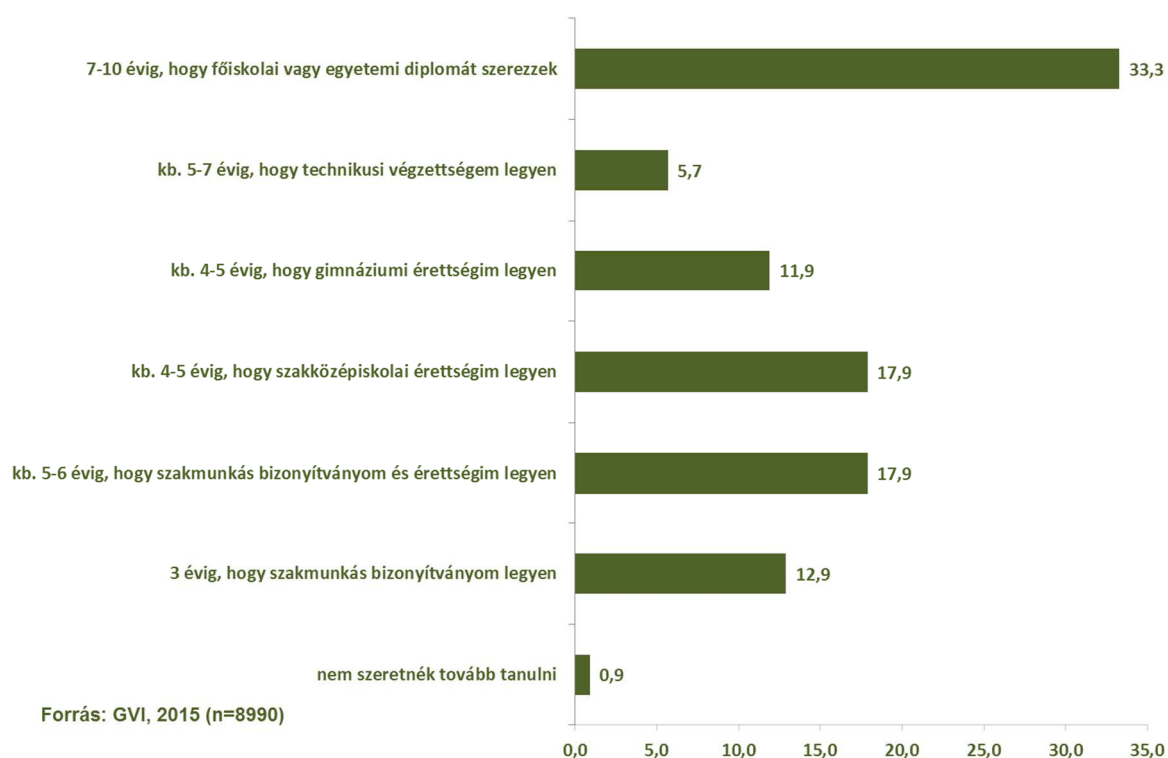
3.3. Nyugat-Dunántúl	128
3.4. Dél-Dunántúl	129
3.5. Dél-Alföld	129
3.6. Észak-Alföld	130
3.7. Észak-Magyarország	130
4. Következtetések	131
Ábrajegyzék	134
Melléklet 1: mintavételezés és súlyozás	140
Melléklet 2: az adatfelvétel kérdőíve	141

Összefoglaló

- Az alábbi tanulmány a pályaválasztás előtt álló, hetedik osztályos általános iskolás tanulók továbbtanulás és szakmaválasztás iránti érdeklődését vizsgálja. Az eredmények a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) országos pályaaorientációs vizsgálatának eredményein alapulnak.
- A tanulmány eredményei egy olyan adatfelvételen alapulnak, amelynek keretében 9088 hetedik osztályos tanulót kerestek fel a területi kamarák szakértői. A mintába az egyes megyékből olyan arányban kerültek a tanulók, amilyen arányt az adott megye képviselt a végzett nyolcadikos tanulók között 2012-ben, korrigálva a szakiskolai képzést megkezdők arányának az országos átlagtól való eltéréseivel. A mintát utólag úgy súlyoztuk, hogy a területi egységek súly összege megmaradjon a mintavétel szerint kitűzött arány, ugyanakkor a kompetencia felmérés eredményei alapján kialakított kategóriák súlya minden megyében megfeleljen az ott megfigyelt arálynak.
- A tanulók közül már majdnem mindenki (92%) foglalkozott a továbbtanulás kérdéseivel. Közülük a legtöbben (86%) a szülőkkel való beszélgetést választották a tájékozódásra, 69%-uk osztályfőnöki órán, 24%-uk pedig iskolai pályaválasztási rendezvényen szerezte az információit.
- A legtöbb tanulónak (55%) azt a tanácsot adták a szülei, hogy szerezzen olyan szakmát, amivel szívesen foglalkozna. A tanulók körülbelül 40%-ának azt javasolták szülei, hogy olyan szakmát szerezzen, amivel jól tud majd keresni, illetve azt, hogy szakmát és érettségit is szerezzen. 28%-uknak azt tanácsolják a szülei, hogy szerezzen diplomát, 25%-uknak pedig azt javasolták, hogy tanuljon szakmát. 43%-uk úgy látja, hogy szülei rábízzák a választást.
- A továbbtanulási terveket tekintve a legtöbb diák főiskolai vagy egyetemi diplomát szeretne szerezni (33%), őket követik azok, akik szakközépiskolai érettségit szeretnének (18%), 18%-uk szakmunkás bizonyítványt és érettségit szeretne, 13%-

uk szakmunkás szeretne lenni, 12%-uk gimnáziumi érettségét kíván megszerezni, 6%-uk pedig technikus végzettséget. A tanulók mindössze 1%-a jelezte, hogy az általános iskola után nem szeretne továbbtanulni.

1. ábra: A tanulók megoszlása aszerint, hogy mennyi ideig szeretnék továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2015

- A jövőbeli foglalkozások tekintetében az állatgondozás, a szakácsmesterség és a számítógépes munka a legnépszerűbb a diákok körében.
- A munkával, hivatással kapcsolatos tervek jelentős, nemek szerinti eltéréseket mutatnak, illetve az apa iskolai végzettsége is fontos befolyásoló tényező. A szellemi foglalkozásokat általában a magasabb iskolai végzettségűek gyermekei tartják vonzóknak. A tanulók általában olyan foglalkozásokat szeretnék űzni, amelyhez olyan szintű iskolai végzettség szükséges, amilyen apjuknak is van.
- A jövőbeli foglalkozási tervek régióként nem különböznek jelentősen, de a jobb gazdasági helyzetű régiókban magasabb a szellemi foglalkozást tervező gyerekek aránya.

- A diákoknak tág elképzelésük van jövőbeli szakmájukról, és jellemzően ehhez az elképzeléshez illeszkedő, egymáshoz hasonló 2-4 szakmát tartanak vonzónak.
- A legtöbb tanulók jövőbeli munkájával kapcsolatban azt tartja a legfontosabbnak, hogy biztos munkahelye legyen (95%-uk szerint fontos ez) illetve, hogy ne szoruljon segélyre (88%).
- A munkában és véleményformálásban való önállóság, valamint a szülőktől való függetlenedési igény mérését a GVI által kifejlesztett Önállóság-index segítségével mértük. A magas iskolai végzettségű szülők gyermekei átlagosan önállóbbnak mondhatóak. Azok a tanulók, akik magasabb fokú önállóságról adtak tanúbizonyságot, általában magasabb szinten kívánnak továbbtanulni és nagyobb gyakorisággal választanak felsőfokú végzettséghez köthető, szellemi foglalkozásokat. A legönállóbbak segítő foglalkozást választanának, kutatnának, illetve a médiában helyezkednének el.
- A szabadidő centrikusság és a szabadidő jó kihasználásának mérésére kifejlesztettük az un. Szabadidő-indexet. Azon tanulók körében a legmagasabb ennek értéke, akik gimnáziumi érettségire, illetve diplomára vágynak. A lányokra jellemzőbb, hogy középpontba helyezik a szabadidős tevékenységeket, mint a fiúkra.
- Harmadikként a gépipari / fémipari foglalkozások iránti fogékonyság mérésére létrehoztuk az un. Gépipar/fémipar-indexet. A gépipari vagy fémipari irányultságú fiatalok között valószínűleg sokan nehéz anyagi körülmények között nőnek fel, szüleik általában őstermelők, szakmunkások, segédmunkások vagy betanított munkások. A magas fokú gépipari vagy fémipari érdeklődéssel jellemezhető tanulók általában technikus, illetve szakmunkásképzésben szeretnének részt venni az általános iskola után. Szüleik általában azt szeretnék, hogy gyermekük édesapja foglalkozását kövesse, hogy családjuk vállalkozásában dolgozzon, illetve azt, hogy szakmát tanuljon. Tehát elmondható, hogy a szakképzettséggel rendelkező szülők közül sokan szeretnék gyermekükre örökíteni szakmájukat.

- A kreativitás és kreatív tevékenységek iránti fogékonyságának mérésére egy másik indexet alkottunk: a Kreativitás-indexet. Ennek értéke magasabb a lányok, mint a fiúk körében. A magasabb iskolai végzettségű szülők gyermekei, valamint a hosszabb ideig tartó továbbtanulást tervező diákok körében is relatíve magasabb az index értéke.
- Végül a felsőfokú tanulmányok illetve szellemi munka iránti fogékonyságot a Diploma index segítségével mértük. A lányok közül kicsivel többen szeretnék felsőfokú tanulmányokat végezni, mint a fiúk közül. Az adatok azt mutatják, hogy a felsőfokú végzettségű szülők jelentős mértékben továbbörökítik továbbtanulási ambícióikat gyermekeikre. Azon tanulók közül, akik önállóbbak és iskolai munkájukban szorgalmasabbak, többen készülnek diplomát szerezni, mint a többi diák.
- A szülők tanácsai igen jelentősen befolyásolhatják a fiatalok továbbtanulásra, szakmaválasztásra vonatkozó döntéseit.

Bevezetés

Jelen tanulmány célja feltérképezni a pályaválasztás előtt álló, hetedik osztályos általános iskolás tanulók továbbtanulás és szakmaválasztás iránti érdeklődését, valamint szülei pályairányítási szándékát.

A 2015-ös országos pályaaorientációs vizsgálat a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) szervezésében valósult meg. A kutatás közvetlen előzménye a 2014-es országos pályaaorientációs vizsgálat, amelynek koncepcióját a jelen tanulmány is szorosan követi. Az MKIK területi hálózata segítségével az adatfelvétel az egész ország területén 2015. április 6. és május 29. között zajlott le. Összesen 9.088 hetedik osztályos tanuló válaszolt a kérdésekre. A mintát úgy alakítottuk ki, hogy országosan reprezentatívnak legyen tekinthető¹.

A tanulmány első részében a továbbtanulás, valamint a szakma- és pályaválasztás témaköreit vizsgáljuk meg. A fejezet körüljárja az általános iskolások érdeklődési területeit, a feladatok elvégzésével kapcsolatos általános attitűdjüket, továbbtanulási terveiket és a munka világról alkotott elképzeléseiket.

A második részben az ún. tanulói profilok segítségével mélyebben is megvizsgáljuk, hogy a különböző pszichológiai tényezők, tulajdonságok, illetve a családi háttér milyen módon befolyásolja a hetedik osztályos tanulók pályaválasztási döntéseit.

A harmadik fejezetben a főbb eredmények területi különbségeit tárjuk fel általában regionális, egyes esetekben megyei szinten.

A tanulmányt a főbb következtetések levonásával és az esetleges további, jövőbeli kutatási irányok felvázolásával zárjuk.

¹ A mintavétel alapelveit az MKIK és az MKIK GVI közösen határozta meg. A mintavétel figyelembe veszi az adott megyében 2012-ben a 8. évfolyamot eredményesen befejezők számát és a középiskolások között a szakiskolások arányát, valamint a megyei kamaráknál szerződésben álló tanuló szerződéses diákok arányát.

1. Továbbtanulás és pályaválasztás a tanulók körében

Főbb eredmények

- Az adatok szerint a diákok leginkább az internetről tájékozódnak: 84%-uk innen szerzi az információkat.
- A tanulók közül már majdnem mindenki (92%) foglalkozott a továbbtanulás kérdéseivel. Közülük a legtöbben (86%) a szülőkkel való beszélgetést választották a tájékozódásra, 69%-uk osztályfőnöki órán, 24%-uk pedig iskolai pályaválasztási rendezvényen szerezte az információit.
- A legtöbb tanulónak (55%) azt a tanácsot adták a szülei, hogy szerezzen olyan szakmát, amivel szívesen foglalkozna. A tanulók körülbelül 40%-ának azt javasolták szülei, hogy olyan szakmát szerezzen, amivel jól tud majd keresni, illetve azt, hogy szakmát és érettségit is szerezzen. 28%-uknak azt tanácsolják a szülei, hogy szerezzen diplomát, 25%-uknak pedig azt javasolták, hogy tanuljon szakmát. 43%-uk úgy látja, hogy szülei rábízzák a választást.
- A továbbtanulási terveket tekintve a legtöbb diák főiskolai vagy egyetemi diplomát szeretne szerezni (33%), őket követik azok, akik szakközépiskolai érettségit szeretnének (18%), 18%-uk szakmunkás bizonyítványt és érettségit szeretne, 13%-uk szakmunkás szeretne lenni, 12%-uk gimnáziumi érettségit kíván szerezni, 6%-uk pedig technikus végzettséget. A tanulók mindössze 1%-a jelezte, hogy az általános iskola után nem szeretne továbbtanulni.
- A legtöbb diák úgy érzi, hogy a számítógép kezelésében és a sportban tehetséges. Emellett sokan jelezték, hogy ügyesek rajzolásban, a házi és ház körüli munkákban, illetve társasjátékokban.
- A legtöbb tanuló a háziállatok gondozásában, a sütésben, főzésben, a bevásárlásban, illetve a barkácsolásban, szerelésben segít szívesesen szüleinek. Az

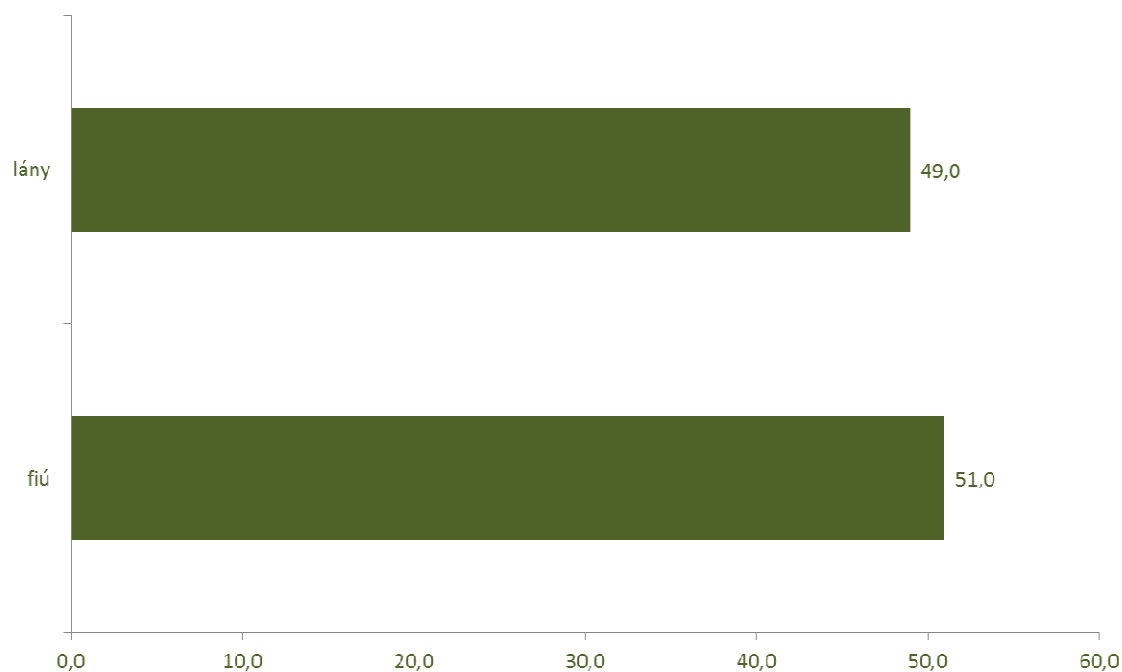
otthoni segítségnyújtás jelentős, nemek szerinti eltéréseket mutat: a legtöbb házimunkában a lányok szívesebben segítenek a fiúknál.

- A jövőbeli foglalkozások tekintetében az állatgondozás, a szakácsmesterség és a számítógépes munka a legnépszerűbb a diákok körében.
- A munkával, hivatással kapcsolatos tervek jelentős, nemek szerinti eltéréseket mutatnak, illetve az apa iskolai végzettsége is fontos befolyásoló tényező. A szellemi foglalkozásokat általában a magasabb iskolai végzettségűek gyermekei tartják vonzónak. A tanulók általában olyan foglalkozásokat szeretnének űzni, amelyhez olyan szintű iskolai végzettség szükséges, amilyen apjuknak is van.
- A jövőbeli foglalkozási tervek régióként nem különböznek jelentősen, de a jobb gazdasági helyzetű régiókban magasabb a szellemi foglalkozást tervező gyerekek aránya.
- A diákoknak tág elképzelésük van jövőbeli szakmájukról, és jellemzően ehhez az elképzeléshez illeszkedő, egymáshoz hasonló 2-4 szakmát tartanak vonzónak.
- A legtöbb tanulók jövőbeli munkájával kapcsolatban azt tartja a legfontosabbnak, hogy biztos munkahelye legyen (95%-uk szerint fontos ez) illetve, hogy ne szoruljon segélyre (88%).
- A gyerekek 39%-a jelezte, hogy szívesen lakna kollégiumban, 61%-uk pedig nem. Azok közül, akik szívesen lalnának kollégiumban, a legtöbben azért választanák ezt a lehetőséget, mert így együtt lehetnének a szintén kollégiumban lakó barátaikkal és sokaknál az is szempont, hogy nem szeretnének bejárók lenni. A diákokat főleg az tartja vissza a kollégiumban lakástól, hogy hiányoznának nekik az otthoni barátaik és a szüleik.

Az alábbi alfejezetben a tanuló szemszögéből mutatjuk be a továbbtanulás és pályaválasztás témaköreit. Kitérünk arra is, hogy a tanulók miben gondolják tehetségesnek magukat és hogyan kapcsolódnak a munka világához, milyen terveik vannak a jövőre nézve.

Az 1.1. ábrán látható, hogy 2015-ös mintánkba közel egyenlő arányban kerültek be lányok és fiúk (49-51%), ami így reprezentálja a nemek arányát az összes 7. osztályos körében.

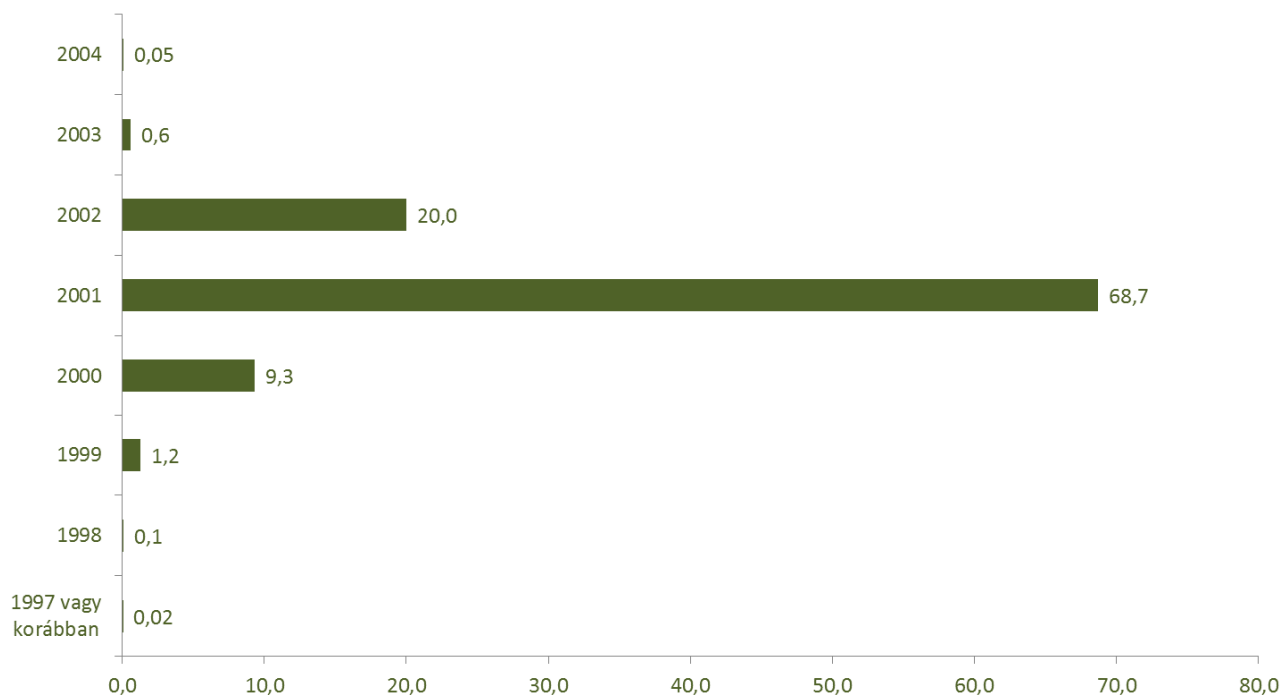
1.1. ábra: A tanulók megoszlása nemük szerint (százalék), 2015

Forrás: GVI, 2015 (n=8913)

A mintába került tanulók többsége (89%-a) 2001-ben vagy 2002-ben született, tehát 13-14 éves volt a kérdezés idején. Csak 11%-uk idősebb és kevesebb, mint 1%-uk fiatalabb ennél (lásd az 1.2. ábrát).

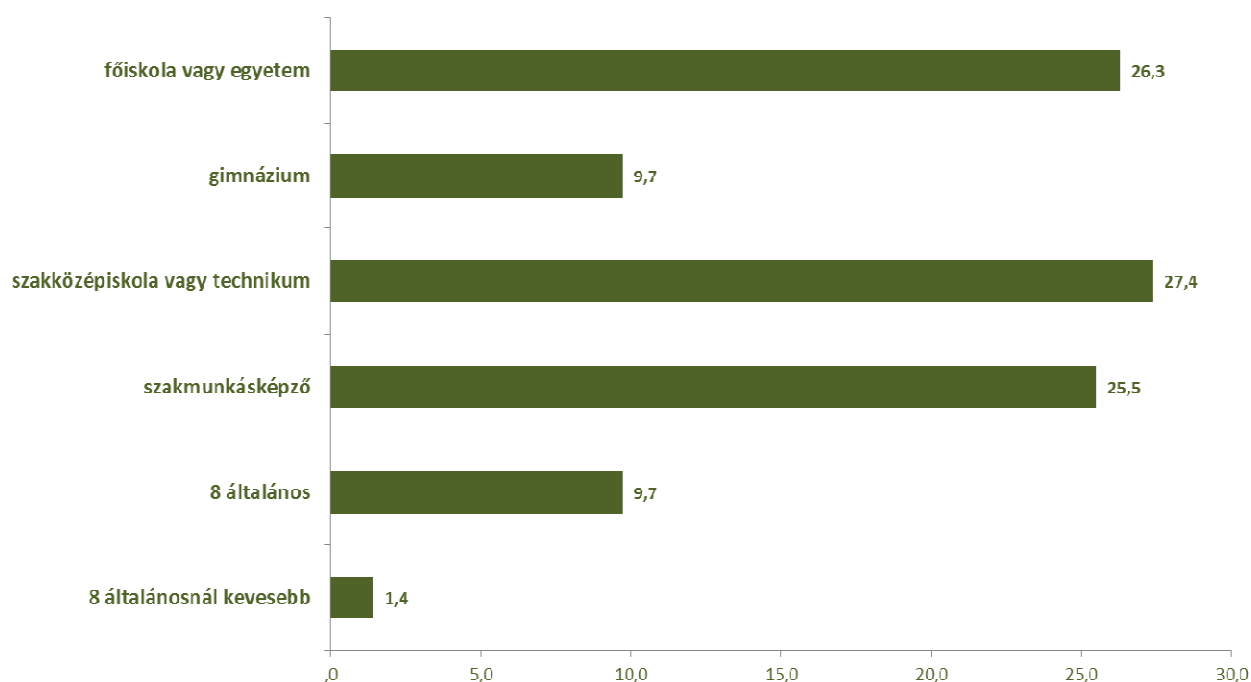
1.2. ábra: A tanulók megoszlása születési év szerint (százalék), 2015

Forrás: GVI (n=8990)

A mintába került tanulók között a legnagyobb arányban olyanokat találunk, akiknek apja szakközépiskolát vagy technikumot végzett (27%). Majdnem ugyanekkora részük (26%) apja vagy gondviselője diplomás, szintén 26%-uk apja végzett szakmunkásképzőt. A tanulók 10%-10%-ának gimnáziumot illetve 8 általános iskolai osztályt végzett el az apja, 1%-uknak pedig ennél kevesebbet (lásd az 1.3. ábrát).

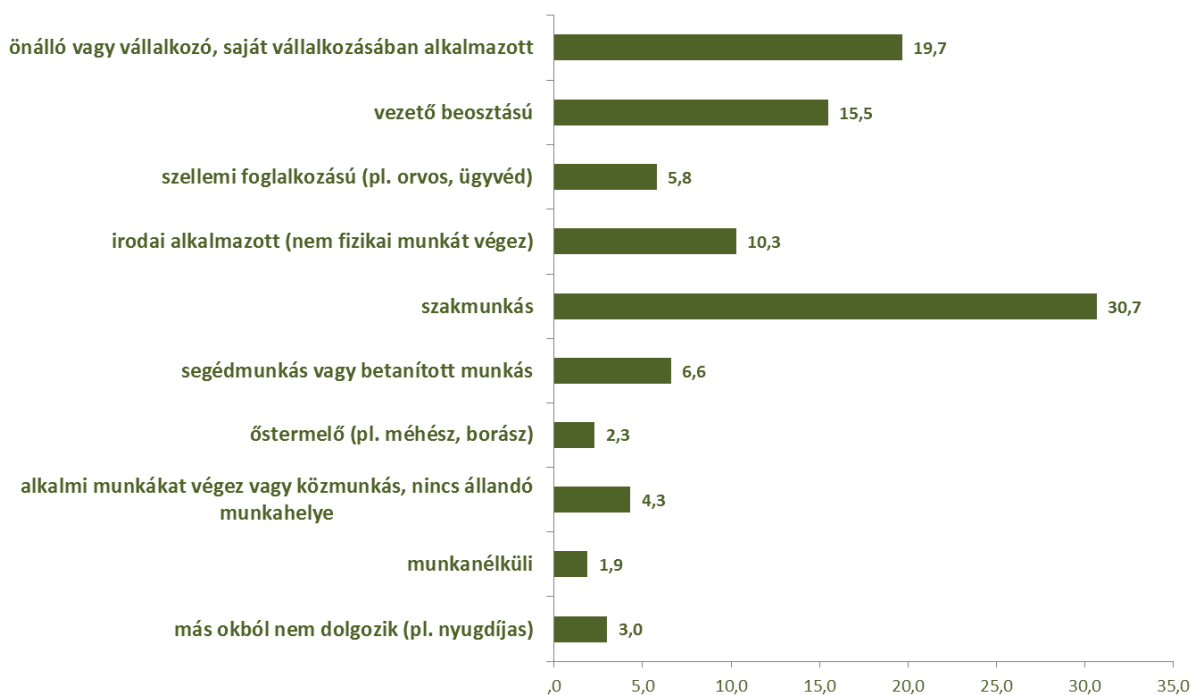
1.3. ábra: A tanulók megoszlása gondviselőjük iskolai végzettsége szerint (százalék), 2015

Forrás: GVI, 2015 (n=6824)

Foglalkozását tekintve a legtöbb tanuló apja szakmunkás (31%). 20%-uk apja önálló, 16%-uké vezető beosztású, 10%-uké irodai alkalmazott, 7%-uké segéd- vagy betanított munkás, 6%-uké szellemi foglalkozású, 4%-uk pedig alkalmi munkát vagy közmunkát végez. 2%-uk mondta, hogy gondviselője munkanélküli, 3%-uk apja pedig valamilyen más okból nem dolgozik (lásd az 1.4. ábrát).

1.4. ábra: A tanulók megoszlása gondviselőjük foglalkozása szerint (százalék), 2015

Forrás: GVI, 2015 (n=7372)

Régiós megoszlást tekintve a mintába legtöbbször Közép-Magyarországról kerültek be (2292 fő), ezt követi az Észak-Alföld (1671 fő). A további öt régióból 736-1147 tanuló került a mintába (lásd az 1.1. táblázatot).

1.1. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya régióként, 2015

Megye	Válaszadók	
	száma	százalékos aránya
Közép-Magyarország	2292	25,2
Közép-Dunántúl	985	10,8
Nyugat-Dunántúl	736	8,1
Dél-Dunántúl	1119	12,3
Dél-Alföld	1147	12,6
Észak-Alföld	1671	18,4
Észak-Magyarország	1137	12,5
Összesen	9088	100,0

Az 1.2. táblázatból látható a tanulók megyék szerinti megoszlása. Az arányok körülbelül megfelelnek az egyes megyék lakónépességének. A legtöbb megkérdezett diák Budapesten tanul (1224 fő).

1.2. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya megyénként, 2015

Megye	Válaszadók	
	száma	százalékos aránya
Budapest	1224	13,5
Baranya	376	4,1
Bács-Kiskun	348	3,8
Békés	378	4,2
Borsod-Abaúj-Zemplén	691	7,6
Csongrád	422	4,6
Fejér	351	3,9
Győr-Moson-Sopron	257	2,8
Hajdú-Bihar	516	5,7
Heves	286	3,1
Komárom-Esztergom	325	3,6
Nógrád	160	1,8
Pest	1068	11,8
Somogy	509	5,6
Szabolcs-Szatmár-Bereg	743	8,2
Jász-Nagykun-Szolnok	413	4,5
Tolna	234	2,6
Vas	225	2,5
Veszprém	309	3,4
Zala	254	2,8
Összesen	9088	100,0

Az 1.3. táblázat az egyes területi kamarák által kérdezett tanulók számát mutatja be.

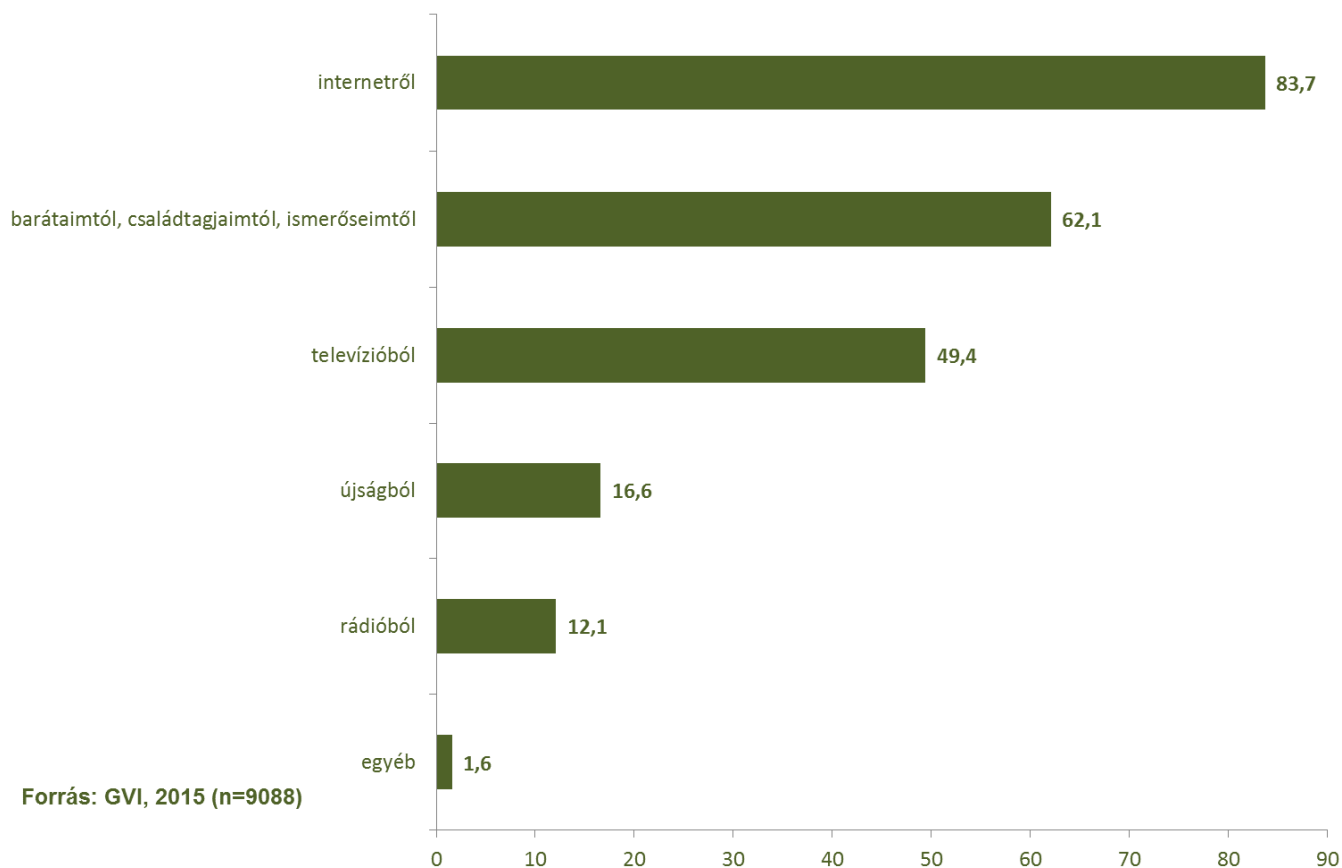
1.3. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya kérdező kamaránként, 2015

Kamara	Válaszadók	
	száma	százalékos aránya
Budapesti KIK	1224	13,5
Pécs-Baranyai KIK	376	4,1
Bács-Kiskun Megyei KIK	348	3,8
Békés Megyei KIK	378	4,2
Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei KIK	691	7,6
Csongrád Megyei KIK	422	4,6
Fejér Megyei KIK	182	2,0
Győr-Moson-Sopron Megyei KIK	199	2,2
Hajdú-Bihar Megyei KIK	516	5,7
Heves Megyei KIK	286	3,1
Komárom-Esztergom Megyei KIK	325	3,6
Nógrád Megyei KIK	160	1,8
Pest Megyei és Érd Megyei Jogú Városi KIK	1068	11,8
Somogyi KIK	509	5,6
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei KIK	743	8,2
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei KIK	413	4,5
Tolna Megyei KIK	234	2,6
Vas Megyei KIK	225	2,5
Veszprém Megyei KIK	309	3,4
Zala Megyei KIK	200	2,2
Dunaújvárosi KIK	169	1,9
Nagykanizsai KIK	54	0,6
Soproni KIK	57	0,6
Összesen	9088	100,0

1.1. Továbbtanulásról való tájékozódás

Először általánosságban vizsgáljuk meg a tanulók informálódási, tájékozódási szokásait. Az adatok szerint a diákok leginkább az internetről tájékozódnak, 84%-uk innen szerzi az információkat. Népszerű még a barátoktól, családtagoktól való információszerzés is (a tanulók 62%-a él ezzel), illetve a televízióból való tájékozódás (49%). Jólal kevesebben tájékozódnak újságokból (17%) vagy rádióból (12%), és mindössze 2% tájékozódik egyéb módon (pl. könyvekből, lexikonokból) (lásd az 1.1.1. ábrát). Ezek az arányok nagyjából megfelelnek a tavalyi adatoknak.

1.1.1. ábra: A tanulók megoszlása aszerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2015

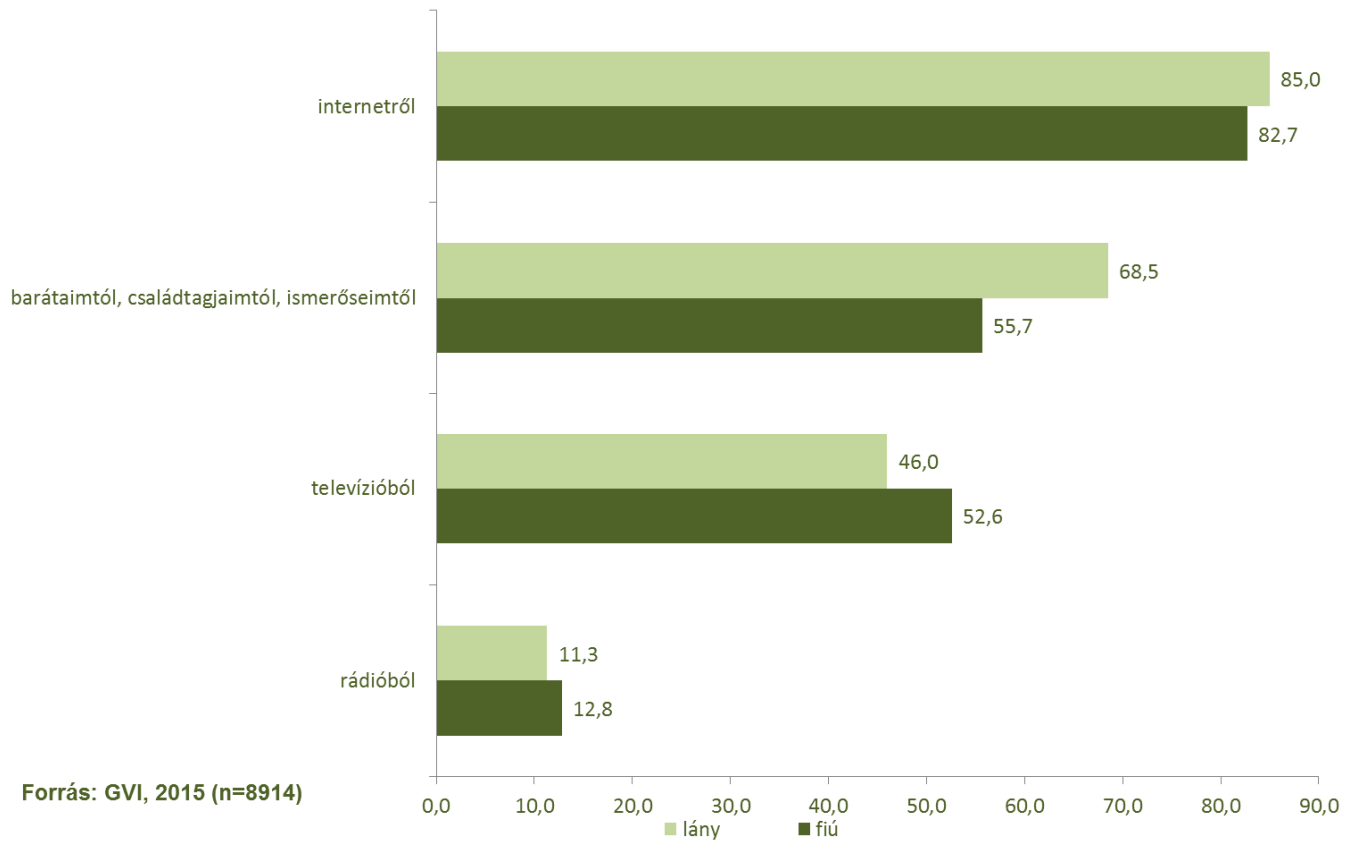
A különböző információforrások használata kisebb eltéréseket mutat a megyék szerint. Az internetet a legtöbb megyében a diákok 80-89%-a használja (a legnagyobb arányt Baranya megyében mértük), ennél kicsit alacsonyabb (77-79%-os) arányt csak Békés, Hajdú-Bihar illetve Zala megyében tapasztaltunk. A barátoktól, családtagoktól, ismerősöktől leginkább Zala és Baranya megyében tájékozódónak (68-68%), a legkisebb arányban pedig Nógrád megyében (52%). A televízió, mint információforrás Nógrád megyében a leginkább népszerű (66%), a legkevésbé Csongrád (39%) és Békés (38%) megyében. Az újságokból való tájékozódás Vas és Nógrád megyében a legjellemzőbb, a legritkábban pedig Heves (10%) megyében említették. A rádió a leginkább Győr-Moson Sopron, Komárom Esztergom, Nógrád és Veszprém megyében népszerű (15% tájékozódik rádióból ezekben a megyékben), a legkevésbé pedig Békés (7%), Borsod-Abaúj-Zemplén (8%) és Zala (9%) megyében. Látható, tehát, hogy a klasszikus média (televízió, rádió, újság) használata Nógrád megyében különösen jellemző, míg és Baranya megyében a legelterjedtebb az internetről és a barátoktól való tájékozódás (lásd az 1.1.1. táblázatot).

1.1.1. táblázat: A tanulók megoszlása aszerint, hogy honnan szerzik az információkat megyénként (az említések százalékos aránya), 2015, N=9088

	újságból	televízióból	rádióból	internetről	barátoktól, családtagoktól, ismerősöktől
Budapest	18,0	52,3	14,8	85,6	55,0
Baranya	12,2	52,7	10,9	88,8	68,4
Bács-Kiskun	19,0	47,6	14,1	83,9	67,8
Békés	11,6	38,1	6,6	77,2	61,6
Borsod-Abaúj-Zemplén	15,2	51,1	8,2	83,5	63,2
Csongrád	13,1	38,9	11,6	80,6	62,0
Fejér	16,2	48,1	11,4	86,0	64,1
Győr-Moson-Sopron	20,2	46,7	15,2	84,4	57,6
Hajdú-Bihar	18,0	47,5	12,0	78,9	57,9
Heves	9,8	40,2	10,2	83,2	57,7
Komárom-Esztergom	16,4	50,3	15,1	82,2	57,7
Nógrád	19,3	66,3	15,0	80,7	52,2
Pest	13,1	45,1	10,9	82,4	65,6
Somogy	12,8	53,5	13,6	84,9	66,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	19,3	55,7	12,9	86,5	63,8
Jász-Nagykun-Szolnok	18,4	51,9	12,1	84,3	66,0
Tolna	17,9	50,0	11,5	86,3	65,4
Vas	29,2	55,8	11,1	82,7	66,4
Veszprém	22,9	50,6	15,2	87,4	58,1
Zala	22,4	48,4	9,4	78,7	68,1

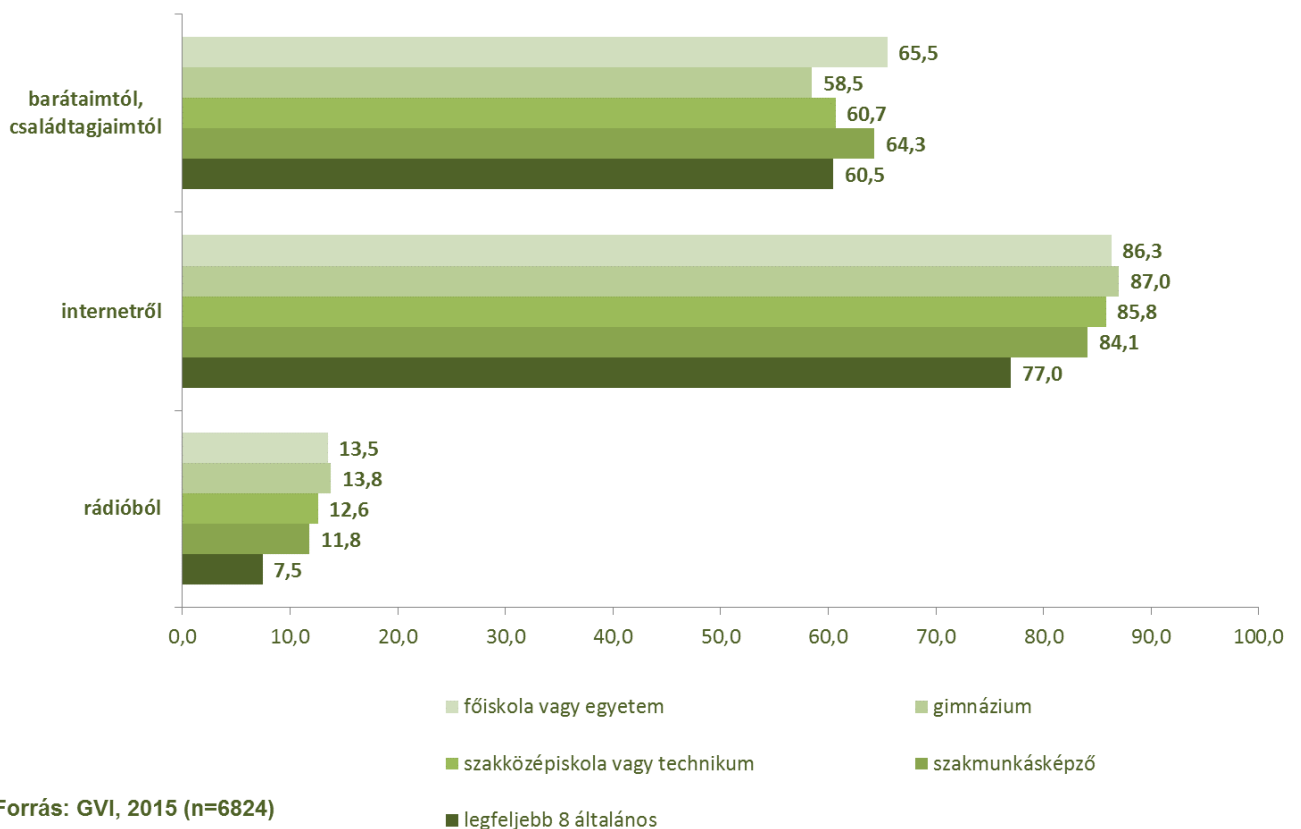
Bizonyos információforrásokat más-más arányban vesznek igénybe a lányok és a fiúk. A lányok körében népszerűbb a barátoktól, családtól való információszerzés (68%-uk él ezzel, míg a fiúknak csak 56%-a) és az internetet is nagyobb részük veszi igénybe ilyen célból (85%-uk, míg a fiúknak 83%-a). A televíziót és a rádiót viszont inkább használják a fiúk tájékozódásra: a lányokhoz képest 7 százalékponttal többen használják a televíziót, a rádiót pedig 2 százalékponttal nagyobb arányban. Az újságokat a fiúk és a lányok ugyanakkora arányban használják (lásd az 1.1.2. ábrát – az ábrán csak a statisztikailag szignifikáns szempontokat közöljük).

1.1.2. ábra: A tanulók megoszlása nemek és aszerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2015

Az 1.1.3. ábrán láthatjuk, hogy a különböző iskolai végzettségű szülők gyermekei bizonyos információforrásokat különböző arányokban használnak. A legalacsonyabb iskolai végzettségű szülők gyermekeinek kisebb része használja az internetet és a rádiót tájékozódásra, mint a magasabb iskolai végzettségű szülők gyermekei. Itt található töréspont a diákok között, a magasabb iskolai végzettségű szülők gyermekei közel azonos arányban használják a különböző információforrásokat. Barátaiktól és családtagjaiktól legnagyobb arányban a diplomások gyermekei szereznek információkat, a legkisebb arányban pedig a gimnáziumot végzetek gyermekei. A többi információforrás szerint nincs statisztikailag szignifikáns különbség a különböző végzettségű szülők gyermekei között.

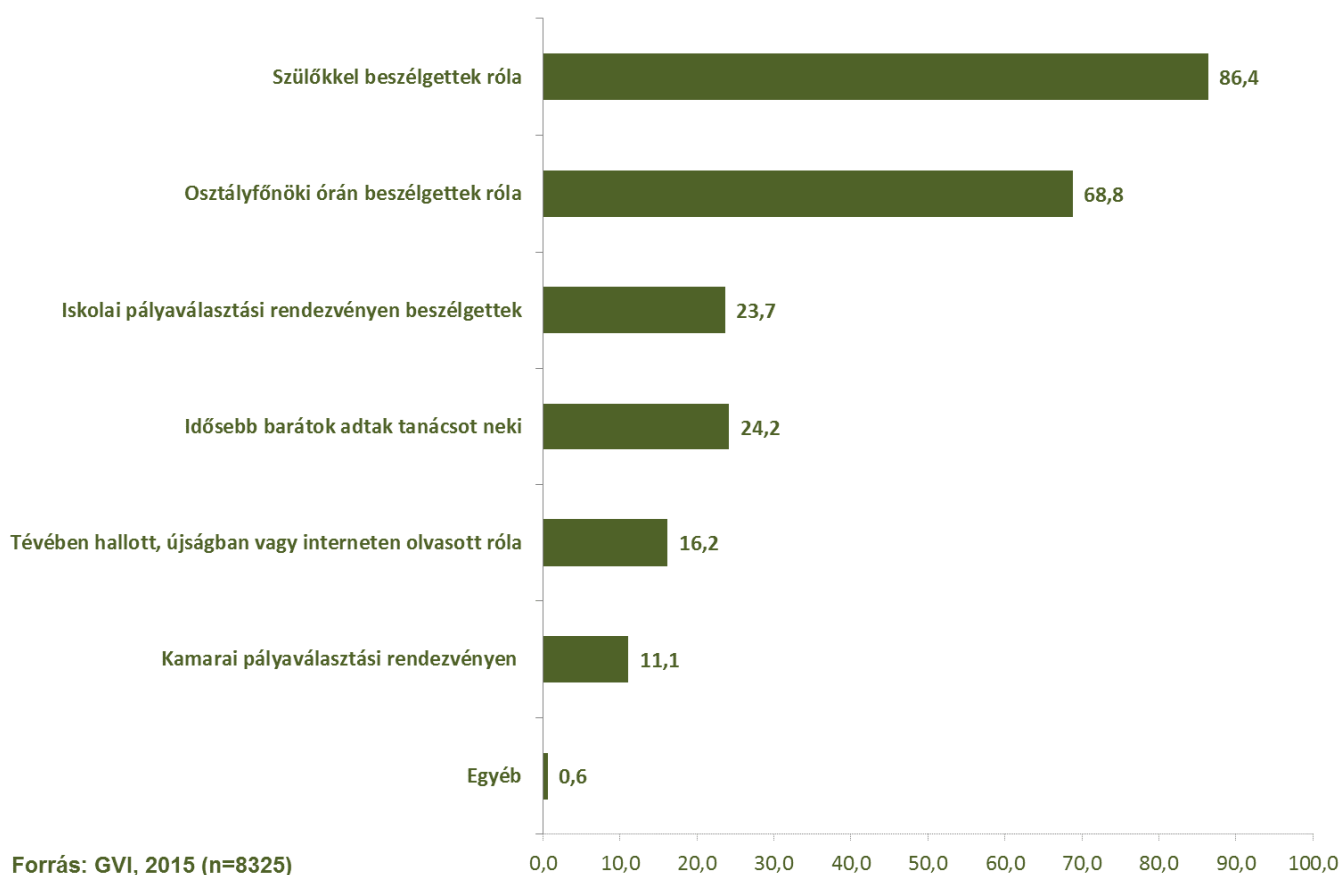
1.1.3. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyermekeinek megoszlása aszerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2015

Az információforrásokat vizsgálva arra is fény derült, hogy a jobban tanuló diákok magasabb arányban használják az összes információforrást, mint azok a társaik, akik előző félévben rosszabb eredményt értek el matematikából illetve magyar nyelv és irodalomból.

Vizsgálatunk arra is kitért, hogy hol került szóba a tanulók pályaválasztása. A diákok 92%-a válaszolt úgy, hogy már szóba került a pályaválasztása, mindössze 6%-uk esetében nem került elő ez a téma, és 2%-uk nem válaszolt a kérdésre. Azon diákok közül, akiknél már szóba került a pályaválasztás témája 86% már beszélgetett erről a szüleivel. A válaszadók több, mint kétharmada (69%) már osztályfőnöki órán is foglalkozott a továbbtanulással. Ezen kívül jelentős hányaduk iskolai pályaválasztási rendezvényen (24%), illetve idősebb barátaival (24%) beszélgetett a továbbtanulásról. A médiából, az internetről a diákok 16%-a tájékozódott. A gyerekek 11%-a kamarai pályaválasztási rendezvényen is részt vett már.

1.1.4. ábra: A tanulók megoszlása aszerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (százalék), 2015

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek. A százalékokat azon diákok arányában közöljük, akiknél már szóba került a pályaválasztás témája

Az 1.1.2. táblázat első oszlopában látható, hogy minden megyében a diákoknak több, mint 90%-a foglalkozott már a pályaválasztás kérdésével, Budapesten a legalacsonyabb az

arányuk (91%), és Csongrád megyében a legmagasabb (98%). A táblázat további oszlopaiban azon 8325 diák százalékában értendőek az arányok, akik már foglalkoztak a pályaválasztás témájával. Osztályfőnöki órán legnagyobb arányban (84%) Vas megyében, legkisebb arányban pedig Békés és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében (62%) beszélgettek a diákok a témáról. Iskolai pályaválasztási rendezvényen a Nógrád megyei gyerekek már 46%-a vett részt, a többi megyében ennél alacsonyabb arányokat látunk, a legalacsonyabbat Budapesten (13%). A szüleivel majdnem minden megyében a diákok több, mint 80%-a beszélgetett a pályaválasztásról, egyedül Heves megyében alacsonyabb az arányuk (76%). Idősebb barátok tanácsát a Vas megyei diákok vették a legnagyobb arányban igénybe (36%), míg a Heves megyeieknek csak 18%-a élt ezzel a lehetőséggel. A Csongrád megyei diákok között van a legtöbb olyan, aki valamilyen médiumban találkozott a pályaválasztás kérdésével (20%), ez az arány Bács-Kiskun megyében a legalacsonyabb (10%). Kamarai pályaválasztási rendezvényen a különböző megyékben tanuló diákok nagyon eltérő arányban vettek részt, például Borsod-Abaúj-Zemplén megyében mindössze 1%-uk, míg Vas megyében 31%-uk.

1.1.2. táblázat: A tanulók megoszlása aszerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk megyék szerint (százalék), 2015

	Szóba került a pályaválasztás	Osztályfőnöki órán beszélgettek róla	Iskolai pályaválasztási rendezvényen beszélgettek	Szülőkkel beszélgettek róla	Idősebb barátok adtak tanácsot neki	Tévében hallott, újságban vagy interneten olvasott róla	Kamarai pályaválasztási rendezvényen
Budapest	90,9	62,2	13,0	88,9	21,3	13,9	7,3
Baranya	97,1	80,1	24,7	92,1	24,1	12,0	16,7
Bács-Kiskun	94,7	66,4	39,5	88,0	23,1	10,2	7,4
Békés	95,5	61,5	24,4	84,9	26,1	17,6	11,2
Borsod-Abaúj-Zemplén	92,5	61,5	16,3	87,1	28,2	17,4	1,4
Csongrád	98,3	76,0	40,7	83,3	24,5	20,3	21,1
Fejér	91,4	62,7	14,9	86,4	20,8	15,6	11,0
Győr-Moson-Sopron	91,8	80,3	16,7	84,1	19,3	15,0	9,4
Hajdú-Bihar	95,1	66,1	28,1	81,4	27,5	24,3	21,1
Heves	93,1	70,0	30,7	75,5	17,9	13,2	31,9
Komárom-Esztergom	91,2	61,9	24,8	83,0	24,2	17,0	9,0
Nógrád	93,8	77,3	46,0	80,5	20,7	13,4	5,3
Pest	95,6	75,9	30,0	85,5	23,4	17,1	5,6
Somogy	92,9	70,2	16,1	89,4	22,8	14,3	6,1
Szabolcs-Szatmár-Bereg	91,8	66,2	14,1	89,2	29,6	17,9	10,2
Jász-Nagykun-Szolnok	93,2	68,7	18,1	88,1	21,6	17,3	3,8
Tolna	96,6	75,4	24,0	85,8	20,0	11,6	16,4
Vas	97,3	84,4	37,4	84,4	30,7	18,8	37,2
Veszprém	93,2	63,3	18,2	90,5	28,4	17,5	5,1
Zala	94,8	68,1	42,9	86,1	26,5	13,0	23,5

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek. Az első oszlopban N=8886, a további oszlopokban N=8325

A kérdés arra is kitért, hogy a gyerekeknek mit tanácsoltak szüleik a továbbtanulással és a pályaválasztással kapcsolatban. A legtöbb megkérdezett diák (55%) azt jelezte, hogy szülei azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzen, amivel szívesen foglalkozna, illetve sokan említették, hogy szülei rábízzák a választást (43%). A szülők jelentős része (43%) azt javasolta gyermekének, hogy szakmát tanuljon és érettségit is szerezzen. A diákok 41%-a említette, hogy szülei olyan szakma kitanulását javasolták, amivel jól tud majd keresni. 28%-uknak azt tanácsolják szülei, hogy szerezzen diplomát, 25%-uknak pedig azt javasolják, hogy tanuljon szakmát. A diákok 20%-ának szeretnék a szülei, ha gyerekük a szakmájával a közelben helyezkedne el. Más jellegű tanácsot a diákok kevesebb, mint egyötöde kapott, az arányokat az 1.1.5. ábra mutatja.

1.1.5. ábra: A gyermekek megoszlása aszerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról (százalék), 2015

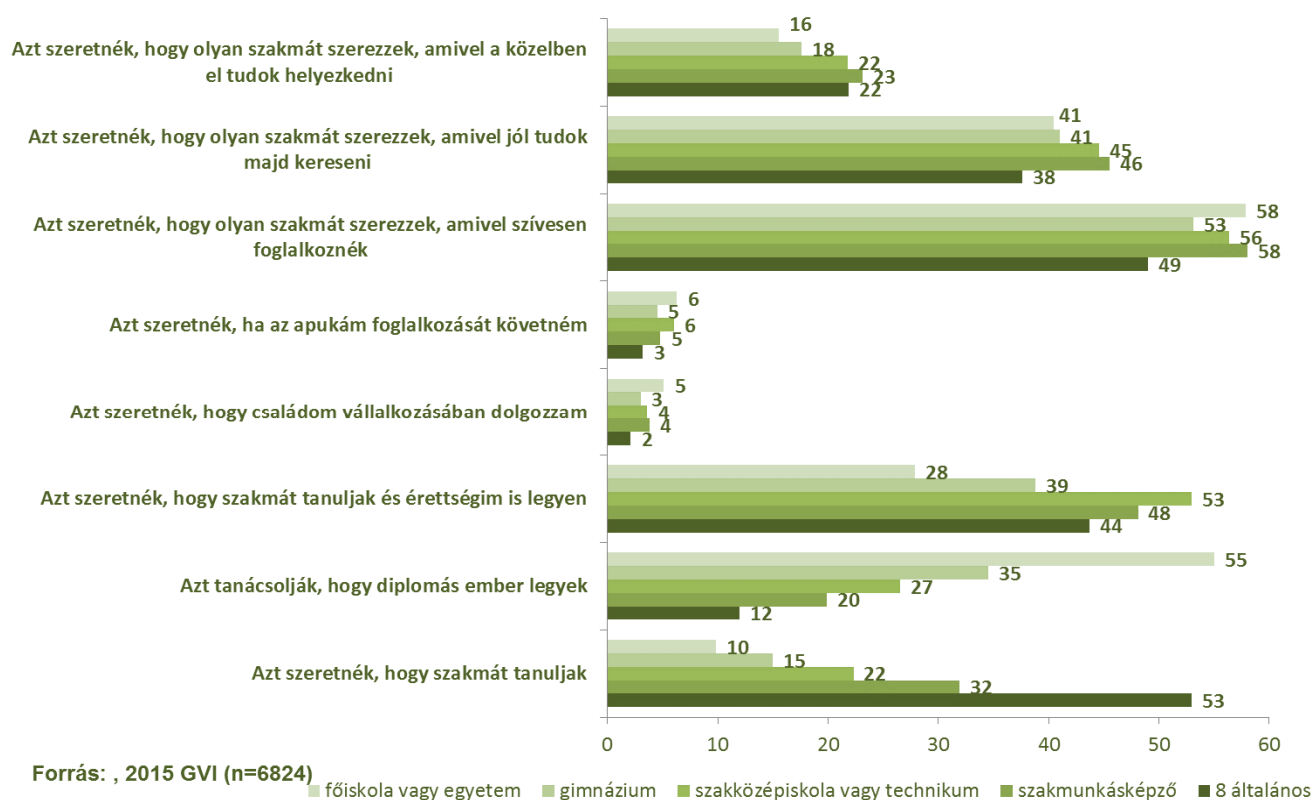

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Az 1.1.6. ábrán láthatjuk, hogy a különböző iskolai végzettségű szülők eltérő arányban adtak bizonyos tanácsokat gyermekeiknek a továbbtanulással kapcsolatban. A legmarkánsabb különbségek a szakma- illetve a diplomaszerezésre vonatkozó tanácsoknál láthatóak. A legfeljebb 8 általánost végzett apák gyermekeinek több mint fele (51%) kapta azt a tanácsot, hogy tanuljon szakmát, és ahogy nő az apa iskolai végzettsége, úgy csökken ez az arány, a diplomás szülők gyermekeinél már csak 10%. Ezzel párhuzamosan, a legalacsonyabb végzettségű szülők gyermekeinek csak 12%-ának, míg a diplomás szülők gyermekeinek 55%-ának tanácsolták, hogy szerezzen diplomát. Azt a tanácsot, hogy a gyerek előbb szerezzen szakmát, majd érettségit, leginkább a szakközépiskolát végzettek gyermekei kapják (53%-uk), legkevésbé pedig a diplomás apák gyermekei (28%). Viszont a diplomás apák gyermekei között vannak a legnagyobb arányban olyanok, akiknek szülei

szeretnék, ha apjuk foglalkozását követnék (6%), illetve ha a családi vállalkozásban dolgoznának (5%), a legalacsonyabb iskolai végzettségű szülők gyerekei között ezek az arányok 2 és 3%. Az általános iskolát végzett apák gyerekei közül 49%-nak mondták, hogy olyan szakmát szerezzen, amivel szívesen foglalkozna, a többi iskolai végzettségi kategóriában 53-58% az arányuk. Azokban a családokban tanácsolják a legnagyobb valószínűséggel a gyerekeknek, hogy olyan szakmát szerezzenek, amivel jól tud keresni, ahol az apa szakmunkásképzőt vagy szakközépiskolát végzett. A szakközépiskolát, szakmunkásképzőt vagy 8 általánost végzett apák gyerekei között 22-23% azoknak az aránya, akiknek azt tanácsolják, hogy a közelben helyezkedjenek el, míg a gimnáziumot illetve főiskolát vagy egyetemet végzettek gyerekeinél arányuk 18 illetve 16%. (Lásd 1.1.6. ábra, az ábrán csak azokat a tanácsokat tüntettük fel, amelyeknél statisztikailag szignifikáns különbség van a különböző iskolai végzettségű apák gyerekei között.)

1.1.6. ábra: A gyermekek megoszlása aszerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról az édesapa (gondviselő) iskolai végzettsége szerint (százalék), 2015

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A különböző szülői tanácsok aránya megyei bontásban jelentős eltéréseket mutat. Például a szakmaszerzést Békés (35%) és Csongrád (34%) megyében a szülők nagyjából egyharmada támogatja, miközben ugyanez az arány Budapesten, és Bács-Kiskun megyében alig haladja meg az egytizedet (13-13%). A szakma és az érettségi együttes megszerzését Csongrád (53%) Nógrád (50%) és Vas (50%) megyében a szülők körülbelül fele támogatja, míg Budapesten arányuk nem éri el az egyharmadot (32%). Csongrád megyében a diákok mindössze 17%-ának tanácsolják a diploma megszerzését, és Vas illetve Békés megyében is csak 20%-uknak, míg a többi megyében 24-34% ez az arány. A legnagyobb arányban a Komárom-Esztergom (50%), és a Csongrád (50%) megyei gyerekek választották azt, hogy a szüleik rájuk bízzák a szakmaválasztást, ez az arány Budapesten (38%) és Somogy megyében (39%) a legalacsonyabb. A pályaválasztási rendezvényeken való részvételt leginkább a Vas (30%) megyei szülők támogatják, a legkevésbé pedig a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei (9%) illetve a budapesti (8%) szülők. A Nógrád és Vas megyei gyerekek 71 illetve 67%-a mondta, hogy szülei azt szeretnék, hogy olyan szakmát válasszon, amivel szívesen foglalkozna, ez az arány Heves megyében a legalacsonyabb (39%). A Baranya megyei gyerekek látják legnagyobb arányban úgy (52%), hogy szülei azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzenek, amellyel majd jól tudnak keresni, ezt a választ a legkisebb arányban pedig a Szabolcs-Szatmár-Bereg (33%) megyei gyerekek jelölték. A legnagyobb arányban a csongrádi gyerekek vélik úgy, hogy a szülei azt szeretnék, olyan szakmát találjanak, amellyel a közelben el tudnak helyezkedni (28%). Ugyanez az arány Budapest (10%) esetében a legalacsonyabb. (Az 1.1.3. táblázatban csak azokat a tanácsokat közöljük, ahol a megyék szerinti bontásban tapasztalt legnagyobb és legkisebb arány között legalább 10%-os különbség volt.)

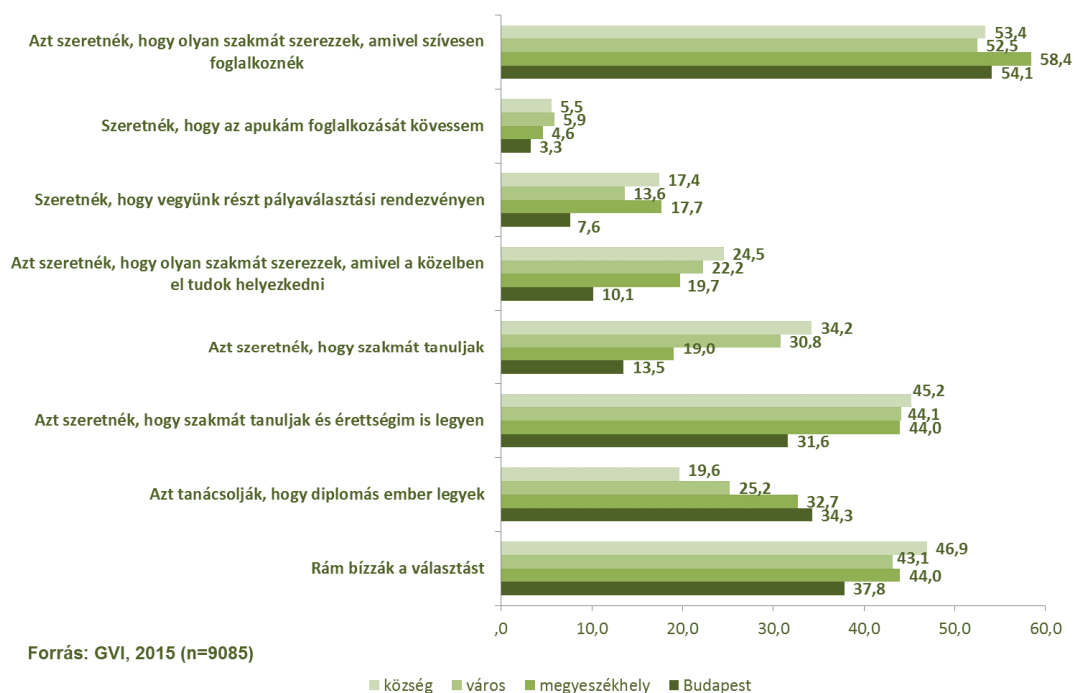
1.1.3. táblázat: A gyermekek megoszlása aszerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról megyék szerint (százalék), 2015, N=9088

	Azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak	Azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak és érettségim is legyen	Azt tanácsolják, hogy diplomás ember legyek	Rám bízzák a választást	Vegyünk részt pályaválasztási rendezvényeken	Azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel szívesen foglalkoznék	Azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel jól tudok majd keresni	Olyan szakmát keressek, amivel a közelben el tudok helyezkedni
Budapest	13	32	34	38	8	54	40	10
Baranya	25	43	29	47	15	59	52	26
Bács-Kiskun	13	44	31	43	21	63	48	26
Békés	35	49	20	39	13	55	42	25
Borsod-Abaúj-Zemplén	32	44	32	43	16	56	47	24
Csongrád	34	53	17	50	20	59	45	28
Fejér	29	49	26	42	22	51	41	18
Győr-Moson-Sopron	21	49	25	39	16	58	48	23
Hajdú-Bihar	33	45	26	46	16	49	37	25
Heves	23	37	27	46	11	39	29	17
Komárom-Esztergom	31	43	24	50	13	45	34	19
Nógrád	22	50	18	48	19	71	48	21
Pest	21	44	27	45	15	58	43	20
Somogy	19	38	33	39	11	50	39	16
Szabolcs-Szatmár-Bereg	30	43	31	41	9	45	33	15
Jász-Nagykun-Szolnok	27	43	27	42	13	57	43	20
Tolna	26	39	30	47	20	57	44	23
Vas	29	50	20	46	30	67	47	26
Veszprém	24	43	31	45	20	61	45	22
Zala	26	38	33	42	20	64	46	25

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A szülői tanácsok aszerint is jelentős eltéréseket mutatnak, hogy a diák milyen településtípusban (község, város, megyeszékhely vagy Budapest) jár iskolába. A községi iskolába járók szüleinek szeretné a legnagyobb része, ha gyermekük a szakmájával a közelben tudna elhelyezkedni, ha gyermekük szakmát tanulna, illetve ha szakmát és érettségit is szerezne. Szintén a községben tanuló diákok között vannak a legnagyobb arányban olyanok, akikre szülei rábízják a választást. Az előbb felsorolt tanácsokról elmondható, hogy minél nagyobb a település, annál kisebb azon diákok aránya, akik az említett tanácsokat kapják. Egy tanács esetében fordított a helyzet: a községi iskolába járó diákok közül csak 20%-nak javasolják a diplomaszerezést, míg a városban tanulók kb. negyedének és a Budapesten illetve megyeszékhelyen tanulók harmadának. A megyeszékhelyen tanuló diákok között vannak a legnagyobb arányban olyanok, akik úgy válaszoltak, hogy szülei azt szeretnék, ha pályaválasztási rendezvényen vennének részt, illetve ha olyan szakmát űzne a gyerekük, amivel szívesen foglalkozna. (Lásd 1.1.7. ábra, az ábrán csak a településtípus szerint statisztikailag szignifikánsan eltérő tanácsokat tüntettük fel).

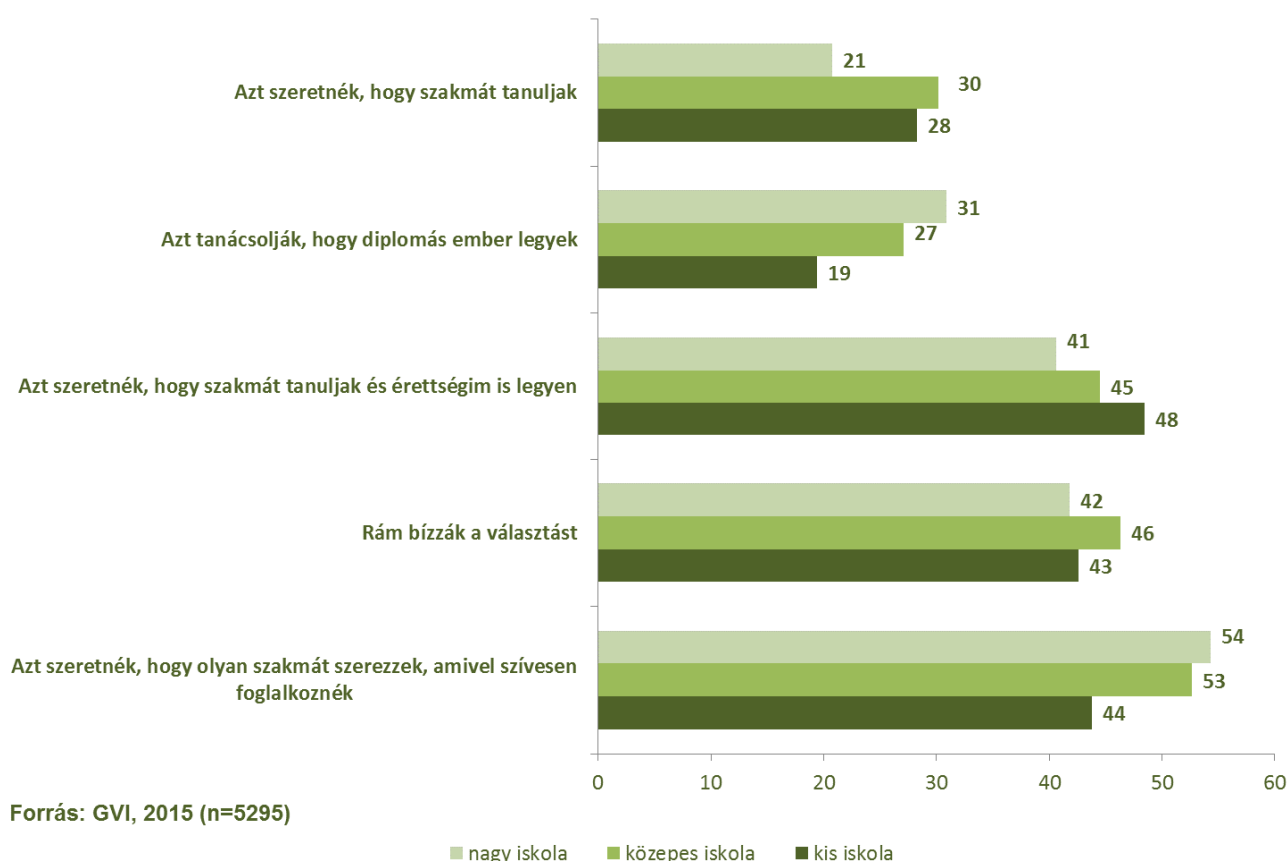
1.1.7. ábra: A gyermekek megoszlása aszerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról az iskola településtípusa szerint (százalék), 2015

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A különböző méretű iskolába járó diákok is különböző arányban kapnak egyes tanácsokat szüleiktől. A nagyobb iskolákba járók nagyobb részének tanácsolják szülei a diplomaszerezést, illetve azt, hogy olyan szakmát szerezzenek, amivel szívesen foglalkoznának. A közepes létszámú iskolákba járók között vannak a legnagyobb arányban olyanok, akiknek szülei azt szeretnék, ha szakmát tanulnának, illetve akikre rábízják a választást. A legkisebb iskolákban kapja a diákok legnagyobb része azt a javaslatot, hogy előbb szerezzen szakmát, majd érettségét. (Lásd 1.1.8. ábra, az ábrán csak az iskola mérete szerint statisztikailag szignifikánsan eltérő tanácsokat tüntettük fel).

1.1.8. ábra: A gyermekek megoszlása aszerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról az iskola mérete szerint (százalék), 2015

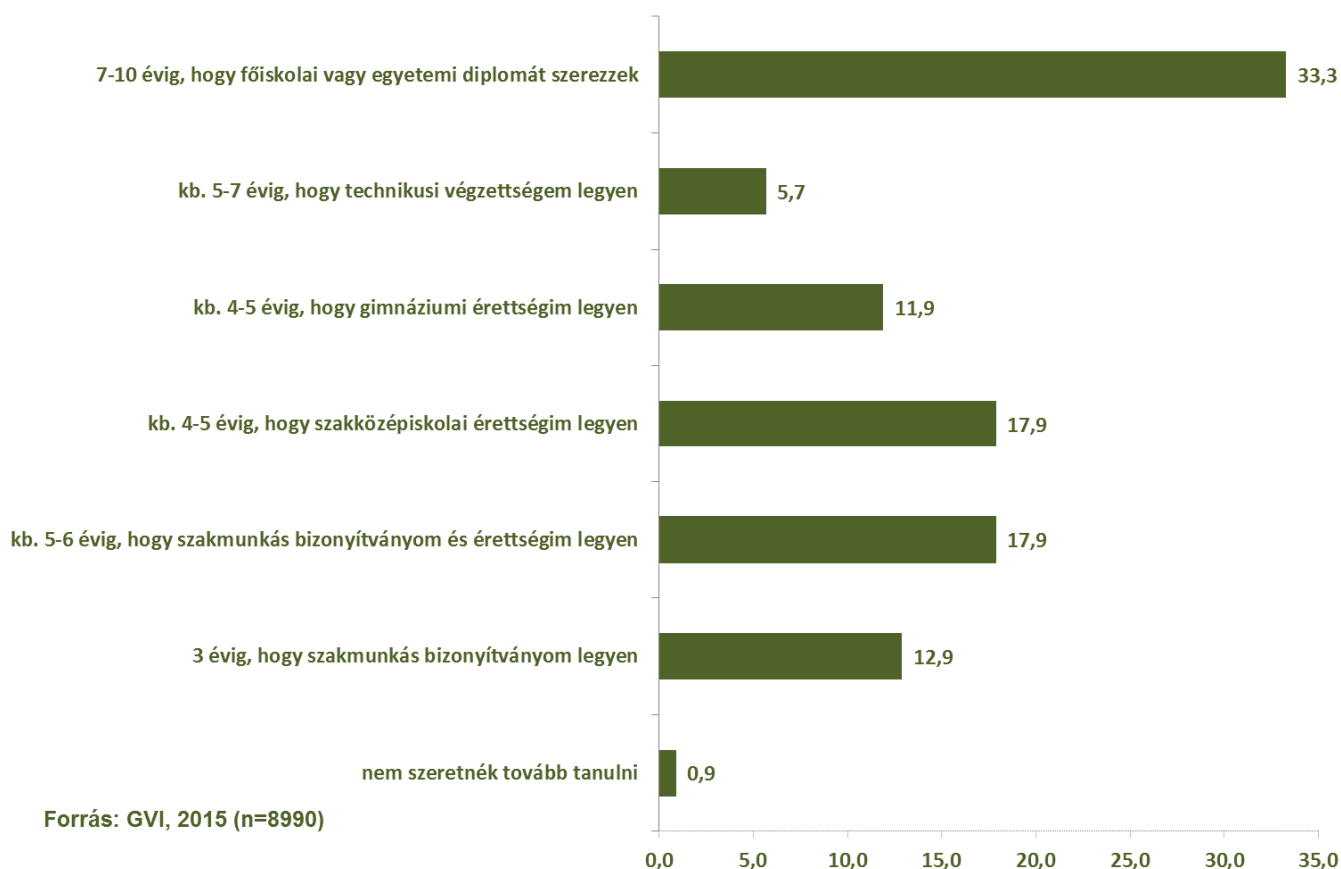

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

1.2. Továbbtanulási tervek és megvalósulásuk

A kérdés kitért a tanulók saját továbbtanulási terveire is. A legtöbben (33%) azt választották, hogy hét-tíz évig szeretnének továbbtanulni, hogy főiskolai vagy egyetemi diplomát szerezhessenek. A négy-öt év tanulással megszerezhető szakközépiskolai érettségi megszerzését 18%-uk tervezi, szintén 18%-uk szeretne öt-hat év alatt szakmunkás bizonyítványt és érettségit is szerezni. 13%-uk a három év alatt megszerezhető szakmunkás-bizonyítvány megszerzését tűzte ki célul. A tanulók nagyjából egytizede (12%) gimnáziumi érettségit szeretne szerezni. A megkérdezettek 6%-a szeretne öt-hét év alatt technikus végzettséghez jutni. Mindössze a tanulók 1%-a látja úgy, hogy nem szeretne tovább tanulni az általános iskola után (lásd az 1.2.1. ábrát).

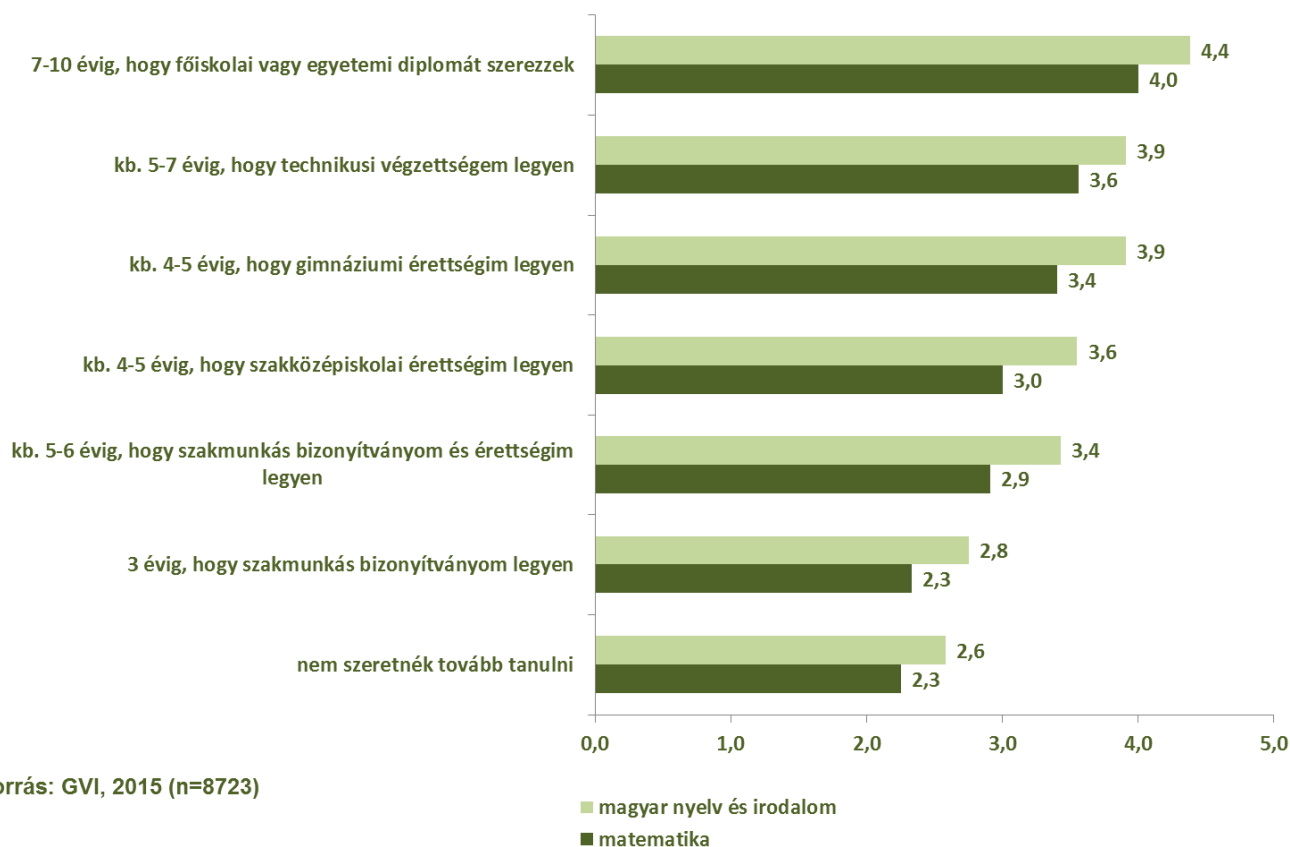
1.2.1. ábra: A tanulók megoszlása aszerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2015

Minél tovább szeretne tovább tanulni egy diák, annál jobb eredményt ért el mind matematikából, mind magyar nyelv és irodalomból félévkor. Azon diákok között, akik diplomát szeretnének szerezni, az átlagos féléves matematika eredmény 4,0, míg azok

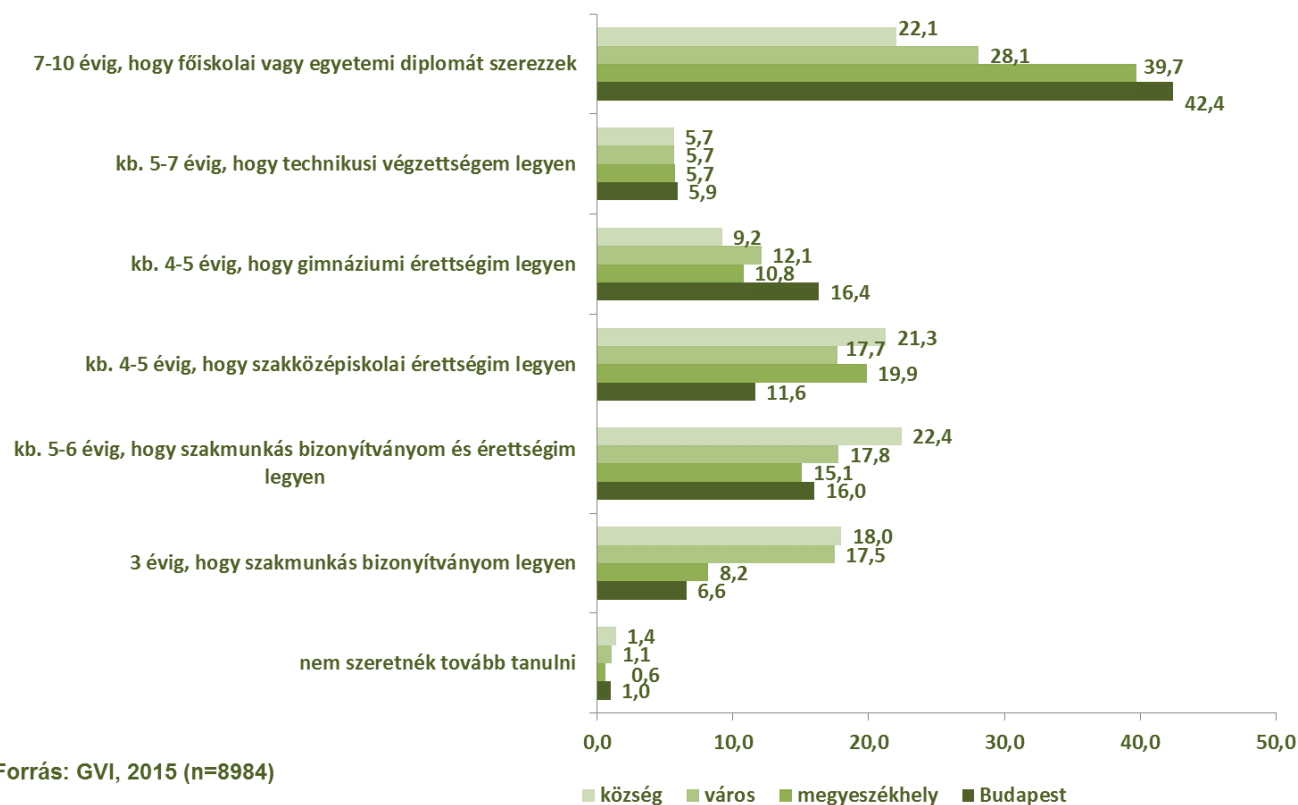
között, akik nem szeretnék továbbtanulni 2,33. Magyar irodalomból ugyanezek az átlagok 4,58 illetve 2,58. A többi csoportban a féléves átlagokat az 1.2.2. ábra mutatja.

1.2.2. ábra: A tanulók átlagos félévi matematika és magyar irodalom jegyei aszerint, hogy mennyi ideig szeretnék továbbtanulni az általános iskola után, 2015

Az 1.2.3 ábrán látható, hogy a nagyobb településen iskolába járó diákok jellemzően hosszabb ideig szeretnék továbbtanulni, mint a kisebb településen tanuló társaik. A legmarkánsabb különbséget a diplomaszerzés esetében látjuk: a megyeszékhelyen illetve Budapesten iskolába járók 40-43%-a tervez főiskolára vagy egyetemre menni, míg ugyanez az arány a községben illetve városban elhelyezkedő iskolába járók között csak 22% illetve 28%.

1.2.3. ábra: A különböző településtípuson iskolába járó tanulók megoszlása aszerint, hogy mennyi ideig szeretnék továbbtanulni (százalék), 2015

A továbbtanulási tervek megvalósulásáról a felmérés tavalyi hullámának utánkövetési eredményei alapján van információnk. Az adatok nem a kérdőíves felvételtől származnak, hanem közvetlenül a felmérés előző hullámában résztvevő iskoláktól. Az egyes iskolákból gimnáziumba, szakközépiskolába és szakiskolába felvételt nyert tanulók arányát tartalmazza az 1.2.1 táblázat. Gimnáziumba legtöbbször Komárom-Esztergomban és Sopronban nyertek felvételt (egyenként 52%). A szakközépiskolai képzésre Győr-Moson-Sopronban kerültek be a legnagyobb arányban (61%). A szakiskolai képzésre kerülők aránya Sopronban a legmagasabb, 48%.

1.2.1. táblázat: Az adatfelvétel előző hullámában résztvevő tanulók beiskolázási adatai az iskolák által szolgáltatott utánkövetési adatok alapján

	Gimnázium	Szakközépiskola	Szakiskola
Bács-Kiskun	33%	35%	32%
Baranya	43%	35%	22%
Békés	32%	36%	32%
Borsod-Abaúj-Zemplén	22%	51%	26%
Budapest	30%	55%	15%
Csongrád	38%	49%	13%
Dunaújváros	28%	36%	36%
Fejér	27%	52%	21%
Győr-Moson-Sopron	15%	61%	24%
Hajdú-Bihar	32%	50%	19%
Heves	32%	44%	24%
Jász-Nagykun-Szolnok	32%	35%	32%
Komárom-Esztergom	52%	27%	21%
Nagykanizsa	42%	43%	15%
Nógrád	32%	37%	31%
Pest	36%	43%	21%
Somogy	35%	35%	30%
Sopron	52%	0%	48%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	31%	36%	32%
Tolna	39%	41%	20%
Vas	34%	42%	25%
Veszprém	33%	41%	26%
Zala	47%	33%	20%

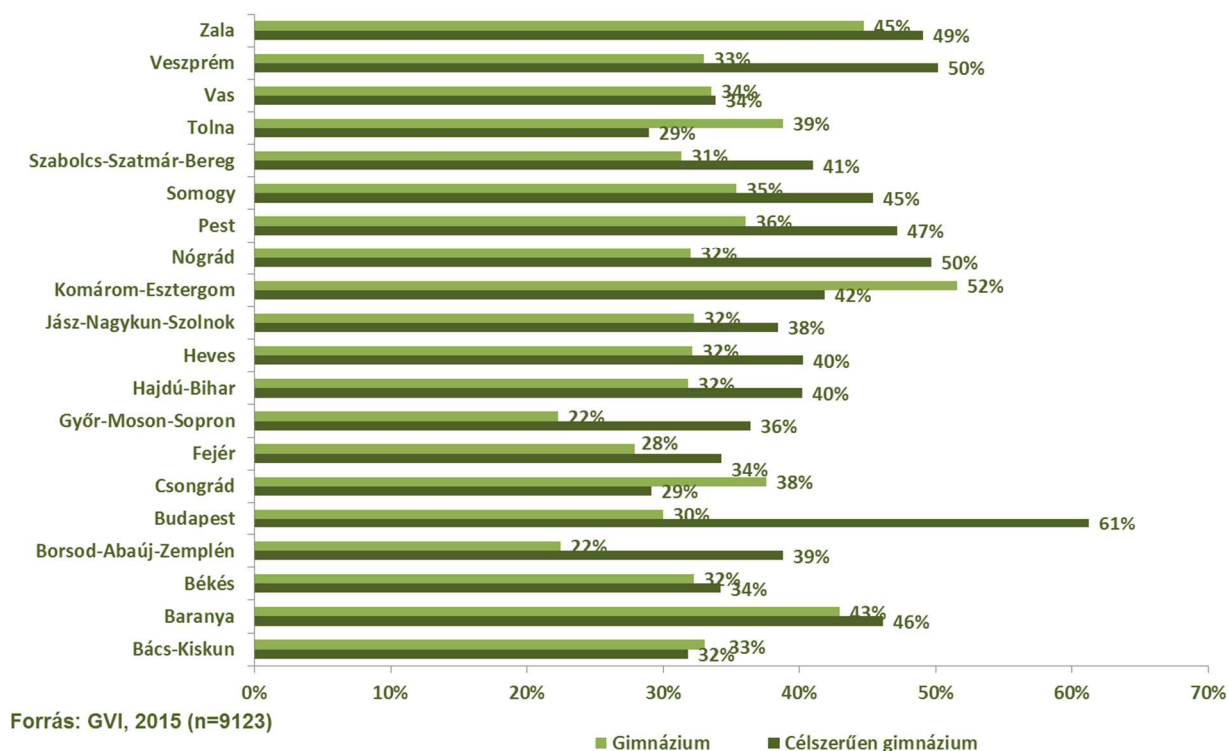
Megjegyzés: a táblázat a tanulmány többi részétől eltérően nem a lekérdezéssel felvett adatokon alapul, hanem az iskolák által szolgáltatott utánkövetési adatokon

A beiskolázási adatokat összevetettük a felmérés tavalyi hullámában lekérdezett továbbtanulási tervekkel. A 2014-es adatfelvétel során is hét válaszlehetőség közül választhatták ki a tanulók, melyik felel meg a leginkább továbbtanulási terveiknek (az ideivel egyező módon, az 1.2.1. ábrán látható válaszlehetőségek közül). Ahhoz, hogy ezt össze tudjuk vetni a beiskolázási adatokkal, a hét válaszlehetőséget három kategóriába kódoltuk át. Az első kategóriába azok kerültek, akiknek gimnáziumba célszerű menniük terveik megvalósításához, mivel gimnáziumi érettségit vagy diplomát szeretnének. A második kategóriába kerültek azok, akiknek szakközépiskolába célszerű menniük, mivel szakközépiskolai érettségit, szakmát és érettségit vagy technikus képesítést szeretnének elérni. A harmadik kategóriába kerültek azok, akiknek szakiskolába célszerű menniük,

mivel szakmunkás bizonyítványt szeretnének szerezni. Azokat, akik nem szeretnének továbbtanulni, egyik kategóriába sem vettük bele. Így a továbbtanulási tervek megvalósításához célszerűen választandó iskolatípust össze tudjuk hasonlítani a beiskolázási adatokkal, megyénkénti aggregáltsági szinten.

A célszerűen gimnáziumot választók arányát összevetve a ténylegesen gimnáziumba kerülők arányával azt láthatjuk, hogy a legtöbb megyében kevesebb tanuló kerül gimnáziumba, mint ahány terveinek megvalósításához ez lenne az ideális választás. Ez alól kivétel Tolna és Komárom-Esztergom megye, mivel itt a gimnáziumba felvett diákok aránya magas, rendre 39% illetve 52%. Legrosszabb a helyzet Budapesten, ahol csupán fele annyi gyerek került gimnáziumba, mint ahánynak a terveikhez ez az iskolatípus lenne az ideális választás.

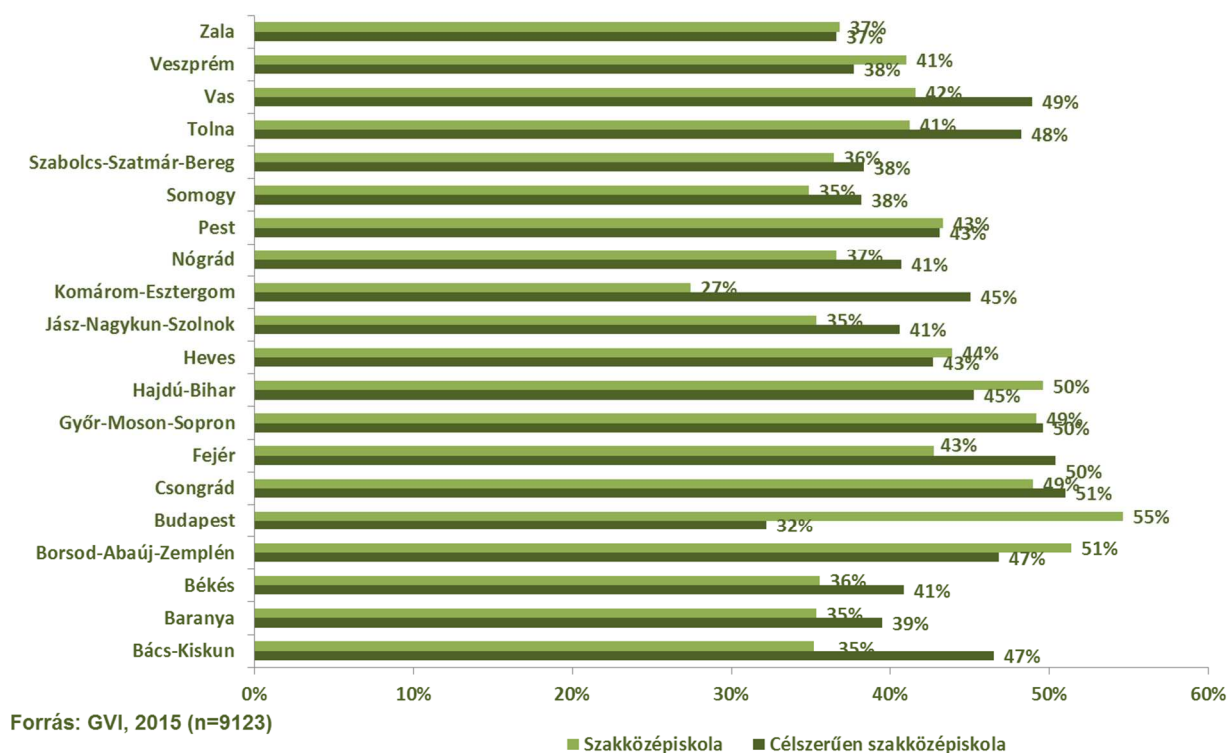
1.2.4. ábra: A célszerűen gimnáziumot választók aránya és a ténylegesen gimnáziumba kerülők aránya (százalék), 2015

A célszerűen szakközépiskolát választók arányát összevetve a ténylegesen szakiskolába kerülők arányával azt láthatjuk, hogy a legtöbb megyében közel a terveiknek megfelelő

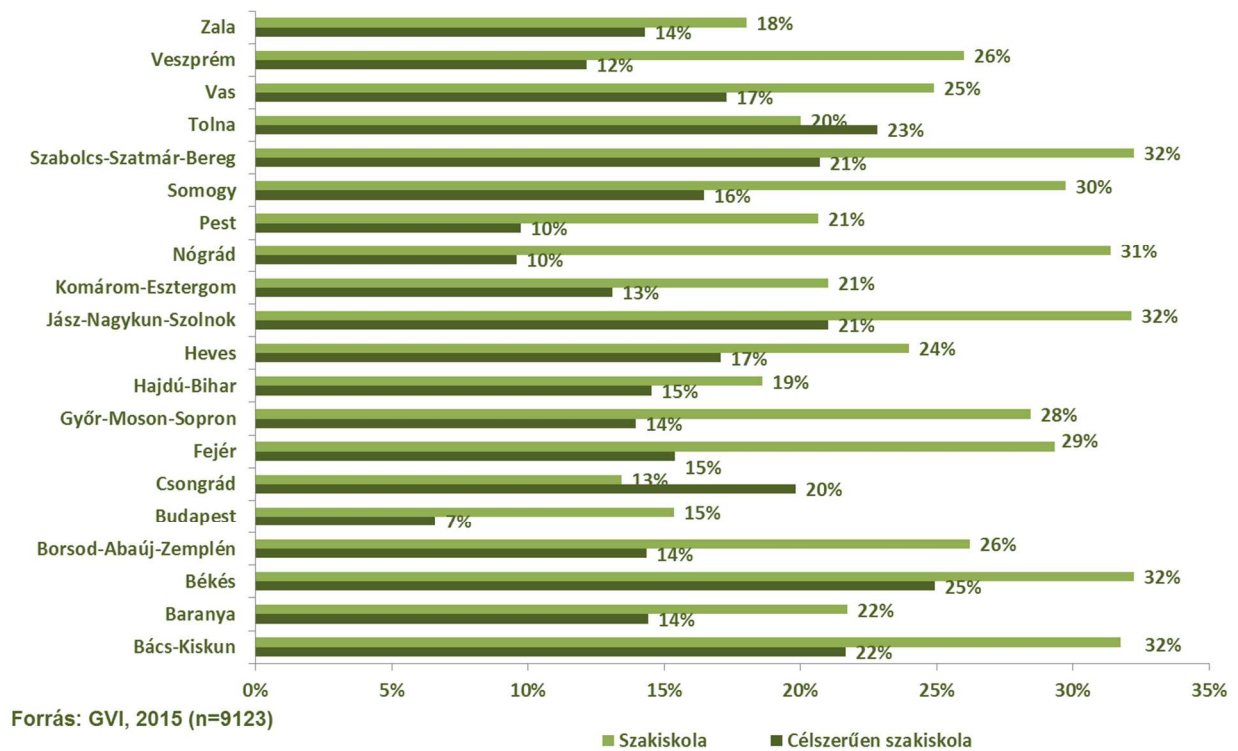
arányban kerültek szakközépiskolába a tanulók. Budapest helyzete itt is eltér az ország többi részétől. Jelentősen több budapesti tanuló került szakközépiskolába (55%), mint ahánynak ez a jó választás tervei megvalósításához (32%). Komárom-Esztergom megyében fordított a helyzet, itt kevesebben kerültek szakközépiskolába (22%), mint ami a továbbtanulási terveknek megfelelt volna (45%).

1.2.5. ábra: A célszerűen szakközépiskolát választók aránya és a ténylegesen szakközépiskolába kerülők aránya (százalék), 2015

A szakiskolába beiskolázott tanulók aránya látványosan magasabb, mint ami a tanulói terveknek megfelelne. Az egyes megyékben nem ritka, hogy másfélszer-kétszer akkora arányban kerülnek a tanulók szakiskolába, mint ami a saját terveiknek megfelelne. Nógrád megyében például a tanulók 10% számára lenne a szakiskola az ideális választás, mégis 31%-uk ebbe az intézmény típusba került beiskolázásra. Ez alól kivétel Csongrád és Tolna megye, amelyekben alacsonyabb a szakiskolába kerülők aránya, mint a tanulók terveknek megfelelő (rendre 23% helyett 20% és 20% helyett 13%).

1.2.6. ábra: A célszerűen szakiskolát választók aránya és a ténylegesen szakiskolába kerülők aránya (százalék), 2015

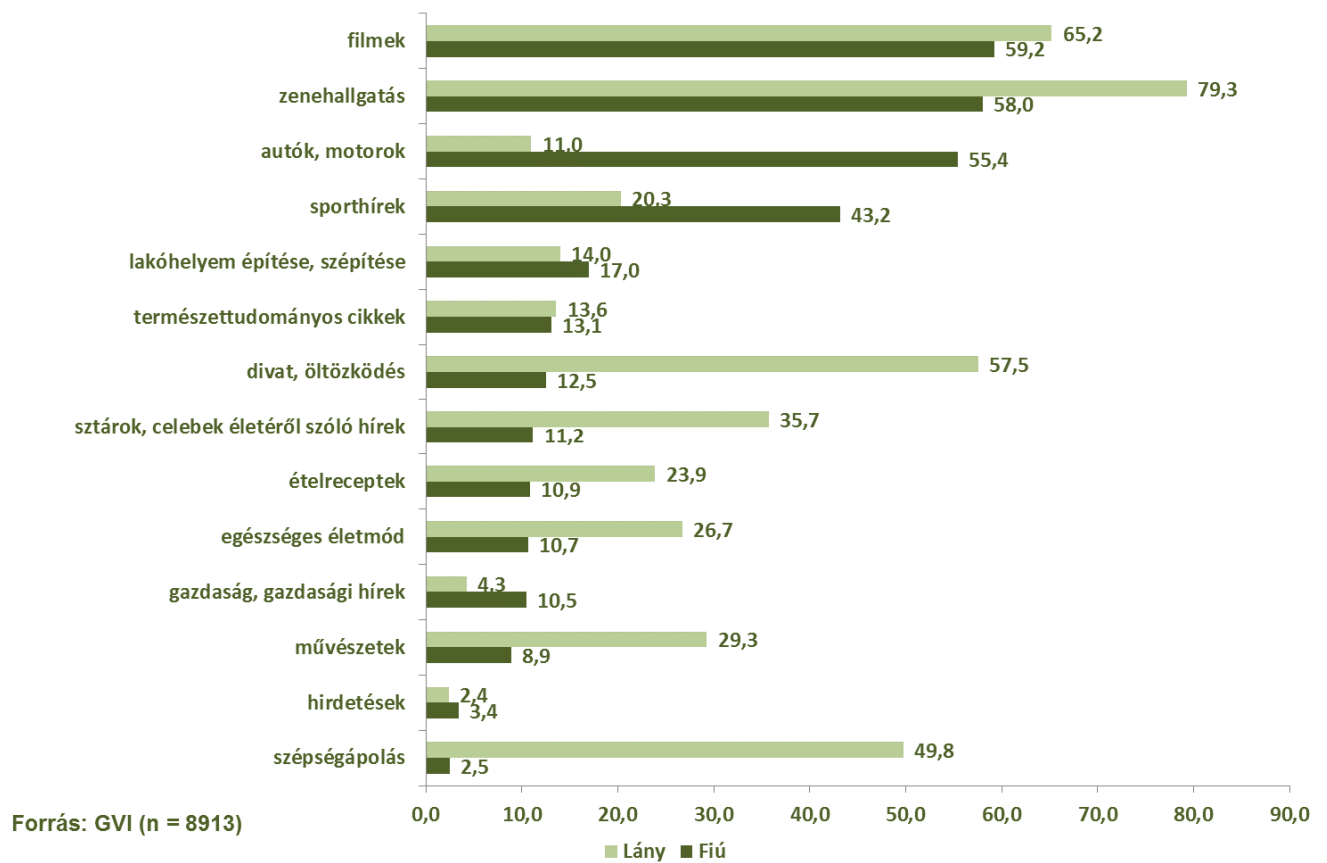
1.3. Érdeklődési kör, tehetség

Az alábbiakban a tanulók érdeklődési körét, szívesen végzett otthoni feladatait és az ezekkel kapcsolatos tapasztalatait vizsgáljuk meg, valamint azt, hogy miben érzik ügyesnek, tehetségesnek magukat, tehát motiváltságuk felől próbáljuk megközelíteni a munkával való kapcsolatukat.

A diákok érdeklődési körét vizsgáló kérdés esetében a legtöbben a zenehallgatást (69%) és a filmnézést (62%) említették meg. Ezeken kívül sokan válaszolták, hogy a divat és az öltözködés (35%) érdekli őket, valamint, hogy autókról, motorokról olvasnak szívesen (34%), illetve a sporthíreket követik (32%). A diákok mintegy negyedét érdekli a szépségápolás (26%) és a sztárokról, celebekről szóló hírek (23%). Nagyjából a tanulók egyötödét érdeklik az egészséges életmódról szóló cikkek (18%), a művészetek (19%) és az ételreceptek (17%). Ennél kevesebben vannak, akiket a lakóhelyük építése, szépítése (15%), a természettudományos cikkek (13%), a gazdaság, gazdasági hírek (7%), illetve különféle hirdetések (3%) érdekelnek.

Ha nemek szerint vizsgáljuk a diákok érdeklődési körét, azt tapasztaljuk, hogy a természettudományos cikkek és különféle hirdetések iránt érdeklődők körében kiegyenlített a nemek aránya. A többi érdeklődési terület esetében viszont jelentős eltérések figyelhetők meg. A lányok körében népszerűbbek a filmek (lányok: 65%, fiúk: 59%), a zenehallgatás (lányok: 79%, fiúk: 58%), a divat és az öltözködés (lányok: 58%, fiúk: 13%), a szépségápolás (lányok: 50%, fiúk: 3%), a sztárok, celebek életéről szóló hírek (lányok: 36%, fiúk: 11%), a művészetek (lányok: 29%, fiúk: 9%), az ételreceptek (lányok: 24%, fiúk: 11%), illetve az egészséges életmód (lányok: 27%, fiúk: 11%). A fiúkat pedig a lányoknál nagyobb arányban érdeklik az autók és motorok (fiúk: 55%, lányok: 11%), sporthírek, (fiúk: 43%, lányok: 20%), valamint a gazdaság, gazdasági hírek (fiúk: 10%, lányok: 4%) (lásd az 1.3.1. ábrát).

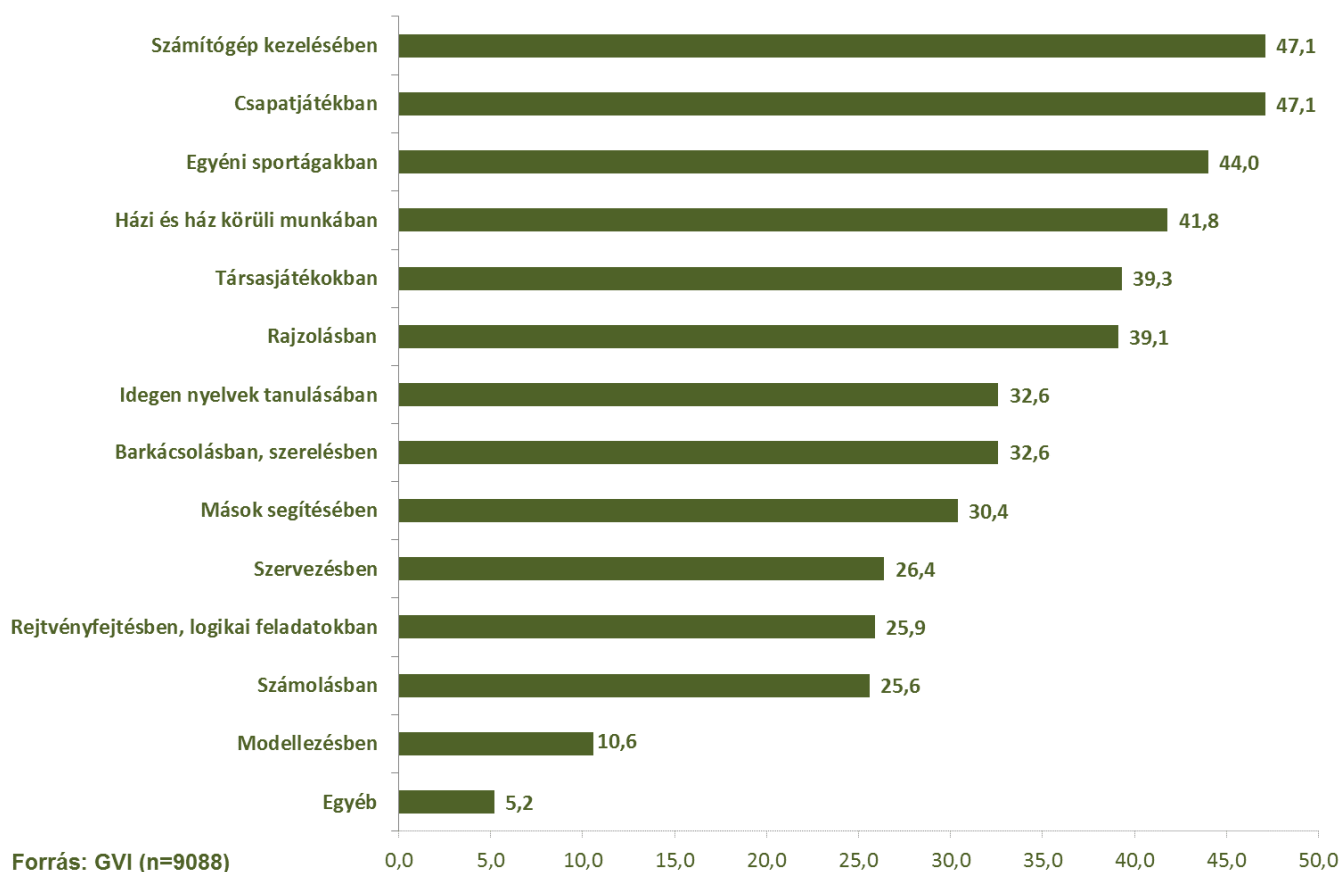
1.3.1. ábra: A tanulók megoszlása érdeklődési körük alapján nemek szerint (százalék), 2015

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A tanulókat arról is megkérdeztük, hogy miben érzik ügyesnek magukat, miben tehetségesek. A legtöbben a számítógép kezelésében (47%), a csapatjátékokban (47%) és az egyéni sportágakban (44%) mondták magukat tehetségesnek. A házi és a ház körüli munkát 42%-uk, a társasjátékokat és a rajzolást 39-39%-uk, az idegen nyelvek tanulását és a barkácsolást 33-33%-uk, mások segítségét 30%-uk, a szervezést, számolást és rejtvényfejtést 26-26-26%-uk, a modellezést pedig 11%-uk említette (lásd az 1.3.2. ábrát). 5%-uk adott egyéb választ, közülük legtöbben valamilyen művészeti tevékenységet említettek (éneklés, hangszer, tánc, színészkedés).

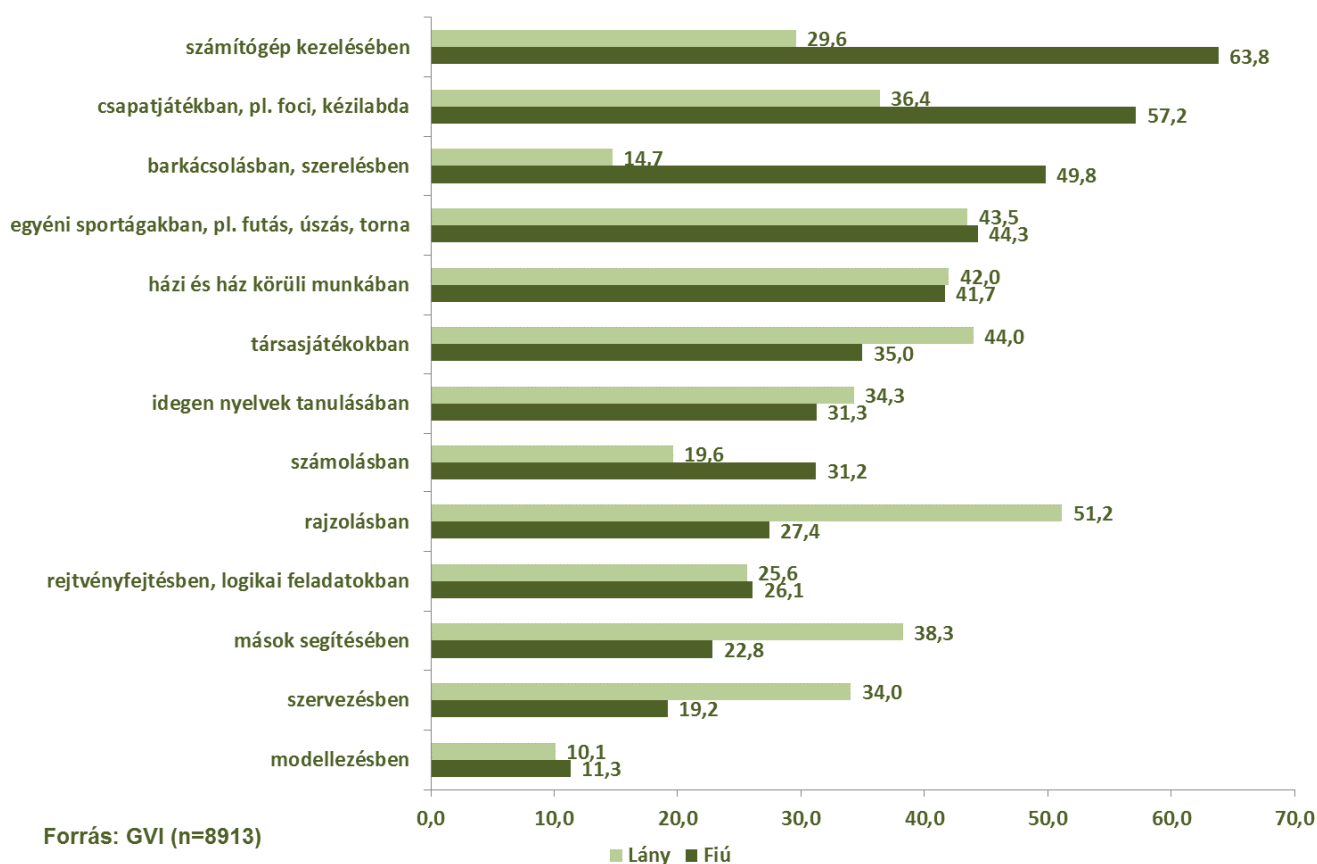
1.3.2. ábra: A tanulók készségei saját nézőpontjukból – „Miben vagy ügyes?” (százalék), 2015

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A nemek szerinti bontás (lásd az 1.3.3. ábrát) azt mutatja, hogy a fiúk a lányokhoz képest jóval nagyobb arányban érzik magukat ügyesnek a számítógép kezelésében, a barkácsolásban, a csapatjátékokban, valamint a számolásban. A lányok pedig általában mások segítségével, szervezésben, társasjátékokban, idegen nyelvek tanulásában és rajzolásban tartják magukat ügyesebbnek, mint a fiúk.

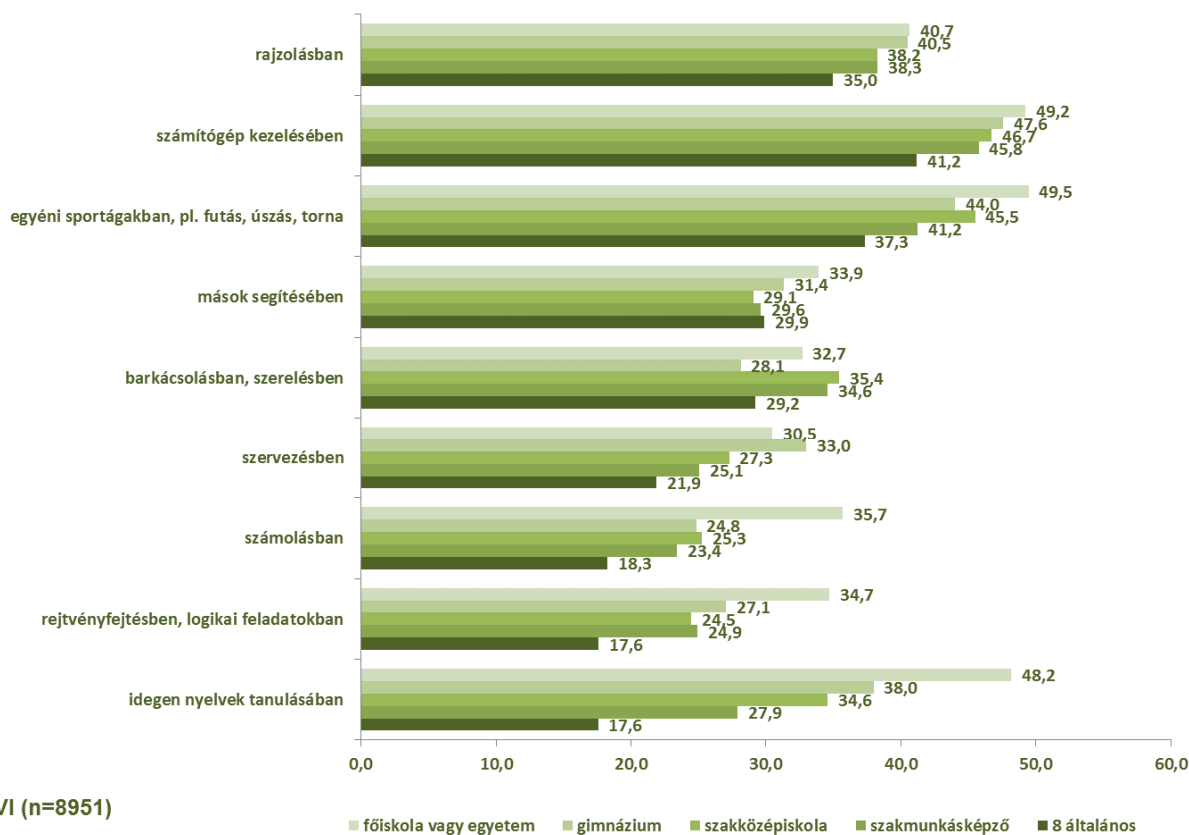
1.3.3. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása aszerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2015

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Több készség esetében szembeötlő, hogy minél magasabb a szülő iskolai végzettsége, a gyermeke annál nagyobb valószínűséggel tartja magát ügyesnek az adott területen – ilyen a szervezés, a rejtvényfejtés, az egyéni sportágak, az idegen nyelvek tanulása és a számolás is. A házi és ház körüli munkák esetében fordított a helyzet: a legalacsonyabb iskolai végzettségűek gyermekei tartják nagy százalékban ügyesnek magukat ezekben (1.3.4. ábra).

1.3.4. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyermekeinek megoszlása aszerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2015

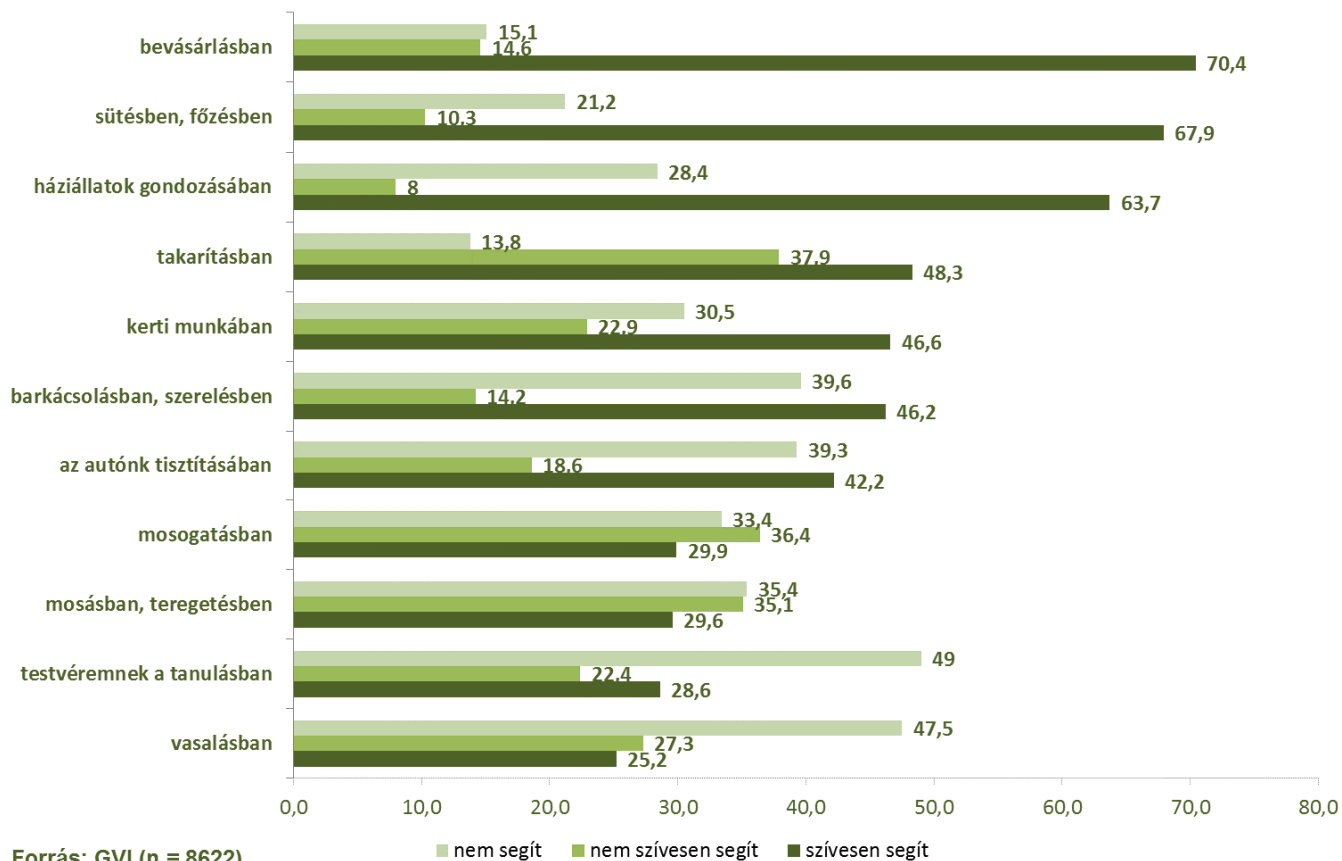
Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A diákoktól azt is megkérdeztük, hogy milyen feladatokat végeznek szívesen otthon, miben szoktak segíteni, vagy ha nem szoktak, mire fordítják inkább idejüket. A tanulók túlnyomó többsége (95%) szokott otthon segíteni, csupán 4%-uk mondta azt, hogy nem vesz részt a házimunkákban, illetve 1%-uk nem válaszolt a kérdésre.

Azok közül, akik szoktak otthon segíteni, a legtöbben (70-80%) a bevásárlásban, sütés-főzésben és a háziállatok gondozásában vesznek részt, nagy részük szívesen is teszi ezt. Takarításban a tanulók 48%-a segít szívesen, 38%-uk pedig azért, mert muszáj. Kerti munkát 47%-uk végez szívesen, és 23%-uk kötelességből, ugyanezek az arányok a barkácsolásnál 46% illetve 14%, az autó tisztításánál 42% és 24%. Testvérének a tanulók 29%-a segít szívesen, 22%-uk pedig nem szívesen. A mosogatásnál, a mosásnál és

vasalásnál azoknak a gyerekeknek az aránya magasabb, akik nem szívesen segítenek benne, csak azért, mert muszáj. (lásd az 1.3.5. ábrát).

1.3.5. ábra: Tanulók megoszlása az otthon végzett segítő tevékenységeik szerint (százalék), 2015

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

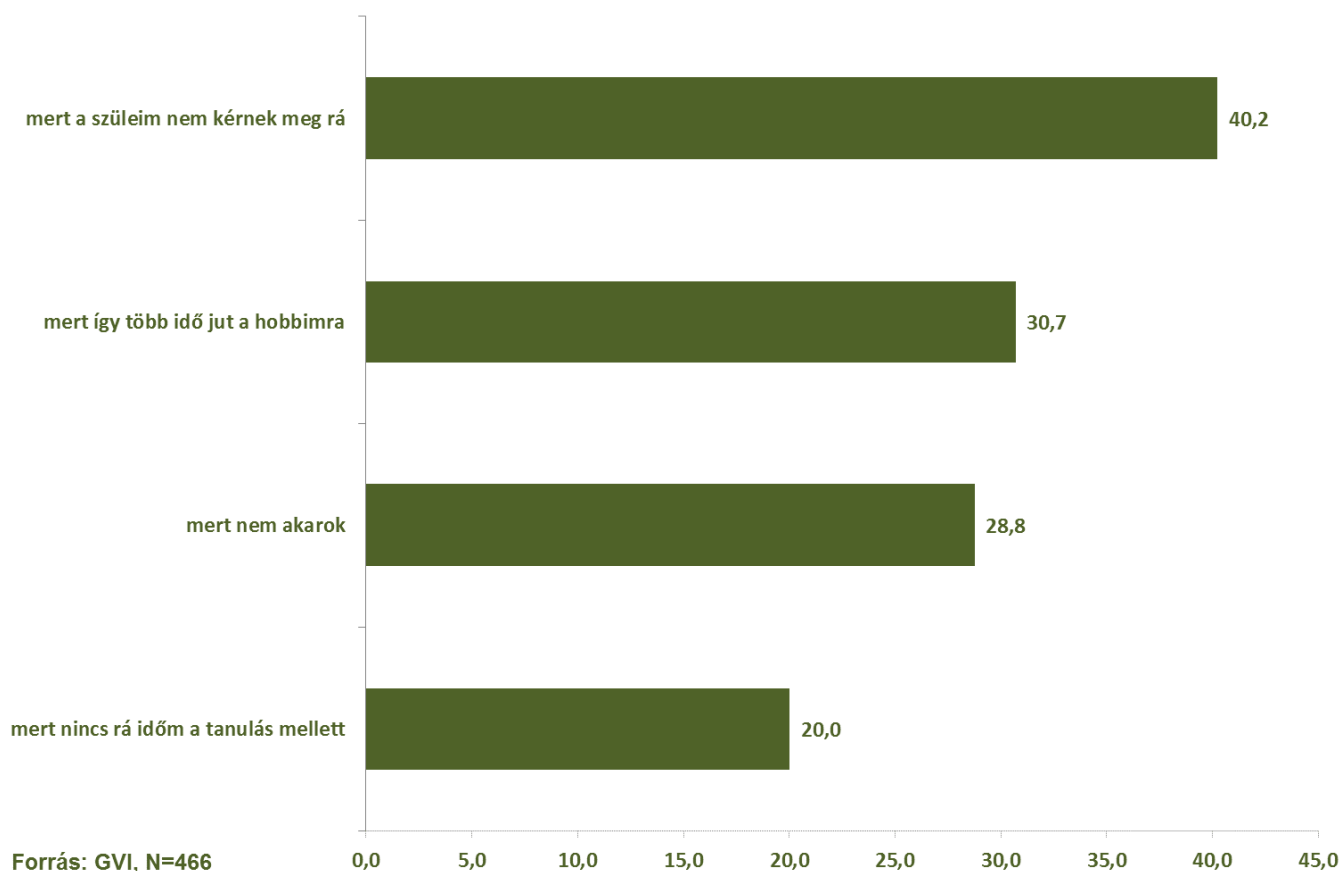
Az otthoni segítségnyújtás jelentős, nemek szerinti eltéréseket mutat. A legtöbb házimunkában a lányok szívesebben segítenek a fiúknál, ez alól kivétel az alábbi két munka:

- barkácsolásban, szerelésben a fiúk 67%-a segít szívesen, a lányok körében ez csak 25%
- az autó tisztításában a fiúk közül 50%, a lányok körében 34% segít szívesen
- a kerti munkákban a fiúk 48%-a, lányoknak 45%-a segít szívesen

A lányok szívesebben segítenek sütésben, főzésben (fiúk: 50%, lányok: 86%) és a háziállatok gondozásában (fiúk: 63%, lányok: 65%). Szintén a lányok segítenek szívesebben a bevásárlásban (fiúk 59%, lányok 83%), a testvérüknek a tanulásban (fiúk: 23%, lányok: 34%), a vasalásban (fiúk: 14%, lányok: 37%), a takarításban (fiúk: 37%, lányok: 59%), a mosásban, teregetésben (fiúk: 16%, lányok: 43%) és a mosogatásban (fiúk: 19%, lányok: 41%).

Azoktól, akik semmiben nem szoktak otthon segíteni, megkérdeztük ennek okát is. Az 1.3.6. ábrán látható, hogy a legtöbben (40%) azért nem segítenek, mert a szüleik nem kérik meg őket. Továbbá több, majdnem egyharmaduk (31%) azért nem vesz részt az otthoni feladatokban, hogy több ideje maradjon a hobbijára. 29%-uk nem akar segíteni, 20%-uknak nem jut erre ideje a tanulás mellett.

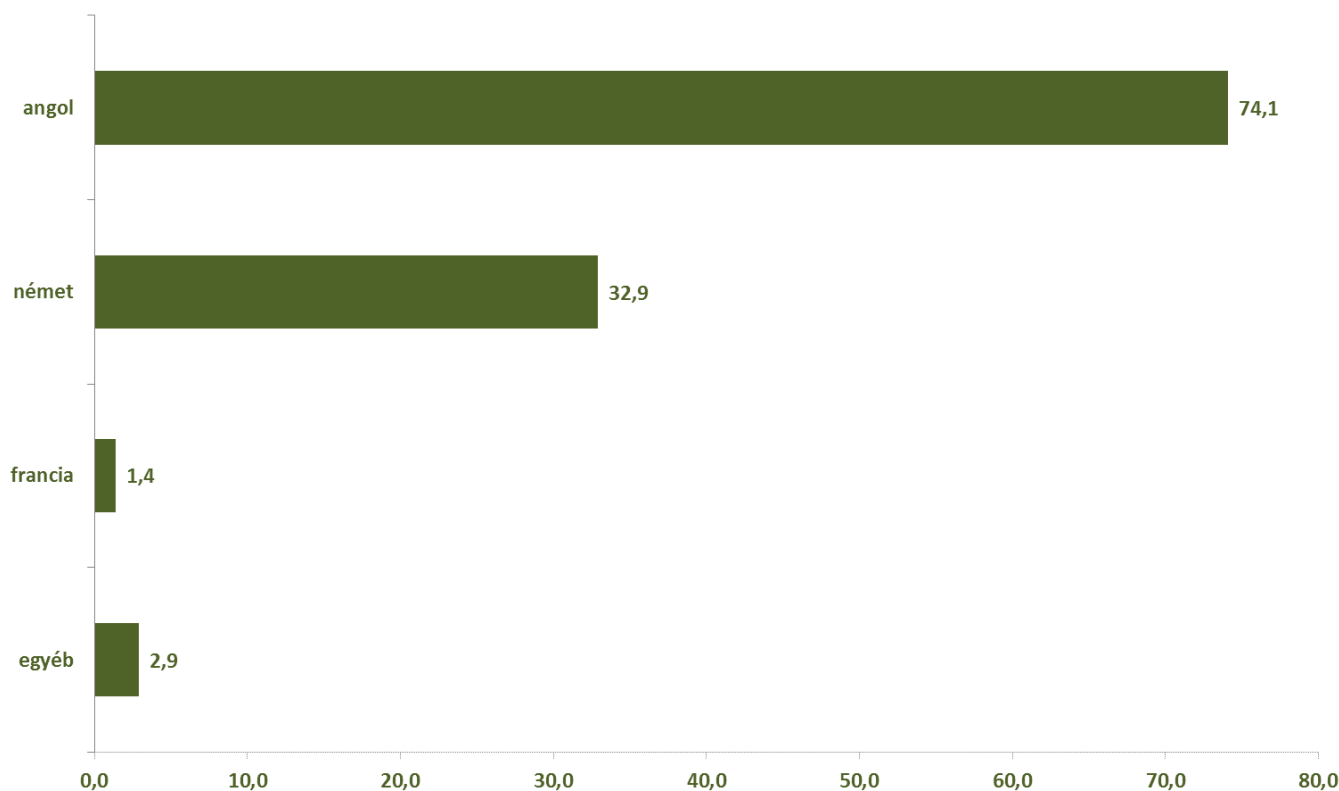
1.3.6. ábra: Az otthon nem segítő tanulók indokai az otthoni munka elmaradására (százalék), 2015

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Ebben az évben azt is megkérdeztük a diákoktól, hogy milyen idegen nyelvet tanulnak (1.3.7. ábra). Csaknem háromnegyedük (74%) tanul angolul, harmaduk németül, és 1%-uk franciául. Egyéb idegen nyelvet említett a diákok 2,9%-a. Az egyéb nyelvek közül a spanyol, a japán az orosz nyelv tanulói voltak 20 főnél többen. A diákok 87%-a egy nyelvet tanul, 11%-uk kettőt vagy többet, 2%-uk pedig egyet sem.

1.3.7. ábra: A különböző nyelveket tanuló diákok aránya (százalék), 2015

Forrás: GVI, N=9088

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

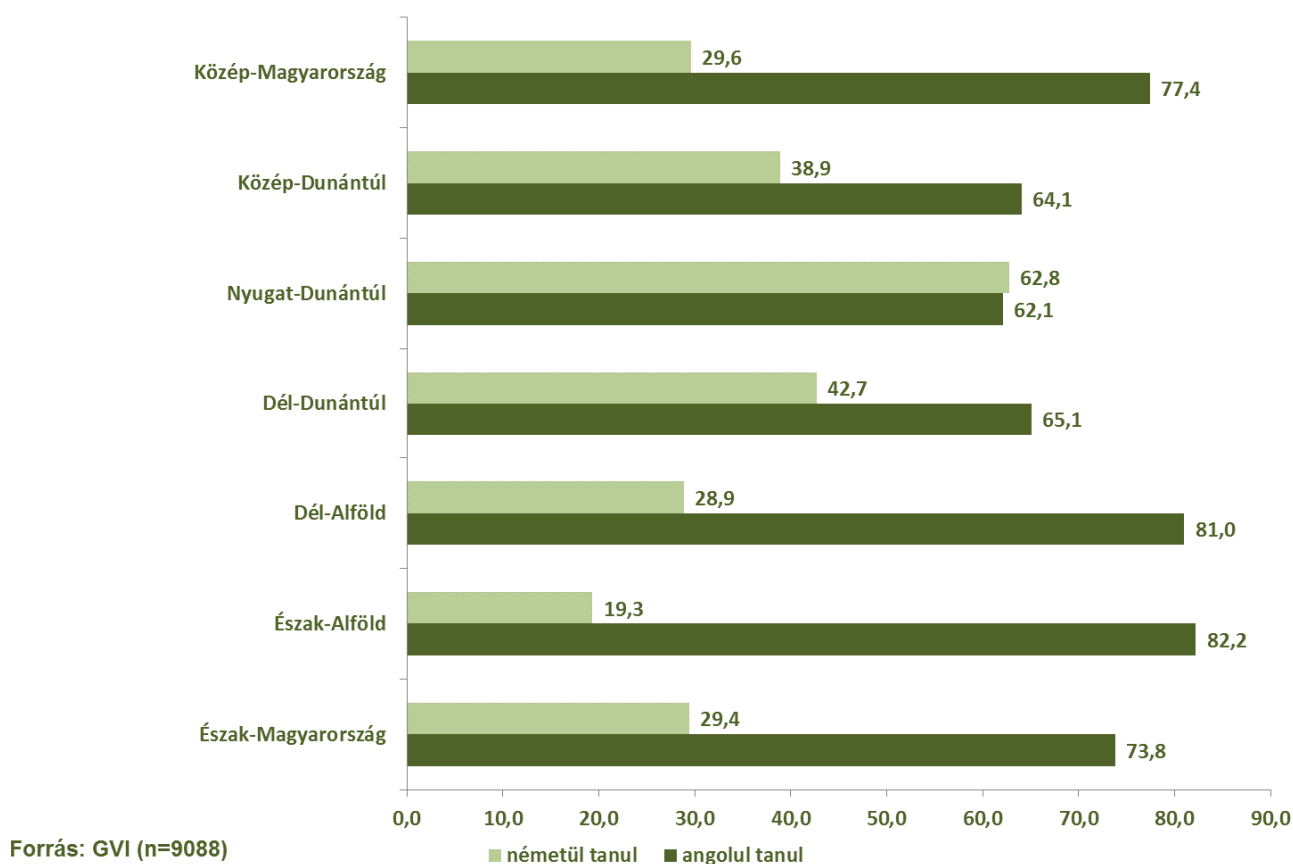
Az 1.3.8. ábrán látható, hogy a Nyugat-Dunántúlon a diákoknak körülbelül ugyanakkora része tanul németül és angolul, míg a többi régióban az angol a domináns nyelv. Az angol nyelvet legnagyobb arányban az alföldi régiókban és Közép-Magyarországon tanulják, míg a németet a dunántúli régiókban.

A két nyelven tanuló diákok aránya a Nyugat-Dunántúlon a legmagasabb (26%) ezt követi a Dél-Alföld (14%), a Dél-Dunántúl (11%) és Közép-Magyarország (10%). A Közép-

Dunántúlon, az Észak-Alföldön és Észak Magyarországon 10% alatti a két nyelven tanuló diákok aránya (rendre 7%, 6% és 6%).

Angolul a nagy iskolákba járó diákok nagyobb része tanul (79%) a közepes illetve a kis iskolákba járóknál ez az arány 70 illetve 71%. A kis iskolákba járók között vannak a legnagyobb arányban olyanok (43%), akik németül tanulnak, nagy illetve a közepes iskolákba járóknál a megfelelő arányok rendre 28% és 33%.

1.3.8. ábra: A különböző nyelveket tanuló diákok aránya régióként (százalék), 2015

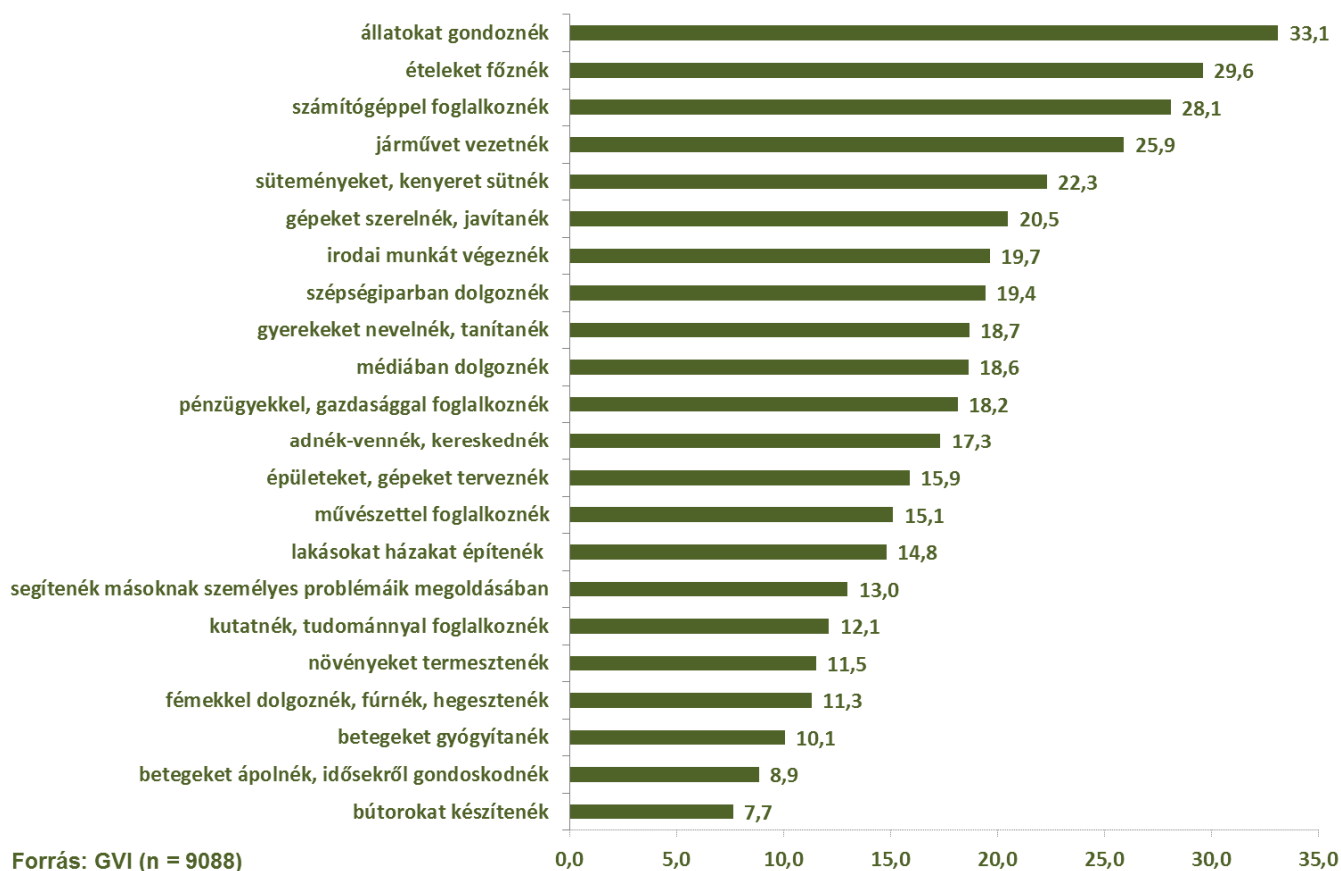
Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

1.4. Munkával kapcsolatos tervek

Az alábbiakban a tanulók munkával kapcsolatos elképzeléseit járjuk körül, melyek szoros összefüggésben állnak továbbtanulási terveikkel. A diákok több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

Az adatok szerint (lásd az 1.4.1. ábrát) az állatgondozás a legnépszerűbb jövőbeli foglalkozás a diákok körében – 33%-uk jelölte meg ezt a válaszlehetőséget. A szakácsmesterség és a számítógépen végzett munka is igen népszerű (30 és 28%). A tanulók több, mint ötöde vezetne járműveket (26%), lenne pék vagy cukrász (22%) avagy szerelne gépeket (21%). A következő válaszokat a diákok 15-20%-a adta: irodai munkát végeznék (20%), szépségiparban dolgoznék (20%), gyerekeket nevelnék tanítanék (19%), médiában dolgoznék (19%), pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznák (18%), adnék vennék kereskednék (17%), épületeket, gépeket terveznék (16%), művészettel foglalkoznák (15%), lakásokat házakat építenék (15%). Kevesebben vannak, akik mások személyes problémáiban segítenének (13%), akik kutatói tudományos pályára vágynak (12%), akik növényeket termesztenének (12%) vagy fémekkel dolgoznának (11%). A legkisebb arányban azok vannak, akik betegeket gyógyítanának (10%) vagy ápolnának (9%) illetve akik bútorokat készítenének (8%).

1.4.1. ábra: A tanulók megoszlása későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos terveik szerint (százalék), 2015

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A munkával, hivatással kapcsolatos tervek jelentős nemek szerinti eltéréseket mutatnak (lásd az 1.4.1. táblázatot). A gépszerelés (a fiúk 38%-a jelölte meg ezt a lehetőséget, a lányoknak pedig 2%-a), a fémmegmunkálás (fiúk: 21%, lányok: 1%), a gépjárművezetés (fiúk: 41%, lányok: 10%) és a bútorasztalosság (fiúk: 11%, lányok: 4%) a fiúkat jobban vonzzák, mint a lányokat. Emellett a fiúkat jobban érdeklik a számítógépen végezhető munkák, mint a lányokat (fiúk: 46%, lányok: 10%). Továbbá kereskedőnek is több fiú menne, mint lány (fiúk: 22%, lányok: 13%) és építész vagy gépészmérnöknek is (fiúk: 24%, lányok: 8%). Pénzügyekkel is szívesebben foglalkoznának a fiúk, mint a lányok (fiúk: 19%, lányok: 17%) illetve lakások és házak építésével is (fiúk: 21% lányok: 9%). A fiúk kicsit nagyobb arányban végeznének tudományos kutatómunkát (13%-uk, míg a lányoknak 11%-a).

Az adatok szerint a lányok körében jóval népszerűbb a szépségiparban végzett munka, mint a fiúk között (fiúk: 2%, lányok: 38%), a tanítás (fiúk: 7%, lányok: 31%) és a személyes problémák megoldásában nyújtott segítség (fiúk: 6%, lányok: 20%). Emellett szakácsnak is jóval több lány készül (fiúk: 21%, lányok: 39%) és a médiában is több lány helyezkedne el (fiúk: 17%, lányok: 21%). Irodai munkát is inkább a lányok végeznének, mint a fiúk (fiúk: 15%, lányok: 24%). Művészettel foglalkozna a lányok 24%-a, míg a fiúk között csak 7% ez az arány. Péknek, vagy cukrásznak készül a lányok közül 33%, a fiúk közül pedig csak 12%. Ápolónak a fiúk 3%-a menne, a lányok közül 15%, orvosnak pedig a fiúk 5%-a, míg a lányok közül 15%. Állatokat is inkább a lányok gondoznának (fiúk: 26%, lányok: 41%) és növényeket is nagyobb részük természetesen szívesen (fiúk: 11%, lányok: 13%).

1.4.1. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei nemek szerint, 2015

	Fiúk				Lányok			
	Említette		Nem említette		Említette		Nem említette	
	Eset- szám	Szá- zalék	Eset- szám	Szá- zalék	Eset- szám	Szá- zalék	Eset- szám	Szá- zalék
gépeket szerelnék, javítanék	1730	38,1	2815	61,9	98	2,2	4269	97,8
fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék	952	20,9	3594	79,1	61	1,4	4306	98,6
számítógépen dolgoznék	2096	46,1	2449	53,9	413	9,5	3954	90,5
ételeket főznék	945	20,8	3601	79,2	1693	38,8	2674	61,2
betegeket ápolnák, idősekről gondoskodnák	128	2,8	4418	97,2	665	15,2	3702	84,8
betegeket gyógyítanék	225	4,9	4321	95,1	671	15,4	3696	84,6
lakásokat, házakat építenék	931	20,5	3615	79,5	398	9,1	3970	90,9
épületeket, gépeket terveznék	1083	23,8	3463	76,2	344	7,9	4023	92,1
bútorokat készítenék	507	11,2	4039	88,8	176	4,0	4191	96,0
járművet vezetnék	1867	41,1	2679	58,9	448	10,3	3919	89,7
irodai munkát végeznék	689	15,2	3857	84,8	1059	24,2	3309	75,8
süteményeket, kenyeret sütnék	541	11,9	4005	88,1	1446	33,1	2921	66,9
gyerekeket nevelnék, tanítanék	328	7,2	4218	92,8	1344	30,8	3024	69,2
növényeket termesztenék	480	10,6	4066	89,4	549	12,6	3818	87,4
állatokat gondoznék	1162	25,6	3384	74,4	1789	41,0	2578	59,0
szépségiparban dolgoznék	88	1,9	4458	98,1	1648	37,7	2720	62,3
adnék-vennék, kereskednék	992	21,8	3554	78,2	544	12,5	3824	87,5
művészettel foglalkoznák	326	7,2	4220	92,8	1028	23,5	3339	76,5
pénzügyekkel foglalkoznák	878	19,3	3668	80,7	744	17,0	3623	83,0
segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában	282	6,2	4264	93,8	870	19,9	3498	80,1
médiában dolgoznék	750	16,5	3796	83,5	907	20,8	3460	79,2
kutatnék	587	12,9	3959	87,1	494	11,3	3874	88,7

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Az apa legmagasabb iskolai végzettsége szerint is megvizsgáltuk, hogy milyen szakmák érdeklik a tanulókat. Elmondható, hogy általában a szellemi foglalkozásokhoz köthető tevékenységeket (épületeket, gépeket terveznék, irodai munkát végeznék, művészettel foglalkoznák, számítógépen dolgoznák, médiában dolgoznák, pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznák, kutatnék), általában annál szívesebben végeznének a diákok, minél magasabb apjuk iskolai végzettsége. Nagyjából fordított kapcsolatot látunk a következőknél: ételeket főznék, süteményeket, kenyeret sütnék, fémekkel dolgoznák, lakásokat, házakat építenének – ezeket annál valószínűbb, hogy említette egy diák, minél alacsonyabb apja iskolai végzettsége. Járművezetéssel a szakközépiskolát végzett szülők gyerekei végeznének a legnagyobb arányban. Betegek gyógyításával és mások segítségével főleg a gimnáziumi érettségivel rendelkező apák gyerekei foglalkoznának.

Tehát azt láthatjuk, hogy a tanulók általában leginkább olyan foglalkozásokat szeretnének űzni, amelyhez olyan szintű iskolai végzettség szükséges, amilyen apjuknak is van (lásd az 1.4.2. táblázatot). (A táblázatban nem szerepelnek a foglalkozások között a következők: gyerekeket nevelnék, tanítanék; növényeket termesztenék, betegeket ápolnék, adnék, vennék, kereskednék. Ezek a foglalkozások az apa iskolai végzettségétől függetlenül körülbelül egyforma mértékben voltak vonzóak a gyerekek számára.)

1.4.2. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos terveit gondviselőjük iskolai végzettsége szerint (az említések százalékos aránya, N=6824), 2015

	max 8 általános	szakmun- káképző	szakközép iskola	gimnázium	főiskola vagy egyetem
gépeket szerelnék, javítanék	21,1	22,5	24,4	17,0	14,7
fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék	14,3	12,6	14,1	6,8	7,6
számítógéppel foglalkoznák	19,0	25,6	29,3	29,7	29,2
ételeket főznék	39,1	31,7	28,3	24,8	25,4
betegeket gyógyítanék	9,0	9,0	8,6	12,9	13,6
lakásokat, házakat építenék	15,6	14,0	13,8	13,8	17,5
épületeket, gépeket terveznék	9,1	14,5	17,1	15,1	21,0
bútorokat készítenék	8,7	9,0	7,2	5,4	6,0
járművet vezetnék	27,9	28,1	29,0	22,1	19,3
irodai munkát végeznék	14,7	18,1	21,0	23,8	24,9
süteményeket, kenyeret sütnék	32,9	25,0	21,6	19,4	17,5
állatokat gondoznák	32,2	35,3	33,8	30,2	30,3
szépségiparban dolgoznák	21,8	22,1	19,0	21,7	16,6
művészettel foglalkoznák	12,0	15,3	14,8	14,7	17,3
pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznák	13,5	15,3	18,8	22,5	25,9
segítenék másoknak					
személyes problémáik megoldásában	12,2	11,8	13,1	14,2	15,4
médiában dolgoznák	11,2	15,3	20,2	23,8	26,1
kutatnék, tudománnyal foglalkoznák	5,2	9,9	9,9	12,1	20,8

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A tanulók jövőbeli foglalkozásával kapcsolatos terveit összehasonlítottuk a magyarországi régiók között is (lásd az 1.4.3. táblázatot). Elmondható, hogy a regionális különbségek a legtöbb szakma esetében nem jelentősek, és több szakma esetében (gépeket szerelnék, javítanék; számítógéppel foglalkoznák; betegeket gyógyítanék; járműveket vezetnék; gyerekeket nevelnék; tanítanék; szépségiparban dolgoznák; segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában) az egyes régiókban élő gyerekek válaszai statisztikai értelemben nem különböznek. A szellemi munkákat² tekintve általában

² művészettel foglalkoznák; irodai munkát végeznék; pénzügyekkel foglalkoznák; médiában dolgoznák; kutatnék

megfigyelhető, hogy Közép-Magyarországon és a Közép- illetve Nyugat-Dunántúlon a diákok inkább, Magyarország keleti részén (főként az Alföldön) pedig kevésbé választanák ezeket. Az ételkészítés, a cukrász és pék mesterség illetve a bútorkészítés kevésbé népszerű Közép-Magyarországon, mint a többi régióban; a sütés-főzéshez kapcsolódó szakmákat a Közép-Dunántúlon, a bútorkészítést az Észak-Alföldön úznák leginkább a gyerekek. Növénytermesztéssel a Dél-Alföldön, állatgondozással a Közép-Dunántúlon foglalkoznának a legtöbben.

1.4.3. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei régiók szerint (az említések százalékos aránya), N=9088, 2015

	Közép- Magyar- ország	Közép- Dunántú I	Nyugat- Dunántú I	Dél- Dunántú I	Dél- Alföld	Észak- Alföld	Észak- Magyar- ország
betegeket ápolnék, idősekről gondoskodnék fémekekkel	9,3%	9,9%	7,6%	7,0%	7,8%	10,4%	8,5%
dolgoznék, fűrnék, hegesztenék számítógéppel foglalkoznék	8,7%	13,6%	10,3%	11,6%	10,5%	12,5%	14,1%
ételeket főznék	29,1%	31,4%	29,9%	27,3%	28,2%	26,2%	25,7%
épületeket, gépeket terveznék	27,1%	33,8%	30,0%	27,1%	31,5%	28,8%	32,2%
bútorokat készítenék	13,4%	19,2%	20,9%	17,1%	15,3%	16,1%	14,1%
járművet vezetnék	5,7%	9,8%	9,2%	6,7%	8,7%	8,4%	7,4%
irodai munkát végeznék	22,3%	26,0%	26,8%	26,2%	26,7%	28,7%	27,4%
süteményeket, kenyeret sütnék	22,5%	19,2%	21,6%	21,5%	14,1%	19,1%	17,6%
süteményeket, kenyeret sütnék	21,1%	28,3%	24,2%	17,5%	22,4%	22,1%	23,3%
növényeket termesztenék	9,9%	11,6%	12,8%	15,5%	12,2%	11,2%	9,7%
állatokat gondoznék	29,2%	35,3%	35,6%	35,2%	33,0%	35,4%	32,3%
adnék-vennék, kereskednék	19,9%	19,5%	17,3%	17,0%	14,7%	16,6%	14,6%
művészettel foglalkoznék	13,9%	17,0%	18,2%	15,1%	13,4%	14,0%	17,4%
pénzügyekkel foglalkoznék	19,5%	16,6%	18,9%	19,9%	15,0%	18,2%	17,8%
médiában dolgoznék	23,6%	19,0%	21,3%	18,1%	14,1%	14,8%	17,2%

kutatnék, tudománnyal foglalkoznék	10,6%	15,9%	13,7%	14,1%	10,0%	12,0%	11,2%
--	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A szellemi munkák nagy részéről (irodai munkát végeznék, adnék-vennék, kereskednék, médiában dolgoznék, pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznék, számítógéppel foglalkoznék) elmondható, hogy a nagyobb településen tanuló diákok nagyobb része választaná jövőbeli foglalkozásának. Az épületek és gépek tervezése, a segítség mások személyes problémáinak megoldásában, a művészeti- és a kutatómunka a megyeszékhelyen iskolába járó diákok körében a legnépszerűbb. A gépszerelés javítás, az ételek főzése, a bútorok készítése, a járművezetés, a süteménysütés, a növénytermesztés és az állatgondozás lehetőségeket a községben tanuló diákok közül választották a legtöbben (1.4.4. táblázat).

1.4.4. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei azon településtípus szerint, ahol iskolába járnak (az említések százalékos aránya, N=9085), 2015

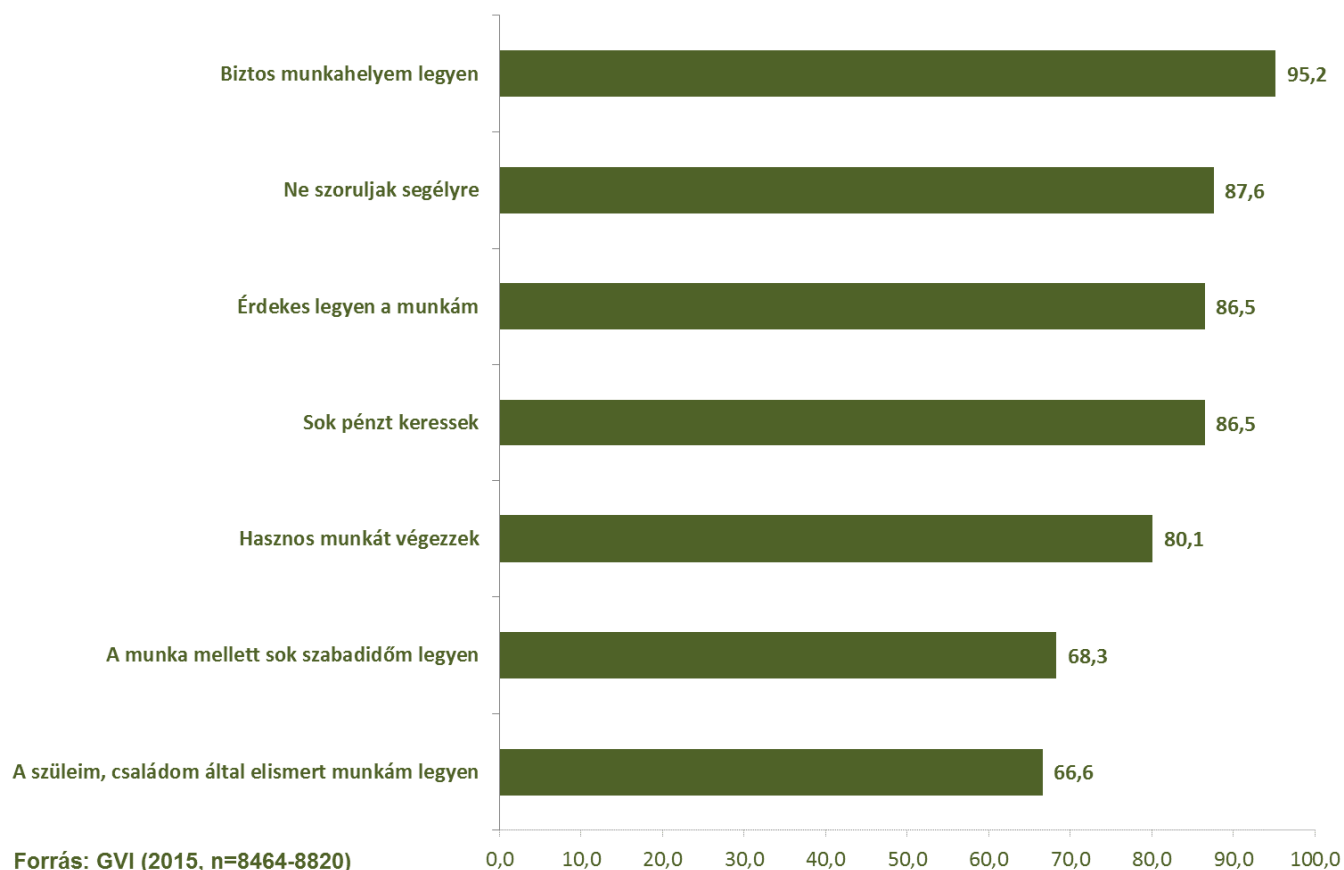
	Budapest	megyeszék -hely	város	község
gépeket szerelnék, javítanék	19,9	17,7	21,7	25,0
fémekkel dolgoznék	9,8	10,0	12,3	13,5
számítógéppel foglalkoznék	30,7	29,0	26,4	28,2
ételeket főznék	26,4	28,9	30,8	31,3
betegeket ápolnék	10,9	8,2	8,9	8,4
lakásokat, házakat építenék	18,4	14,3	14,5	13,4
épületeket, gépeket terveznék	12,8	19,3	14,9	13,2
bútorokat készítenék	5,0	7,0	8,5	9,7
járművet vezetnék	20,1	23,8	28,1	31,2
irodai munkát végeznék	24,3	21,2	17,6	17,0
süteményeket, kenyeret sütnék	18,6	21,9	22,7	26,1
növényeket termesztenék	10,0	10,4	12,2	14,0
állatokat gondoznák	26,6	33,6	33,9	36,4
adnék-vennék kereskednék	21,3	17,3	16,0	17,4
művészettel foglalkoznék	13,1	16,5	14,7	14,7
pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznék	21,9	19,9	16,6	14,3
segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában	12,3	15,2	11,9	11,0
médiában dolgoznék	28,2	20,3	15,5	13,3

kutatnék, tudománnyal foglalkoznék	11,3	14,5	10,9	10,4
------------------------------------	------	------	------	------

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A kutatás kitért a diákok munkával, tartós munkavállalással kapcsolatos motivációira is. A diákok 1-től 5-ig terjedő skálán (1: egyáltalán nem fontos, 5: nagyon fontos) értékelték, hogy mennyire fontosak számukra a különböző szempontok. Az 1.4.2 ábrán azon diákok arányát közöljük, akik 4 pontra vagy 5 pontra értékelték az adott szempontot. Szinte az összes diák (95%) fontosnak tartja, hogy biztos munkahelye legyen, és szintén rendkívül nagy arányuk (88%) tartja fontosnak, hogy ne szoruljon segélyre. 87-87%-uk tartja fontosnak, hogy sok pénzt keressen illetve, hogy érdekes legyen a munkája, 80%-uknak pedig az is fontos, hogy hasznos munkát végezzenek. Legkevesebben azt tartották fontosnak, hogy a munka mellett sok szabadidejük legyen (68%) illetve, hogy a szülei által elismert munkát találjon (67%).

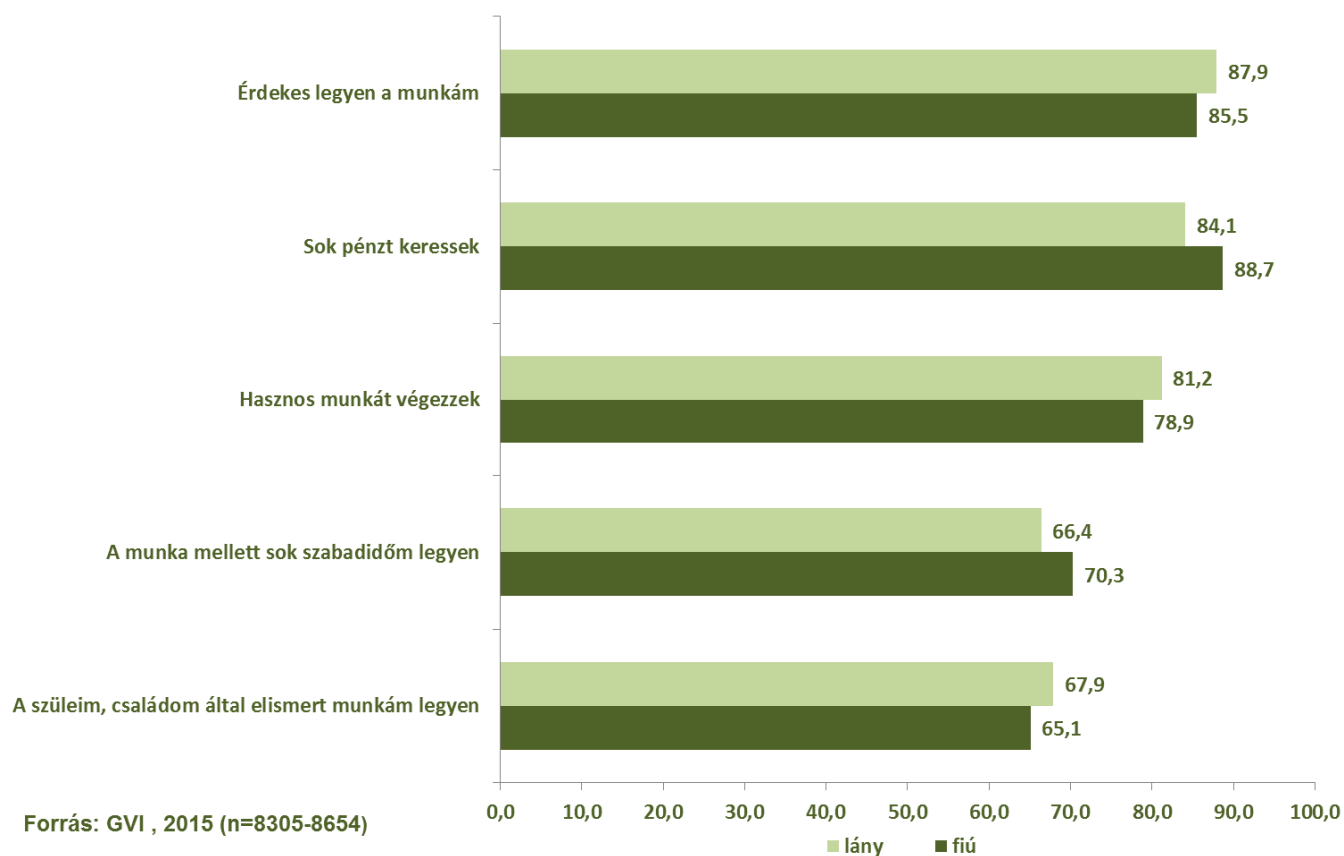
1.4.2. ábra: Azon diákok aránya, akik fontosnak értékelik az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék), 2015

Megjegyzés: A diákok 1-5-ig terjedő skálán értékelték az egyes szempontok fontosságát, az ábrán azon diákok aránya látható, akik 4 vagy 5 pontra értékelték az adott szempont fontosságát

Ha a jövőbeli munkával kapcsolatos elképzeléseket nemek szerinti bontásban vizsgáljuk, azt láthatjuk, hogy a fiúknak a lányokénál nagyobb részének fontos, hogy sok pénzt keressen, hogy a szülei által elismert munkája legyen, és hogy munka mellett sok szabadideje legyenek. A lányok nagyobb részének fontos, hogy érdekes, és hasznos munkát végezzen. A biztos munkahelyet és a segély elkerülését a fiúk és a lányok ugyanakkora része ítéli fontosnak, így ezeket nem tüntettük fel az 1.4.3. ábrán.

1.4.3. ábra: A különböző nemű diákok aszerint, hogy mekkora részüik értékeli fontosra az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék) 2015

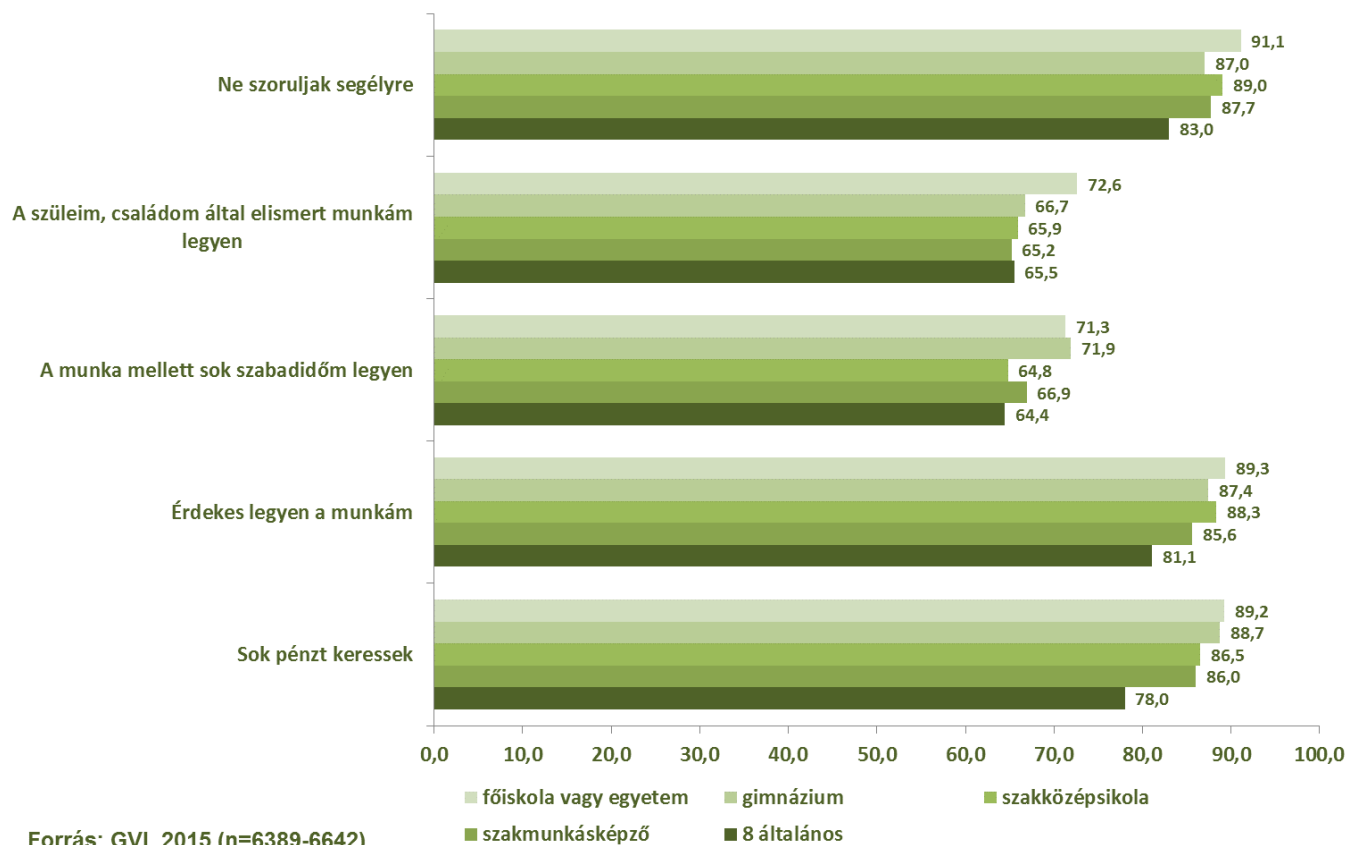

Megjegyzés: A diákok 1-5-ig terjedő skálán értékelték az egyes szempontok fontosságát, az ábrán azon diákok aránya látható, akik 4 vagy 5 pontra értékelték az adott szempont fontosságát

A különböző iskolai végzettségű apák gyermekei jövőbeli munkájukkal kapcsolatos terveikben is különböznek. A legtöbb szempontnál azt látjuk, hogy jellemzően a magasabb iskolai végzettségű apák gyermekei között nagyobb arányban vannak, akik fontosnak értékelik azt. Ez még a „ne szoruljanak segélyre” szempont esetében is igaz, pedig a magas

iskolai végzettségű apák gyermekeinek valószínűleg kevesebb ezzel kapcsolatos tapasztalatuk és félni valójuk van, mint az alacsonyabb iskolai végzettségűek gyermekeinek. A biztos illetve a hasznos munkahelyről szóló szempont értékelésében nem különböztek szignifikánsan a különböző iskolai végzettségű apák gyermekei, így ezeket nem tüntettük fel az 1.4.4. ábrán.

1.4.4. ábra: A különböző iskolai végzettségű apák gyermekei aszerint, hogy mekkora részüik értékeli fontosra az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék) 2015

Megjegyzés: A diákok 1-5-ig terjedő skálán értékelték az egyes szempontok fontosságát, az ábrán azon diákok aránya látható, akik 4 vagy 5 pontra értékelték az adott szempont fontosságát

Azt is megvizsgáltuk, hogy a tanulók milyen foglalkozásokat jelölnek meg jellemzően együtt. Erre a faktoranalízis módszerét alkalmaztuk³. A faktoranalízis alkalmas arra, hogy az egyes válaszok mögött lévő mögöttes (látens) összefüggéseket, tényezőket feltárjuk. Például tegyük fel, hogy csak három foglalkozásra kérdezzük rá: az orvosra, az

³ A módszer rövid leírását lásd: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Faktoranal%C3%ADzis>

ápolóra, és a tudományos kutatóra. Ha azt látjuk, hogy azok a tanulók, akik szívesen lennének orvosok, általában szívesen lennének ápolók is, viszont az, hogy megjelölik-e a tudományos kutató választ, ettől független, akkor valószínűleg két faktort fogunk találni. Feltételezhetjük, hogy egy mögöttes motiváció (itt a betegekkel való foglalkozás) áll az orvos és az ápoló foglalkozás választása mellett (első faktor), míg egy másik motiváció a tudományos kutatóvá válás mögött (második faktor). Ha viszont a diákok jellemzően megjelölnék mindhárom foglalkozást, akkor a faktoranalízis csak egy mögöttes faktor jelenlétét mutatná ki. Ebben az esetben a mögöttes motiváció lehet pl. a továbbtanulás általános igénye.

A faktoranalízis eredményeit az 1.4.4. táblázat mutatja: látható, hogy hat darab mögöttes faktort találtunk. A táblázatban található számok az egyes válaszokhoz tartozó faktorsúlyok – egy változóhoz tartozó faktorsúly 0 és 1 között mozoghat, és minél nagyobb, a változó annál inkább kapcsolódik az adott faktorhoz.⁴ Tekintsük például a negyedik, „fehérgalléros munkák”-nak elnevezett faktort. Látjuk, hogy három változó (irodai munkát végeznék; adnék-vennék, kereskednék; pénzügyekkel foglalkoznék) mellett szerepel valamilyen érték ennek a faktornak az oszlopában. Ezt úgy interpretálhatjuk, hogy ezt a három foglalkozást viszonylag gyakran választják együtt a gyerekek. Itt az összekötő kapocs a különböző foglalkozások között, hogy mindegyik valamilyen szellemi foglalkozás – innen származik a faktor neve. Azt, hogy a „pénzügyekkel foglalkoznék” válasznak 0,68 a faktorsúlya, míg az „adnék-vennék, kereskednék” válasznak kevesebb, 0,26, úgy értelmezhető, hogy aki a „pénzügyekkel foglalkoznék” választ jelölte, azt nagyobb valószínűséggel mozgatta a szellemi foglalkozás motivációja, mint azokat, akik az „adnék-vennék, kereskednék” választ jelölték.

A mögöttes faktorok alapján tehát hét foglalkozáscsoportot különböztettünk meg. Az első csoportba a műszaki szakmunkák tartoznak: gépeket szerelnék, javítanék; fémekkel dolgoznék, fúrnék, hegesztenék; számítógéppel foglalkoznék; járművet vezetnék. A következő csoportba, melyet gasztronómiai munkáknak nevezünk, a pék és a cukrász

⁴ Megegyezés szerint, ha egy változónak 0,25-nél kisebb a faktorsúlya, akkor azt nem tekintjük az adott faktor alkotóelemének, ezért a 0,25-nél kisebb értékeket nem szerepeltetjük a táblázatban.

szakmák tartoznak. A harmadik csoportba az emberekkel foglalkozó munkák tartoznak: a pedagógus, a pszichológus, az ápoló és az orvos. A negyedik csoportba a szintén műszaki munkák kerültek: házak tervezése, építése, épületek- és gépek tervezése, bútorok készítése, illetve a fémek megmunkálása. Ennek a csoportnak a kreatív műszaki munkák nevet adtuk. Az ötödik csoportba a feljebb említett fehérgalléros munkák kerültek. A hatodik csoportba a mezőgazdasághoz köthető foglalkozások tartoznak: állatgondozás és növénytermesztés. A faktoranalízis az utolsó csoportba sorolta a következő munkákat: művészzel foglalkoznék, médiában dolgoznék, kutatnék, tudománnyal foglalkoznék. Bár ezen foglalkozások között a kapcsolat nem olyan egyértelmű, mint az eddigiekben, mind a négy foglalkozásban fontos elem lehet a kreativitás, így ezeket kreatív foglalkozásoknak fogjuk nevezni.

Az, hogy sikerült hét jól elkülönülő faktort találni, jól mutatja, hogy a tanulók nem találomra jelölgettek olyan foglalkozásokat, amelyek valamiért tetszenek nekik. Valamilyen tág elképzelésük már van jövőbeli szakmájukról, és jellemzően ehhez az elképzeléshez illeszkedő, valamilyen szempontból hasonló 2-4 szakmát jelölték meg. Kivételt képez ez alól a szépségipari munka – ez a szakma nem tartozik egyértelműen egyik csoporthoz sem, tehát a diákok a többi választásuktól függetlenül vonzódnak vagy nem vonzódnak ezekhez a szakmához. Illetve szintén kivételes a fémekkel való munka: ez egyaránt tartozik a műszaki szakmunkák és a műszaki kreatív munkák csoportjába.

1.4.4. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos terveinek csoportosítása (a faktorelemzés eredményei), 2015

	Műszaki szak- munka	Gasztro	Emberekkel foglalkozó	Műszaki kreatív	Fehér- galléros	Agrár	Kreatív
gépeket szerelnék, javítanék	,735						
fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék	,320			,274			
számítógéppel foglalkoznék	,557						
járművet vezetnék	,440						
ételeket főznék		,744					
süteményeket, kenyeret sütnék		,741					
gyerekeket nevelnék, tanítanék			,280				
betegeket ápolnék, idősekről gondoskodnék			,728				
betegeket gyógyítanék			,588				
segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában			,266				
lakásokat házakat építenék				,688			
épületeket, gépeket terveznék				,496			
bútorokat készítenék				,422			
irodai munkát végeznék					,349		
adnék-vennék, kereskednék					,262		
pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznék					,680		
növényeket termesztenék						,566	
állatokat gondoznék						,523	
művészettel foglalkoznék							,376
médiában dolgoznék							,370
kutatnék, tudománnyal foglalkoznék							,286

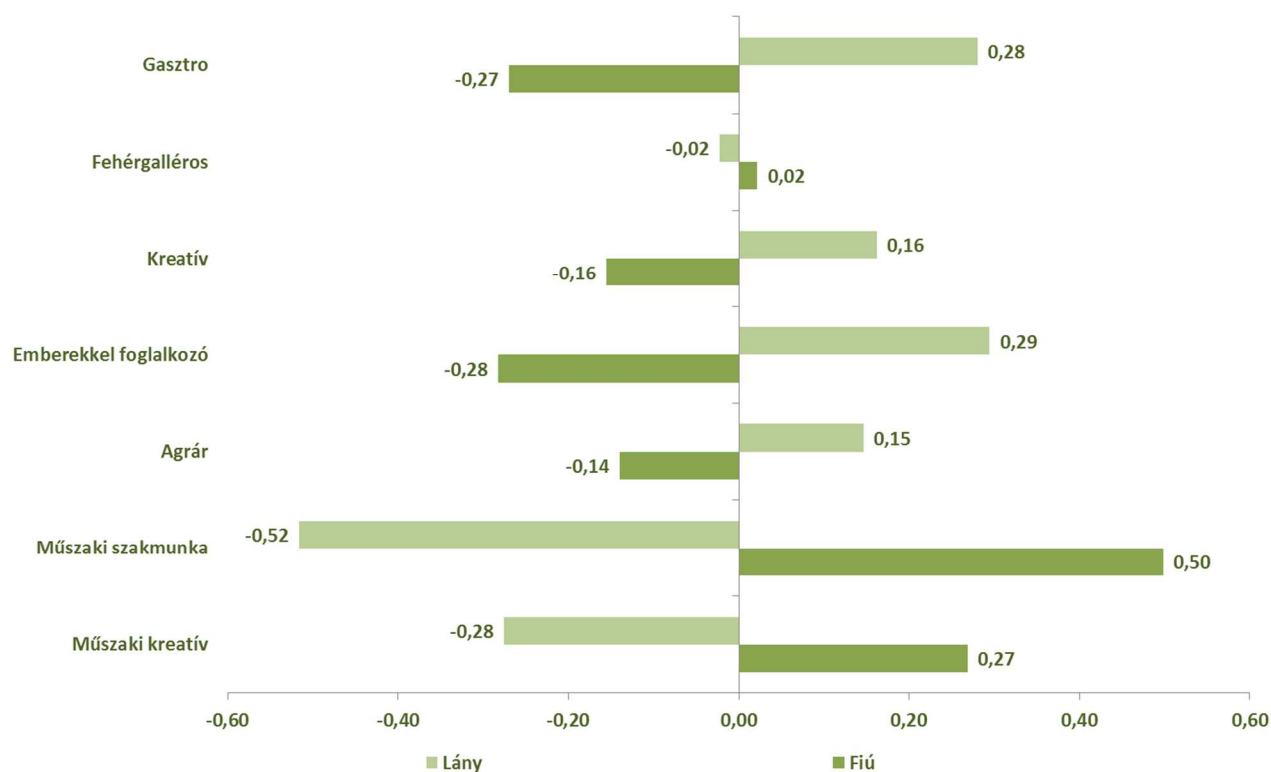
Megjegyzés: A faktorok által magyarázott varianciarányad: 31,13%

A faktoranalízis előnye, hogy minden diákhoz hozzárendelhetünk ún. faktorszakór-értékeket. Minden foglalkozáscsoportba tartozik egy faktorszakór, mely annál magasabb az egyes válaszadóknál, minél inkább az adott csoportba tartozó foglalkozásokat jelölték meg. (A faktorszakór átlagos értéke 0.) Például egy olyan diák, aki csak az ételek főzését és a sütemények sütését jelölte meg, a gasztronómiai munkáknál magas faktorszakórt fog

kapni, az összes többinél alacsony. Egy olyan tanuló, aki az ételek főzését és az irodai munkát jelölte meg, a gasztronómiai munkáknál kissé alacsonyabb, a fehérgalléros munkáknál kissé magasabb faktorszórával rendelkezik, mint az előbbi diák. A következőkben nemek, az apa iskolai végzettsége, az apa foglalkozása, megye és régió szerint vizsgáljuk meg, hogy hogyan alakulnak ezek az értékek, tehát a különböző csoportokban mennyire népszerűek az adott szakmacsoportok.

Jól mutatja az 1.4.5. ábra, hogy ahogy korábban is tapasztaltuk, a fiúk és a lányok között nagy a különbség szakmaválasztás szempontjából. A legszembeütőbb különbséget a műszaki szakmunkák csoportjában látjuk: ezeket jóval szívesebben választják a fiúk. Kisebb a különbség a kreatív műszaki munkák esetén, de ezeket is a fiúk végeznék szívesebben. A lányok inkább választanak emberekkel foglalkozó, gasztronómiai vagy kreatív munkát, a legnagyobb nemek közti különbséget ezek közül az emberekkel foglalkozó munkák esetében tapasztaltuk. A fehérgalléros munkák esetében nincs lényeges eltérés, a fiúk között ezek minimálisan népszerűbbek.

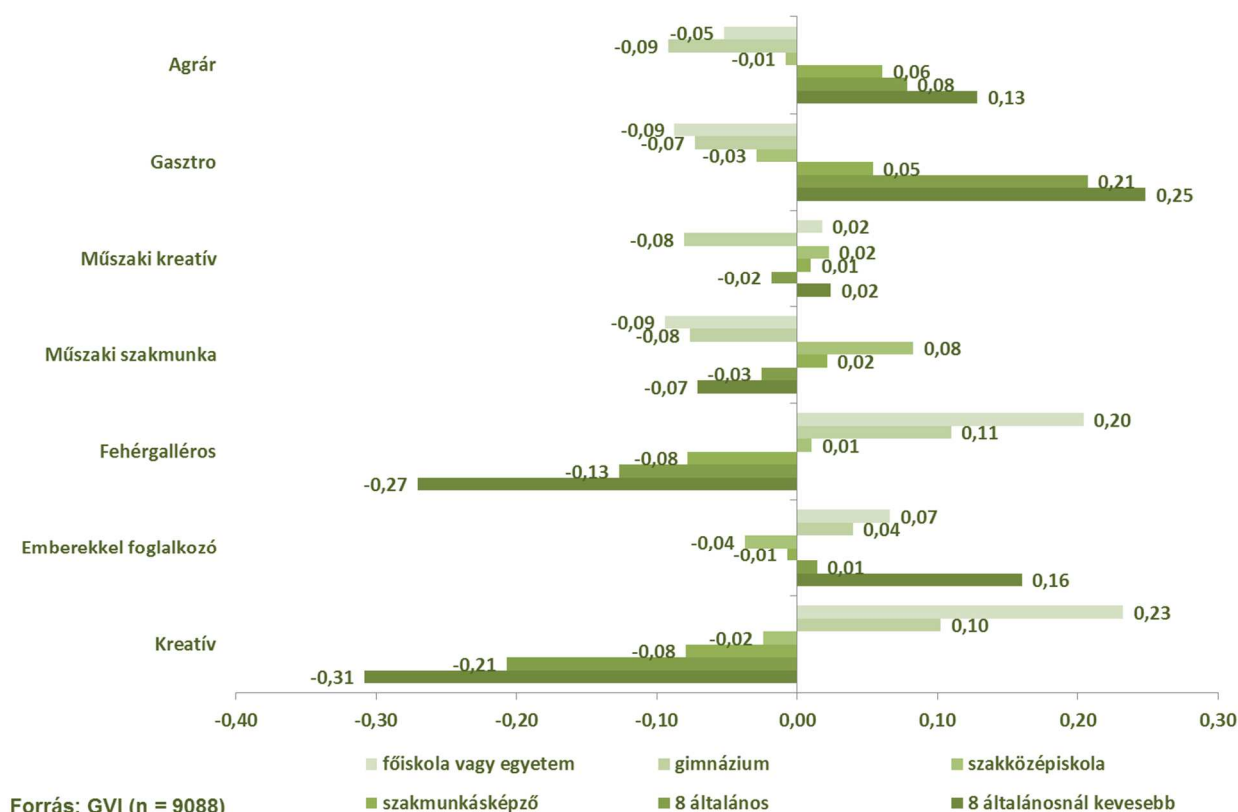
1.4.5. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége nemenként, 2015

Forrás: GVI (n = 9088)

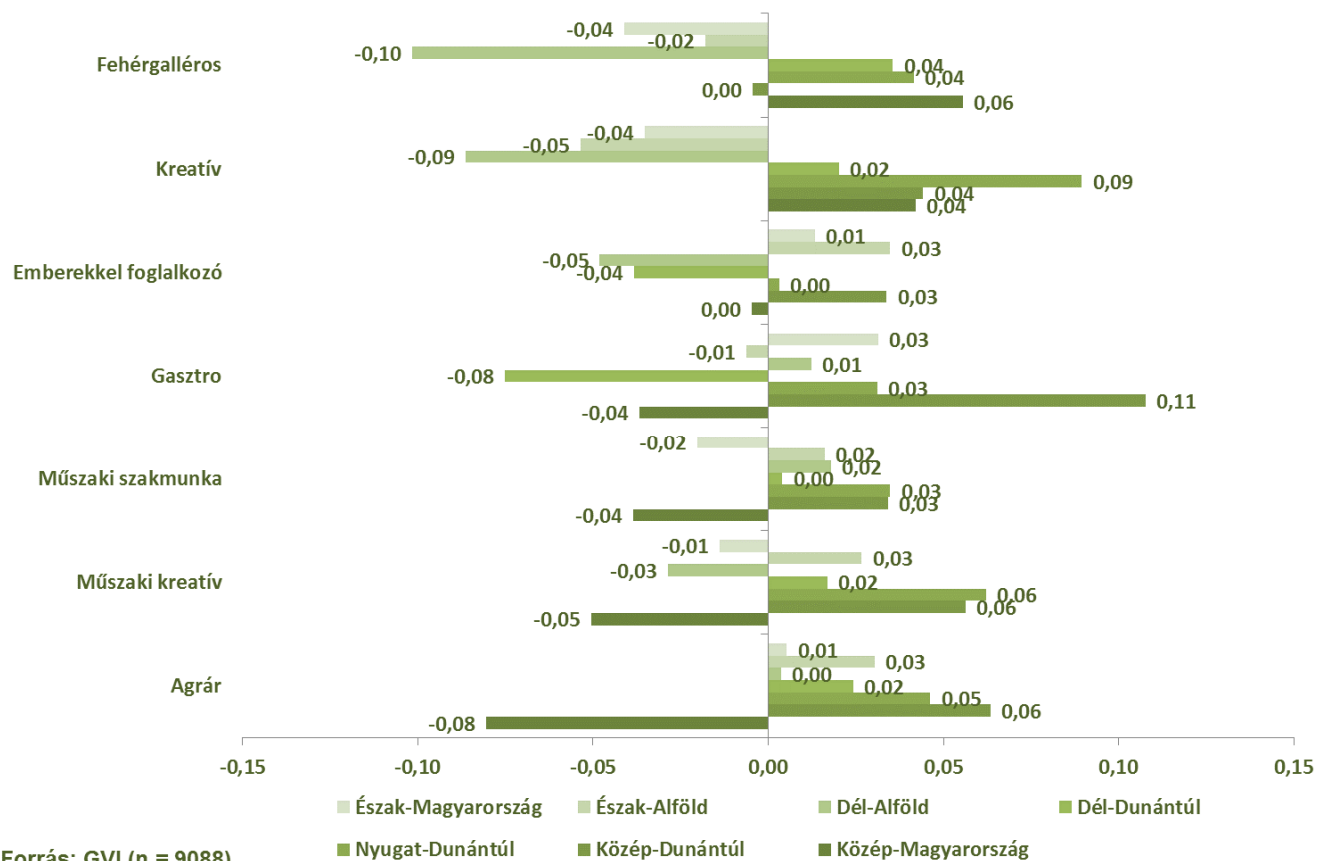
A pályaválasztást az apa iskolai végzettsége is jól láthatóan befolyásolja (lásd az 1.4.6. ábrát). Minél magasabb egy tanuló apjának vagy gondviselőjének iskolai végzettsége, annál valószínűbb, hogy kreatív munkát vagy fehérgalléros munkát választ. A gasztronómiai és agrár munkáknál fordított a tendencia: minél alacsonyabb az apa iskolai végzettsége, gyermeke annál inkább választ magának gasztronómiai vagy agrár munkát, és a legalacsonyabb iskolai végzettségű apák gyermekei között kiugróan népszerűek ezek a pályák. Az emberekkel foglalkozó szakmák egyaránt imponálnak a főiskolát vagy egyetemet végzetek gyerekeinek és a 8 általános iskolai osztályt elvégzetek gyerekeinek is. A műszaki szakmunkák a szakközépiskolát vagy szakmunkásképzőt végzetek gyerekei között népszerűek. A kreatív műszaki munkákat a gimnáziumot végzetek és a nyolc általánost végzetek gyerekei jelölték az átlagnál alacsonyabb arányban.

1.4.6. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége az apa iskolai végzettsége szerint, 2015

A regionális különbségek kisebbek, mint amelyeket a nemeknél vagy az apa iskolai végzettségénél tapasztaltunk (lásd az 1.4.7. ábrát). A gasztronómiai és az agrár munkák egyaránt a Közép-Dunántúlon a legnépszerűbbek. A műszaki szakmunkákat és a kreatív műszaki munkákat a Közép-Dunántúlon és Nyugat-Dunántúlon választották legtöbbször és mindkét szakmacsoport a közép-magyarországiak körében a legkevésbé népszerű. A fehérgalléros és a kreatív munkákat tekintve jól elkülönül Magyarország keleti és nyugati része: az Alföldön és Észak-Magyarországon kevésbé terveznek ilyen pályát, mint a nyugati régiókban.

1.4.7. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége régiónként, 2015

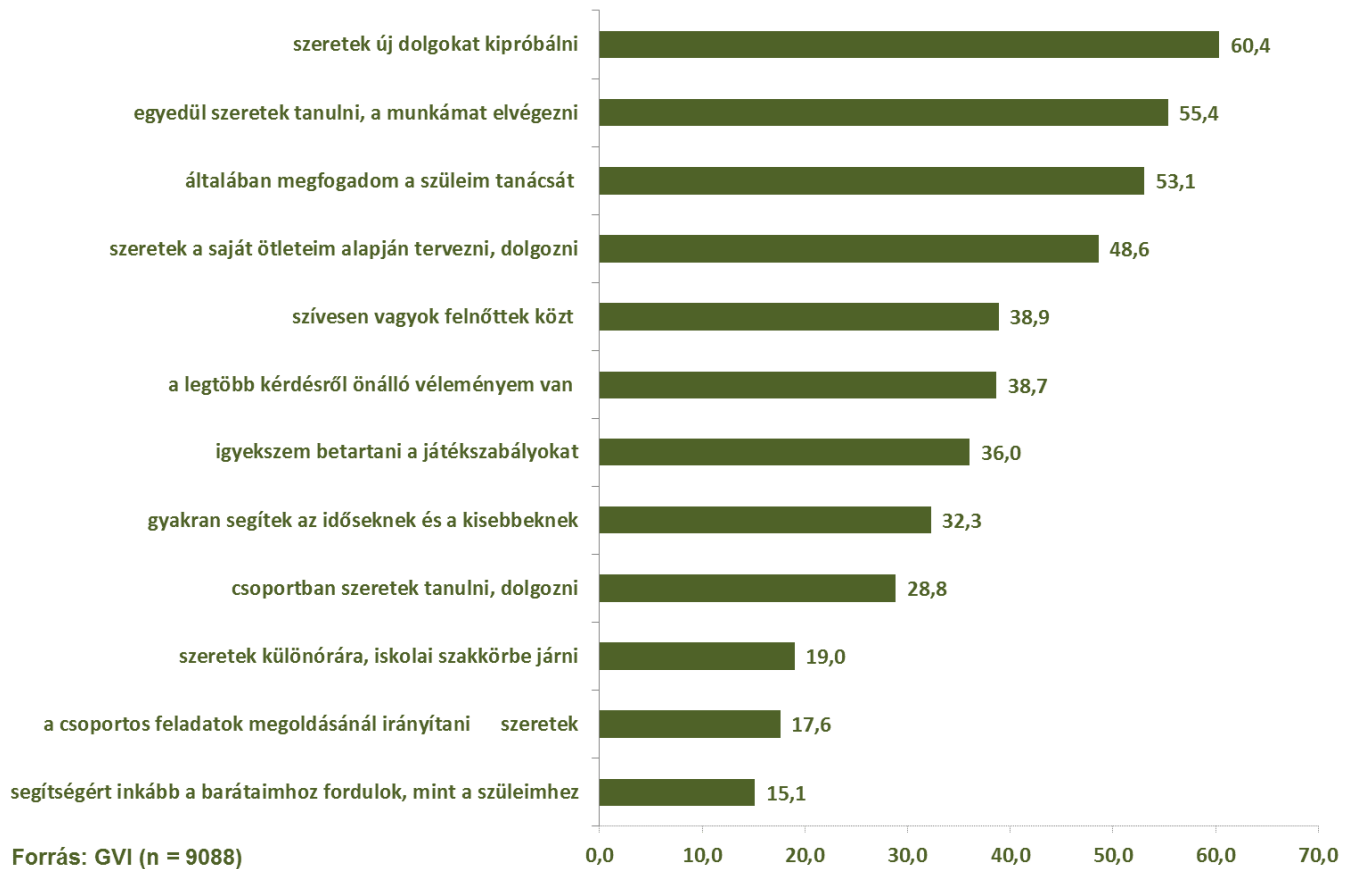

1.5. Pszichológiai jellemzők, társas kapcsolatok

A kutatás kitért a tanulók társas kapcsolataira, társas viselkedésére is, így információt kaptunk bizonyos társas készségek meglétéről, illetve hiányáról, például az együttműködés, az önállóság, a segítségnyújtás és a szabálykövetés tekintetében.

A diákok 60%-a jelezte, hogy szeret új dolgokat kipróbálni, ez volt körükben a legnépszerűbb válaszlehetőség. Körülbelül felük mondta, hogy egyedül szeret tanulni, munkát végezni (55%), hogy általában megfogadja szülei tanácsát (53%), illetve, hogy szeret saját ötletei alapján tervezni, dolgozni (49%). A gyerekek majdnem 40%-a állította, hogy a legtöbb kérdésről önálló véleménye van (39%), hogy igyekszik betartani a játékszabályokat (36%) és hogy szívesen van felnőttek között (39%). 31%-uk gyakran segít az időseknek és a kisebbeknek. 29%-uk szeret csoportban tanulni, dolgozni, és 18%-uk irányítani szeret a csoportos feladatoknál. A diákok 19%-a szeret különórára, szakkörbe járni. 16%-uk inkább a barátaihoz fordul segítségért, mint a szüleihez (lásd az 1.5.1. ábrát).

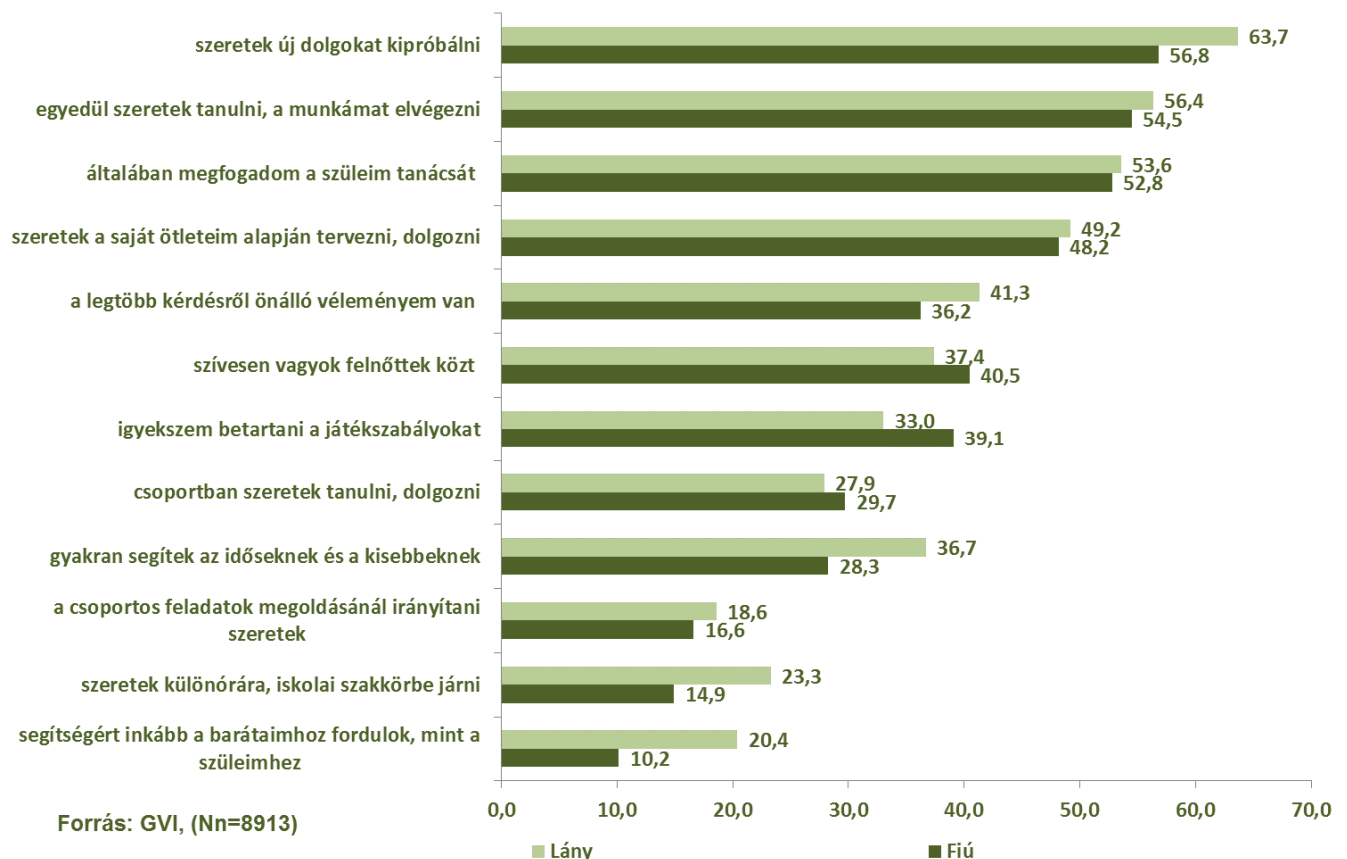
1.5.1. ábra: Tanulók megoszlása aszerint, milyen tulajdonságokat tartanak jellemzőnek magukra (százalék), 2015

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A nemek szerinti elemzés azt mutatja, hogy a lányok és fiúk különböző arányban tartják jellemezőnek magukra az egyes tulajdonságokat. A lányok átlagosan több válaszlehetőséget jelöltek meg (4,6-ot), mint a fiúk (4,3), emiatt lehetséges, hogy több olyan tulajdonság van, amit inkább a lányok tartanak jellemzőnek magukra. A lányok nagyobb része szeret új dolgokat kipróbálni, különórára, szakkörbe járni, és segíteni az időseknek és a kisebbeknek. Többüknek van a legtöbb kérdésben önálló véleménye, illetve a fiúkénál nagyobb százalékuk fordul barátaihoz segítségért szülei helyett, és jobban szeretnek irányítani csoportos feladatoknál, mint a fiúk. A fiúk pedig inkább betartják a játékszabályokat, és szívesebben vannak felnőttekkel, mint a lányok (lásd az 1.5.2. ábrát – az ábrán csak a statisztikailag szignifikáns különbséggel bíró szempontokat közöljük).

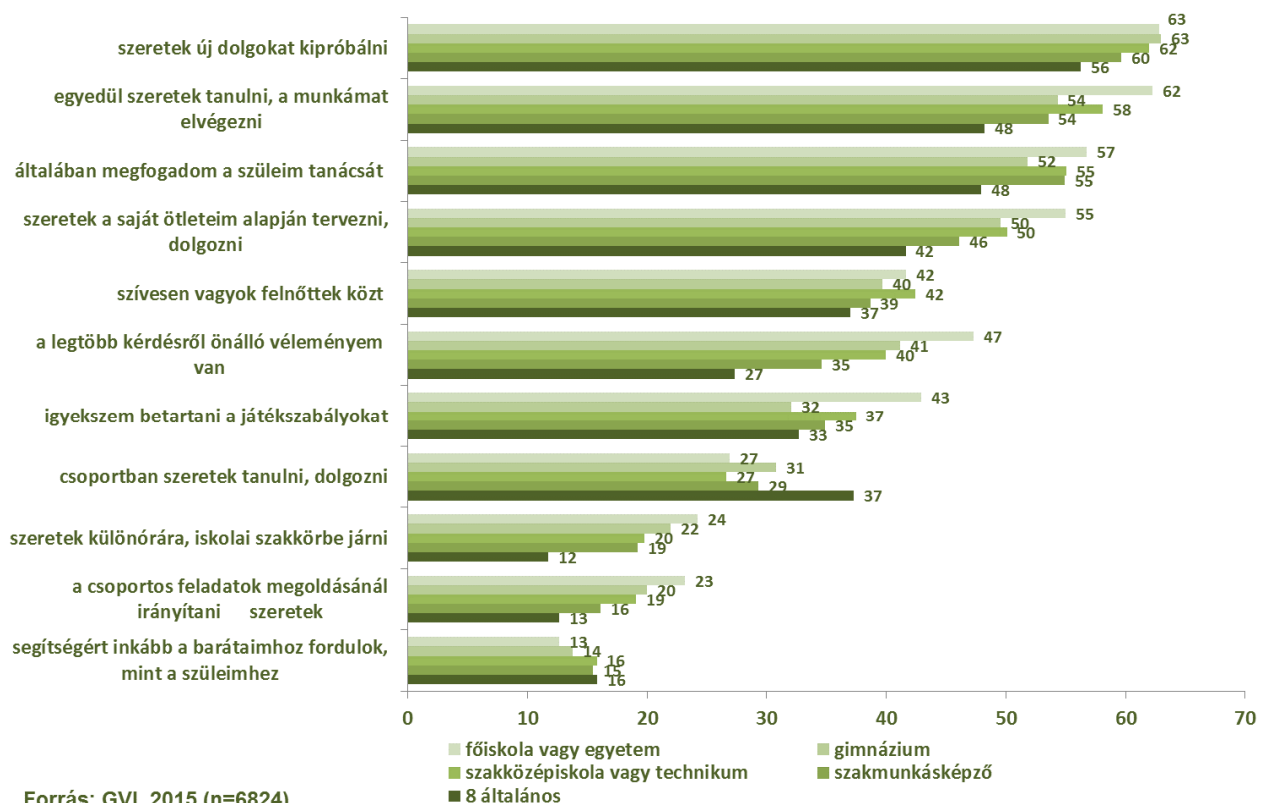
1.5.2. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása aszerint, hogy milyen tulajdonságokat tartanak jellemzőnek magukra nézve (az említések százalékos aránya), 2015

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Gyakorlatilag minden tulajdonság esetében érvényesül, hogy a magasabb iskolai végzettségű szülők gyermekei nagyobb arányban tartják jellemzőnek azt magukra. Ez amiatt is van, mert minél magasabb a gondviselő iskolai végzettsége, annál több választ jelölt meg a diák (a maximum 8 általánost végett szülők gyerekei átlagosan 4,0-t, míg a diplomások gyerekei 4,9-et). Két tulajdonság volt, amit inkább az alacsony iskolai végzettségű szülők gyermekei említettek: hogy szeretnek csoportosan tanulni és dolgozni illetve, hogy inkább a barátaikhoz fordulnak segítségért, mint a szüleikhez. Megfigyelhető, hogy a diplomás és a szakközépiskolát végzett szülők gyermekei viszonylag sok jellemzőt hasonló arányban tartanak magukra jellemzőnek, míg a gimnáziumot végzett szülők gyerekeinek válaszai inkább a szakmunkásképzőt végzettekéhez hasonlítanak. (Lásd az 1.5.3. ábrát – az ábrán csak a statisztikailag szignifikáns különbséggel bíró szempontokat közöljük).

1.5.3. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása aszerint, hogy mit tartanak jellemzőnek magukra (az említések százalékos aránya), 2015

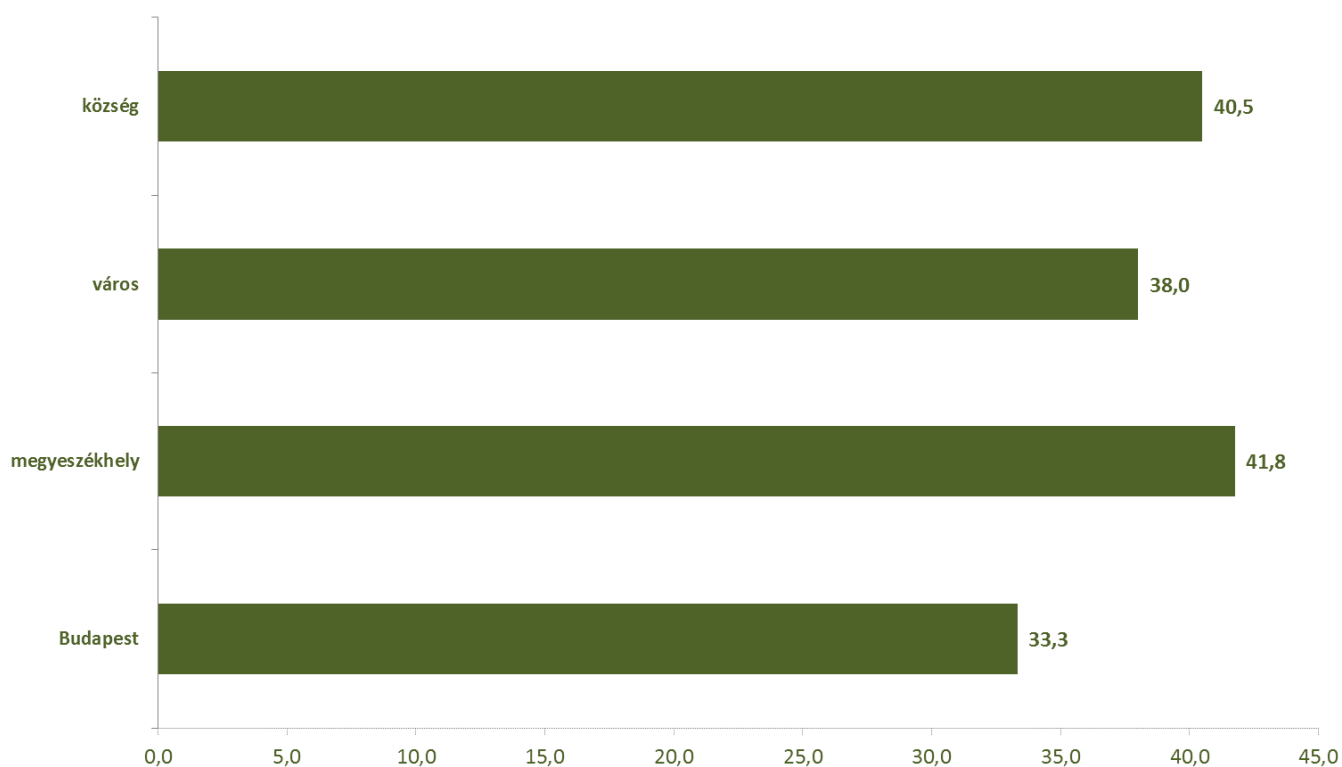
Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

1.6. Kollégiumi elhelyezés

A kutatás során a tanulók kollégiumi elhelyezésről alkotott véleményét is megvizsgáltuk. Az érvényes választ adó diákok 39%-a szívesen lakna kollégiumban, 61%-uk pedig nem szívesen tenne így.

Leginkább a jelenleg községben (41%) illetve megyeszékhelyen (42%) tanuló diákok lagnának szívesen kollégiumban. A városban tanuló diákok között 38%, a Budapesten tanulóknál 33% az arányuk.

1.6.1. ábra: A jövőben kollégiumban szívesen lakó tanulók aránya iskolájuk településtípusa szerint (százalék), 2015

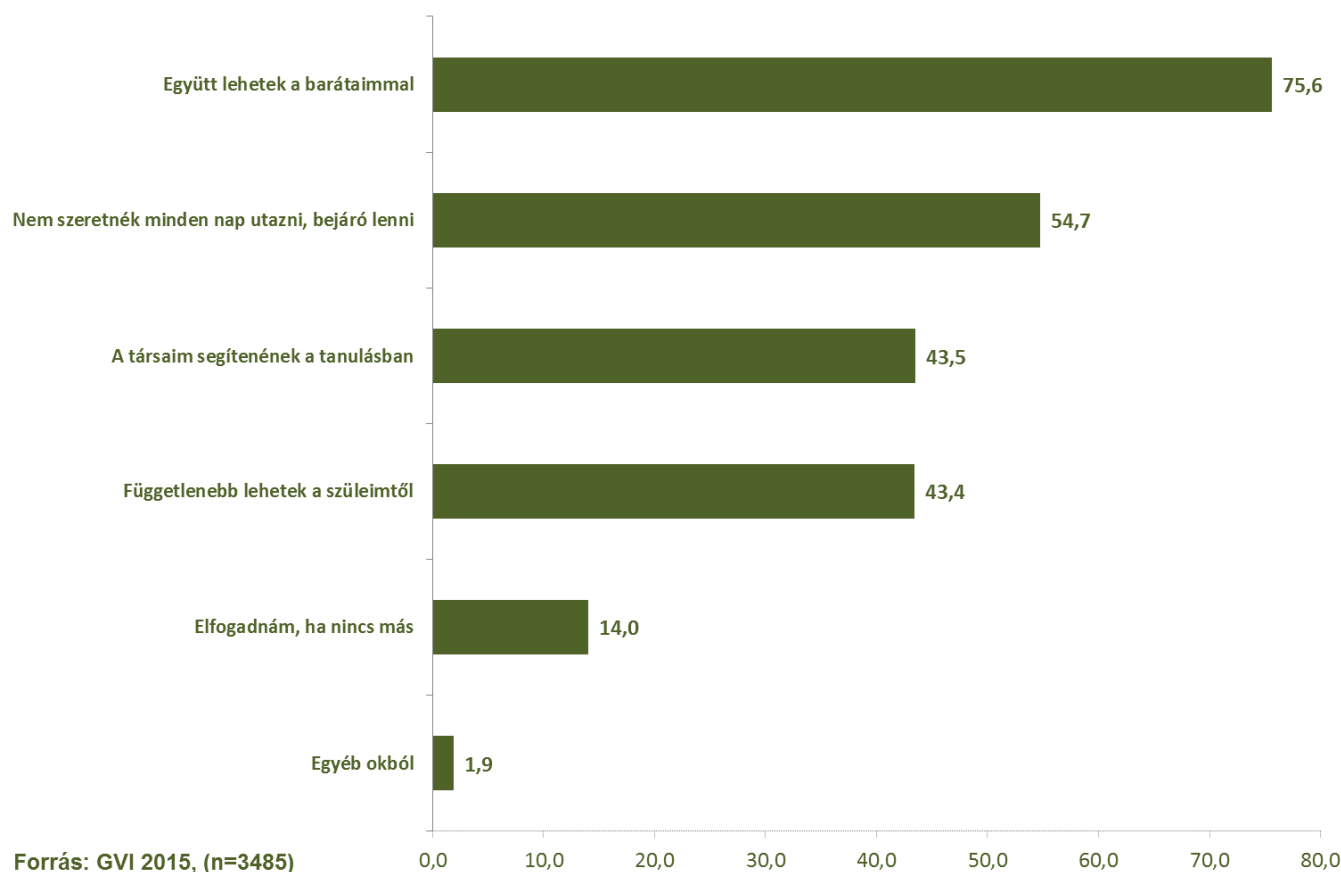

Forrás: GVI 2015, (n=8931)

Azoknak a diákoknak, akik szívesen lagnának kollégiumban, a fő érvük mellett az volt, hogy így együtt lehetnének a szintén kollégiumban lakó barátaikkal – 76%-uk mondta ezt. 55%-uk nem szeretne mindennap utazni, 44%-uk pedig azért menne kollégiumba, hogy társaik segíteni tudjanak nekik a tanulásban. Körülbelül ugyanennyien (43%) mennének azért kollégiumba, mert így függetlenebbek lehetnének a szüleiktől. A tanulók

14%-a mondta, hogy elfogadná a kollégiumot, ha nincs más lehetősége, és 2% adott egyéb választ (pl. új barátok megismerése). A válaszok megoszlását az 1.6.2. ábra mutatja.

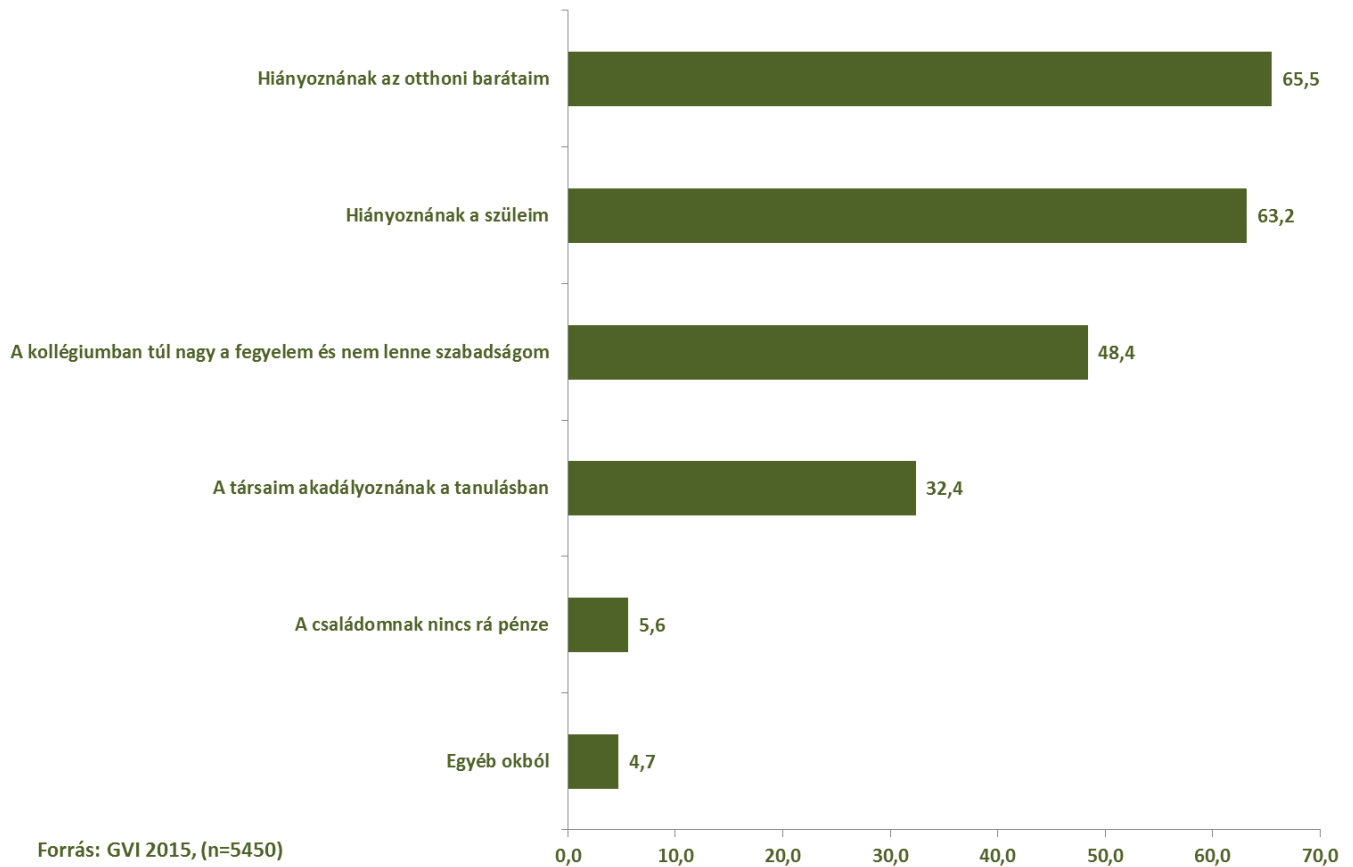
1.6.2. ábra: A jövőben kollégiumban szívesen lakó tanulók megoszlása indokaik szerint (százalék), 2015

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Azokat a diákokat, akik nem szívesen lagnának kollégiumban, főként az riasztja vissza, hogy hiányoznának nekik az otthoni barátaik (66%). Majdnem ugyanennyien jelezték, hogy a szüleik hiányoznának nekik (63%). A tanulók 48%-a azért nem lakna kollégiumban, mert úgy érzi, hogy nem lenne elég szabadsága, 32%-uk pedig azért, mert úgy gondolja, a társai akadályoznák a tanulásban. Kevesen említettek egyéb okot, illetve azt, hogy a családjuknak nem lenne pénze kollégiumra (5% illetve 6%) (lásd az 1.6.3. ábrát).

1.6.3. ábra: A jövőben kollégiumban nem szívesen lakó tanulók megoszlása indokaik szerint (százalék)

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

2. A tanulói profilok elemzése

Főbb eredmények

- Az Önállóság-index azt mutatja, hogy az önállóság viszonylag kiegyenlítetten jelenik meg mindkét nemnél. A magas iskolai végzettségű szülők gyermekei átlagosan önállóbbnak mondhatóak. Azok a tanulók, akik magasabb fokú önállóságról adtak tanúbizonyságot, általában magasabb szinten kívánnak továbbtanulni és nagyobb gyakorisággal választanak felsőfokú végzettséghez köthető, szellemi foglalkozásokat. A legönállóbbak segítő foglalkozást választanának, kutatnának, illetve a médiában helyezkednének el.
- A hobbi- és szabadidő-centrikusságot mérő Szabadidő-index azon tanulók körében a legmagasabb, akik gimnáziumi érettségire, illetve diplomára vágnak. A lányokra jellemzőbb, hogy középpontba helyezik a szabadidős tevékenységeket, mint a fiúkra.
- A fiúk körében jóval magasabb a gépipari, illetve fémipari foglalkozások iránti érdeklődést mérő Gépipar/fémipar-index értéke, mint a lányok között. A gépipari vagy fémipari irányultságú fiatalok között valószínűleg sokan nehéz anyagi körülmények között nőnek fel, szüleik általában őstermelők, szakmunkások, segédmunkások vagy betanított munkások. A magas fokú gépipari vagy fémipari érdeklődéssel jellemezhető tanulók általában technikus, illetve szakmunkásképzésben szeretnének részt venni az általános iskola után. Szüleik általában azt szeretnék, hogy gyermekük édesapja foglalkozását kövesse, hogy családjuk vállalkozásában dolgozzon, illetve azt, hogy szakmát tanuljon. Tehát elmondható, hogy a szakképzettséggel rendelkező szülők közül sokan szeretnék gyermekükre örökíteni szakmájukat.
- A Kreativitás-index, mely a művészetek és kreatív tevékenységek iránti érdeklődést méri, magasabb a lányok, mint a fiúk körében. A magasabb iskolai végzettségű

szülők gyermekei, valamint a hosszabb ideig tartó továbbtanulást tervező diákok körében is relatíve magas az index értéke.

- A lányok közül kicsivel többen szeretnék felsőfokú tanulmányokat végezni, mint a fiúk közül. Az adatok azt mutatják, hogy a felsőfokú végzettségű szülők jelentős mértékben továbbörökítik továbbtanulási ambícióikat gyermekeikre. Azon tanulók közül, akik önállóbbak és iskolai munkájukban szorgalmasabbak, többen készülnek diplomát szerezni, mint a többi diák közül.
- A szülők tanácsai igen jelentősen befolyásolhatják a fiatalok továbbtanulásra, szakmaválasztásra vonatkozó döntéseit.

Az alábbiakban mélyebben is megvizsgáljuk, hogy a különböző pszichológiai tényezők, valamint a tanulók családi háttere milyen módon befolyásolja a fiatalok pályaválasztási döntéseit. Az elemzéshez ún. tanulói profilokat alakítottunk ki. Ezek olyan tágabb kategóriákat jelentenek, melyeket az érdeklődési kör, a tanulással és a munkával kapcsolatos attitűd, a pszichológiai alapjellemzők és a jövőről alkotott elképzelések alapján állítottunk össze. A különböző profilokat indexek segítségével számszerűsítettük, ezek: Önállóság-index, Szabadidő-index, Gépipar/fémipar-index, Kreativitás-index és Diploma-index. Az Önállóság-index a gyermek szüleitől való önállóságát és az önálló feladatvégzéshez kapcsolódó képességeit méri. A Szabadidő-index azt méri, hogy mennyire szerepelnek a megkérdezett diák életének középpontjában a hobbik és a szabadidős tevékenységek. A Gépipar/fémipar-index a gépipari és a fémipari szakmunkák iránt tanúsított érdeklődést méri, a Kreativitás-index pedig a művészetek és kreatív tevékenységek iránti érdeklődést. Végül a Diploma-index a felsőfokú tanulmányok és az arra épülő foglalkozások iránti vonzódást mutatja.

A fenti indexek olyan összetett mutatószámok, melyek egy-egy tanuló esetében több különböző, egymástól független kérdésre adott válaszokból jönnek létre. Az egyes indexek létrehozásakor a válaszokat úgy kódoltuk, hogy az adott tanuló 1-es értéket kapott, ha említette a válaszlehetőséget és 0 értéket, ha nem említette. Ezután kiválasztottuk a kérdőív adott témakörbe tartozó válaszlehetőségeit,⁵ ezek értékeit tanulónként összeadtuk és az így kapott összeget (a jobb érthetőség és összehasonlíthatóság érdekében) 100-as skálára vetítettük. Ezáltal olyan indexszámokat kaptunk, melyek azt mutatják, hogy a lehetséges válaszlehetőségekből keveset, vagy sokat jelölt meg az adott tanuló. Az indexek így jól értelmezhetőek: minél több odavágó válaszlehetőséget jelölt meg a tanuló, annál nagyobb értéket vesz fel az index, pl. a 60-as értékű Önállóság-indexszel jellemezhető tanuló önállóbbnak tekinthető, mint akinél ez az érték 20.

⁵ Az indexek alapjául szolgáló válaszlehetőségek felsorolását lásd az indexek tartalmánál

Elsőként tekintsük át az öt index legfontosabb statisztikai jellemzőit (lásd a 2.1. táblázatot). A 100-as skálára vetített indexszámok mindegyikénél a 0 érték jelenti a minimumot, ami azt jelenti, hogy mindegyik esetében volt olyan tanuló a mintában, aki az adott indexbe beleszámító válaszlehetőségek közül egyiket sem jelölte meg. A maximumot minden index 100-nál veszi fel, tehát mindegyik esetében akadt olyan tanuló, aki minden, az indexbe beleszámító válaszlehetőséget megjelölt a kérdőívben. Magasabb átlagértékeket mértünk az Önállóság-index (39,1), a Kreativitás-index (32,5) és a Szabadidő-index (31,6) esetében, alacsonyabbakat pedig a Gépipar/fémipar-index (30,3) és a Diploma-index (31,0) esetében. Ez azt jelenti, hogy a megkérdezett tanulók átlagosan több önállóságra, szabadidő-centrikusságra, illetve kreativitásra utaló választ adtak, a gépipari/fémipari tanulmányok és munka, illetve a felsőfokú tanulmányok és szellemi munka iránti érdeklődésre vonatkozó válaszok pedig valamivel ritkábban fordultak elő. A legnagyobb szórás⁶ a Gépipar/fémipar-index esetében (29,3), a legkisebbet pedig a Szabadidő-index esetében (18,5) mértük.

2.1. táblázat: Az indexszámok legfontosabb összefoglaló statisztikai mutatói, 2015

	Esetszám	Minimum	Maximum	Átlag	Szórás
Önállóság-index	9088	,00	100,00	39,1	21,2
Szabadidő-index	9088	,00	100,00	31,6	18,5
Gépipar/fémipar-index	9088	,00	100,00	30,3	29,3
Kreativitás-index	9088	,00	100,00	32,5	22,1
Diploma-index	9088	,00	100,00	31,0	20,04

Az egyes indexek egymással való kapcsolatát egyszerű korrelációs mutatókkal⁷ vizsgáltuk meg. Egy kivétellel minden korrelációs együttható statisztikailag szignifikáns, azaz feltételezhetjük, hogy az összefüggést nem a véletlen okozza.

⁶ Szórás: az átlagtól való átlagos eltérés

⁷ Az ún. Pearson-féle korrelációs együttható -1 és +1 közötti szám. A +1-es érték esetében a két változó között tökéletes lineáris kapcsolat (korreláció) áll fenn, a -1-es érték pedig a tökéletes negatív korrelációt jelöli. A

A 2.2. táblázatból látható, hogy a legerősebb pozitív kapcsolat (0,592) az Önállóság-index és a Kreativitás-index között áll fenn, vagyis az önállóbb gyerekek általában kreatívabbak is.⁸ A második legerősebb kapcsolat (0,407) az Önállóság-index és a Diploma-index között van, azaz elmondható, hogy a felsőfokú végzettséget tervezők átlagosan önállóbbak, mint a többi tanuló. Ugyancsak viszonylag erős összefüggést mutat a Diploma-index és a Kreativitás-index (0,342), illetve az Önállóság-index és a Szabadidő-index (0,288) is. Ezek szerint (a) a diplomaszerezésre készülő gyerekek átlagosan kreatívabbak és (b) az önállóbbnak tekinthető diákok jelentős figyelmet fordítanak szabadidejükre is. A szabadidős tevékenységek és a kreativitás között szintén pozitív kapcsolatot (0,254) láthatunk. Ennél gyengébb, de pozitív kapcsolatot találtunk a felsőfokú végzettség tervezése és a szabadidős tevékenységek között (0,168). A Gépipar/fémipar-index és az Önállóság-index között igen gyenge, de pozitív kapcsolatot (0,072) láthatunk, így a gépipari érdeklődésű gyerekek átlagosan nem mondhatóak önállóbbnak társaiknál. Ugyanígy gyenge pozitív kapcsolatot találtunk a Gépipar/fémipar-index és a Kreativitás-index között (0,088). Emellett a gépipari érdeklődés viszonylag ritkán jár együtt a szabadidős tevékenységek középpontba helyezésével, ahogy a negatív korrelációs együtthatóból láthatjuk (-0,131). Az adatok azt mutatják, hogy nincs statisztikailag szignifikáns kapcsolat a diplomaszerezés és a gépipari érdeklődés között. Az utóbbi nullás érték azt jelzi, hogy a megkérdezett fiatalok viszonylag stabil preferenciákkal rendelkeznek, tehát a szakképzettség megszerzése és a felsőfokú tanulmányok között a legtöbben már egyértelműen döntöttek.

kettő közötti értékek a – pozitív vagy negatív – összefüggés erősségét jelölik: minél közelebb van az érték +1-hez vagy -1-hez, annál erősebb az összefüggés. A 0 érték esetében nem beszélhetünk a két változó között fennálló lineáris összefüggésről.

⁸ A két indexet alkotó változók közül kettő mindkét indexben megtalálható, ezért is ilyen erős az összefüggés.

2.2. táblázat: Pearson-féle páronkénti korrelációs együtthatók az indexek között

	Önállóság- index	Szabadidő- index	Gépipar/ fémipar- index	Kreativitás- index	Diploma- index
Önállóság-index	-	,288	,072	,592	,407
Szabadidő-index		-	-,131	,254	,168
Gépipar-index			-	,088	,020
Kreativitás-index				-	,342
Diploma-index					-

Megjegyzés: a félkövérrel jelzett eredmények 0,01-os szignifikancia-szinten statisztikailag szignifikánsnak tekinthetők

A következőkben az öt különböző tanulói profil tartalmát és a különböző egyéb kérdésekkel való összefüggéseit ismertetjük.⁹

⁹ Mivel a kérdőív kérdéseinél több válaszlehetőség is megjelölhettek a tanulók, az alfejezet minden ábráján feltüntetjük azon tanulók átlagértékeit, akik említették az adott válaszlehetőséget és azokét is, akik nem.

2.1. Az Önállóság-index

Minél magasabb az önállóság-index értéke egy megkérdezett tanulónál, annál önállóbbnak tekinthető.

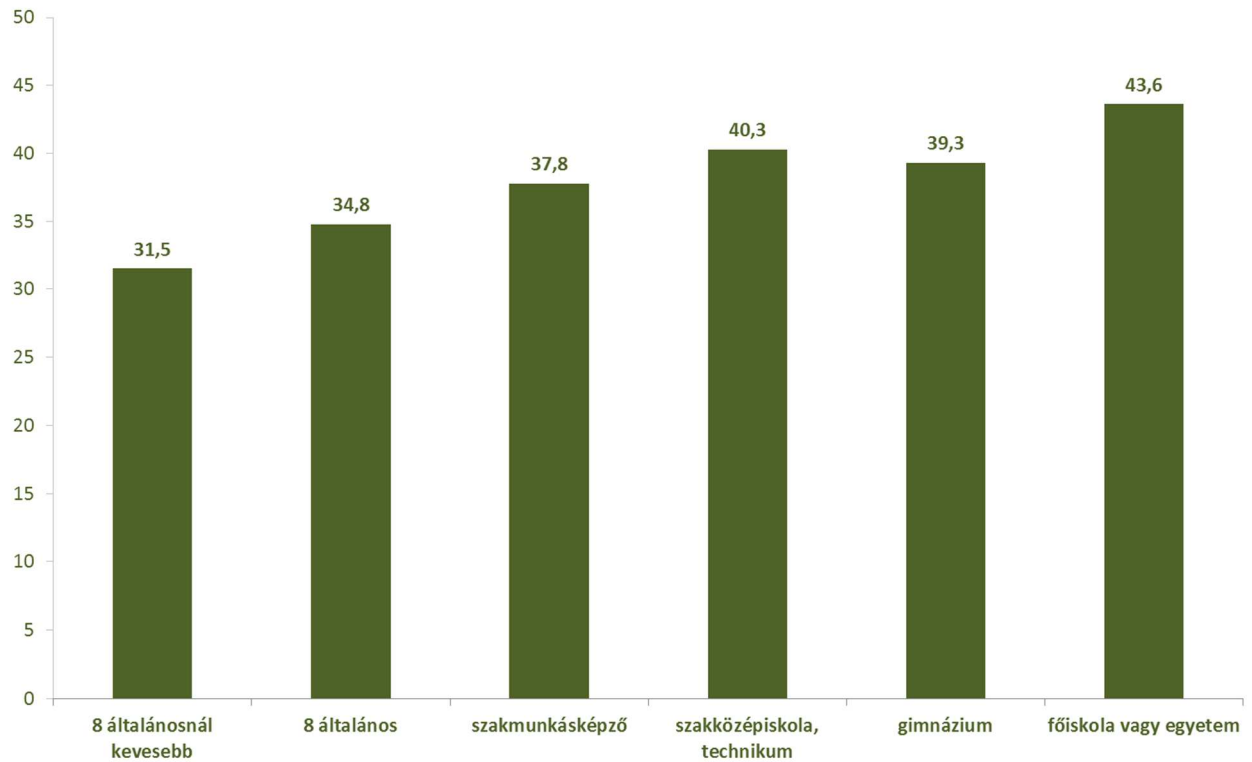
Az Önállóság-index tartalma:

- egyedül szeretek tanulni, a munkámat elvégezni
- a csoportos feladatok megoldásánál irányítani szeretek
- gyakran segítek az időseknek és a kisebbeknek
- a legtöbb kérdésről önálló véleményem van
- szeretek új dolgokat kipróbálni
- szeretek a saját ötleteim alapján tervezni, dolgozni
- szüleim, gondviselőim tanácsai a továbbtanulásról: rám bízzák a választást
- szívesen laknék kollégiumban, mert így függetlenebb lehetek a szüleimtől

Az adatelemzés eredményei azt mutatják, hogy az önállóság viszonylag kiegyenlítetten jelenik meg mindkét nemnél, a lányok csak kis mértékben bizonyultak önállóbbnak a fiúknál: az átlagpontszám a lányok körében 41,14, a fiúk között pedig 37,17.

Ha a szülők iskolai végzettségét vizsgáljuk, azt láthatjuk (lásd a 2.1.1. ábrát), hogy annak növekedésével emelkedik gyermekük önállósága. A 8 általánosnál alacsonyabb végzettségű szülők gyermekeinek körében az átlagpontszám 31,5, a 8 általánost végzettek gyermekei között 34,8, a szakmunkásképzőt végzettekénél 37,8, a technikumot végzettek gyerekeinél 40,3, a gimnáziumi érettségivel rendelkezőknél 39,3, míg a felsőfokú végzettségű szülők gyerekei között 43,6.

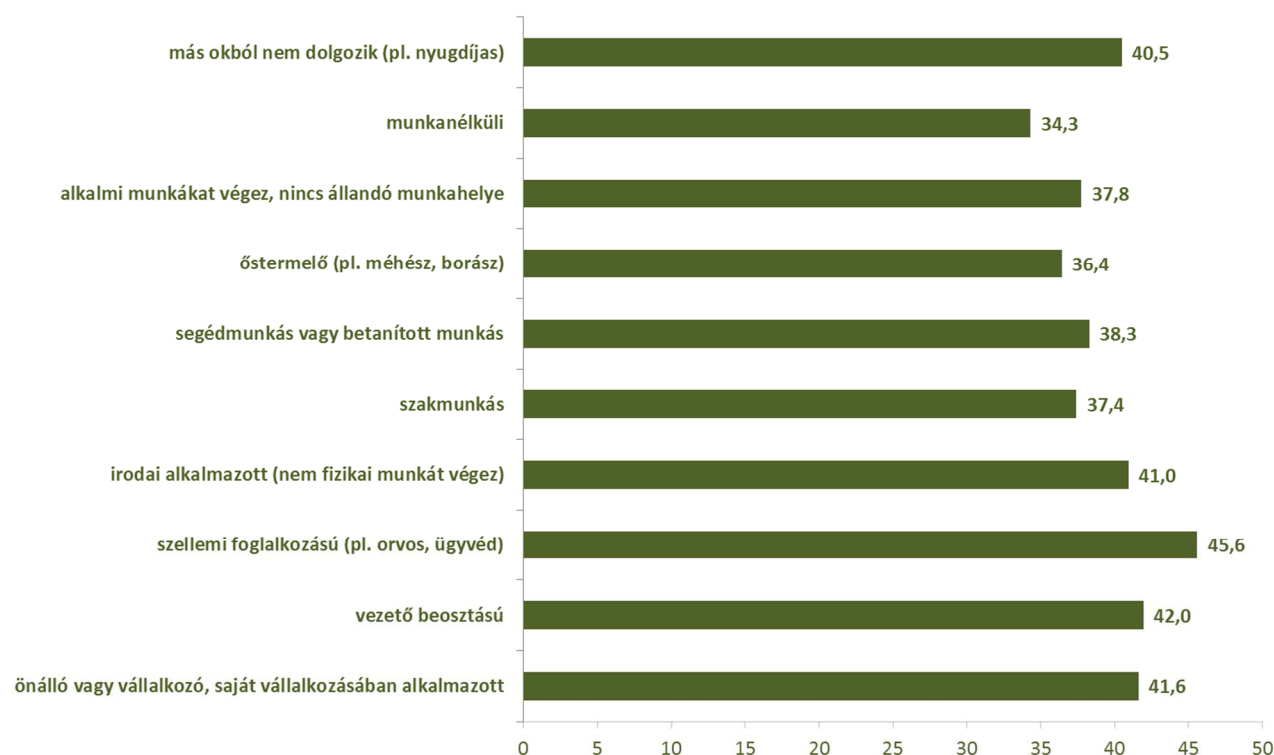
2.1.1. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2015

Forrás: GVI (n = 6824)

Ha a szülők foglalkozását tekintjük (lásd a 2.1.2. ábrát), azt láthatjuk, hogy a legalacsonyabb a munkanélküli (34,3) és az őstermelő (36,4) szülők gyermekeinek önállósági mutatója. A legmagasabb értékeket a szellemi foglalkozású (45,6) és a vezető beosztású (41,9) szülők gyermekei között mértük. (A foglalkozás természetesen összefügg a korábban tárgyalt iskolai végzettséggel is.) Ennek háttérében az állhat, hogy a felelős munkakörben dolgozó szülő követendő mintát jelent gyermekének, így a gyermek erősebben motivált lesz a tanulás, az önálló feladatvégzés és később a munka területén. Az alacsonyabb foglalkozási státuszú (pl. munkanélküli, segéd- vagy betanított munkás, alkalmi munkás) szülők vélhetően alacsonyabb szintű motiváltságot adnak át gyermekeiknek.

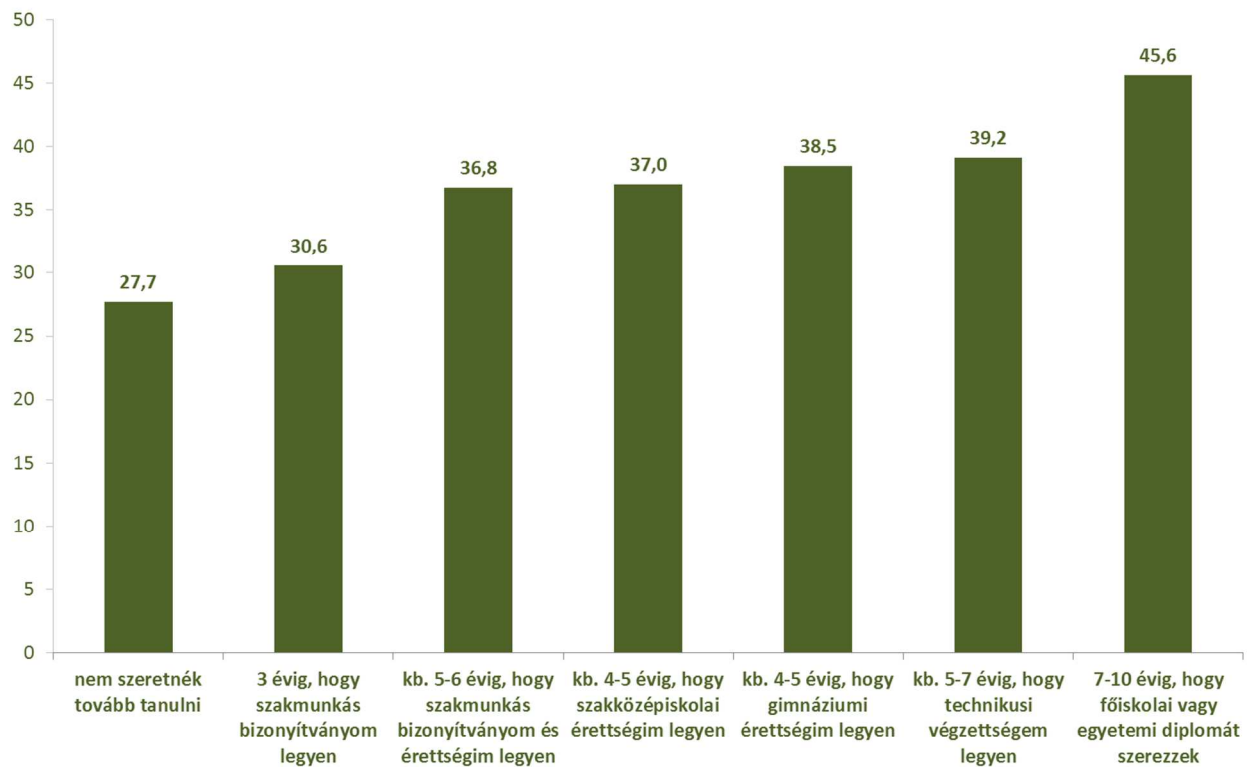
2.1.2. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a szülők foglalkozása szerint, 2015

Forrás: GVI (n = 7372)

A 2.1.3. ábrán látszik, hogy a válaszadókról elmondható, hogy átlagosan minél több évig terveznek továbbtanulni, annál magasabb fokú önállóságról adtak tanúbizonyságot. Az Önállóság-index értéke a felsőfokú tanulmányokat tervezők között a legmagasabb (45,6), a továbbtanulni nem szándékozók és a szakmunkásnak készülők között pedig a legalacsonyabb (rendre 27,7 és 30,5).

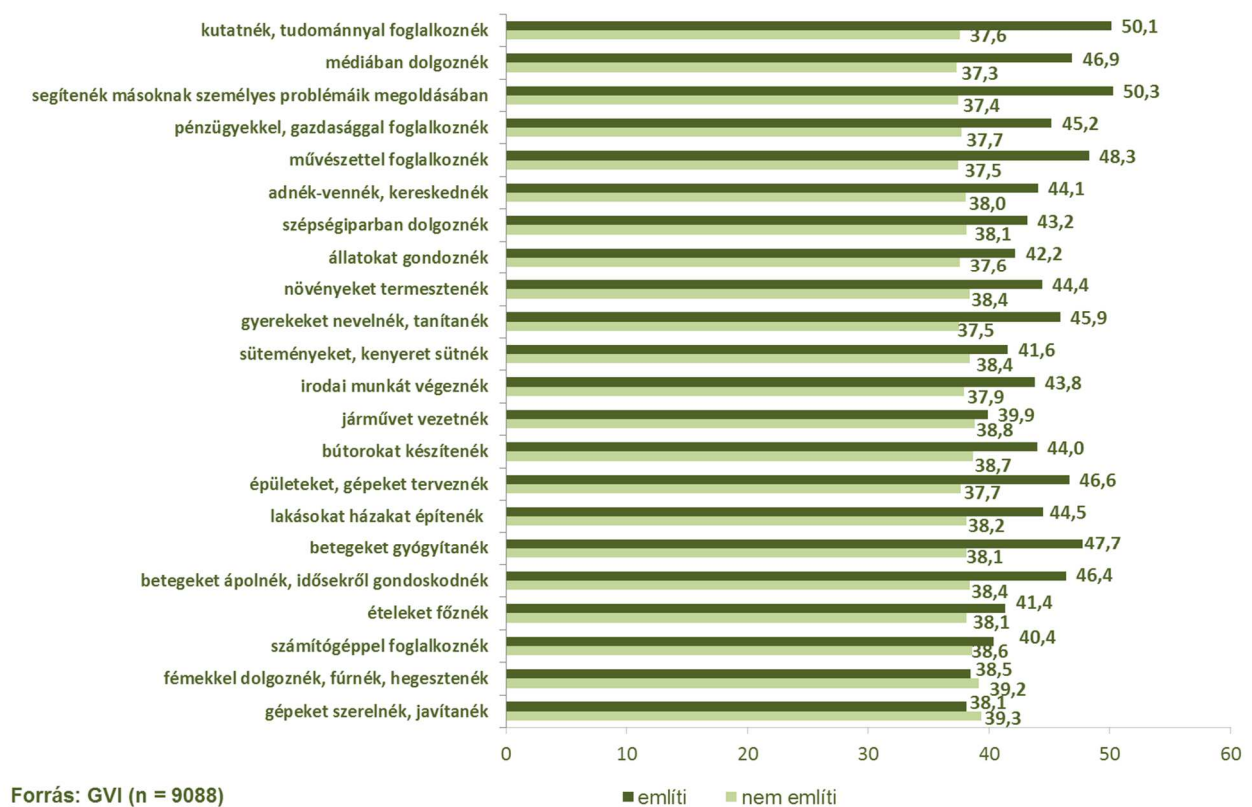
2.1.3. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási terve szerint, 2015

Forrás: GVI (n = 8990)

Azok a gyerekek, akik nagyobb értéket kaptak az Önállóság-index számításakor, nagyobb gyakorisággal választanak magasabb iskolai végzettséghez köthető, szellemi foglalkozásokat (lásd a 2.1.4. ábrát). A legönállóbbak segítő foglalkozást választanának, kutatnának, művészettel foglalkoznának, valamint orvosi, illetve építész hivatást választanának. Ennél kissé alacsonyabb fokú önállóságot mutattunk ki azok körében, akik az oktatás iránt érdeklődnek, a médiában helyezkednének el, akik ápolók szeretnének lenni, valamint a pénzügyek, a kereskedelem, illetve az irodai munka felé orientálódnak. Viszonylag alacsony indexértéket láthatunk azok körében, akik asztalosok, mezőgazdasági foglalkozásúak, szépségipari dolgozók, cukrászok, pékek, illetve szakácsok szeretnének lenni. A legalacsonyabb fokú önállóságot azok a gyerekek mutatták, akik a gépjárművezetést, fémipari foglalkozást, illetve a gépész szakmát választanák. Ez az összefüggés logikus abban a tekintetben, hogy a szellemi munkához a legtöbb esetben magasabb fokú önállóság szükséges, mint a fizikai, szakképzettséget igénylő munkához.

2.1.4. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2015

2.2. A Szabadidő-index

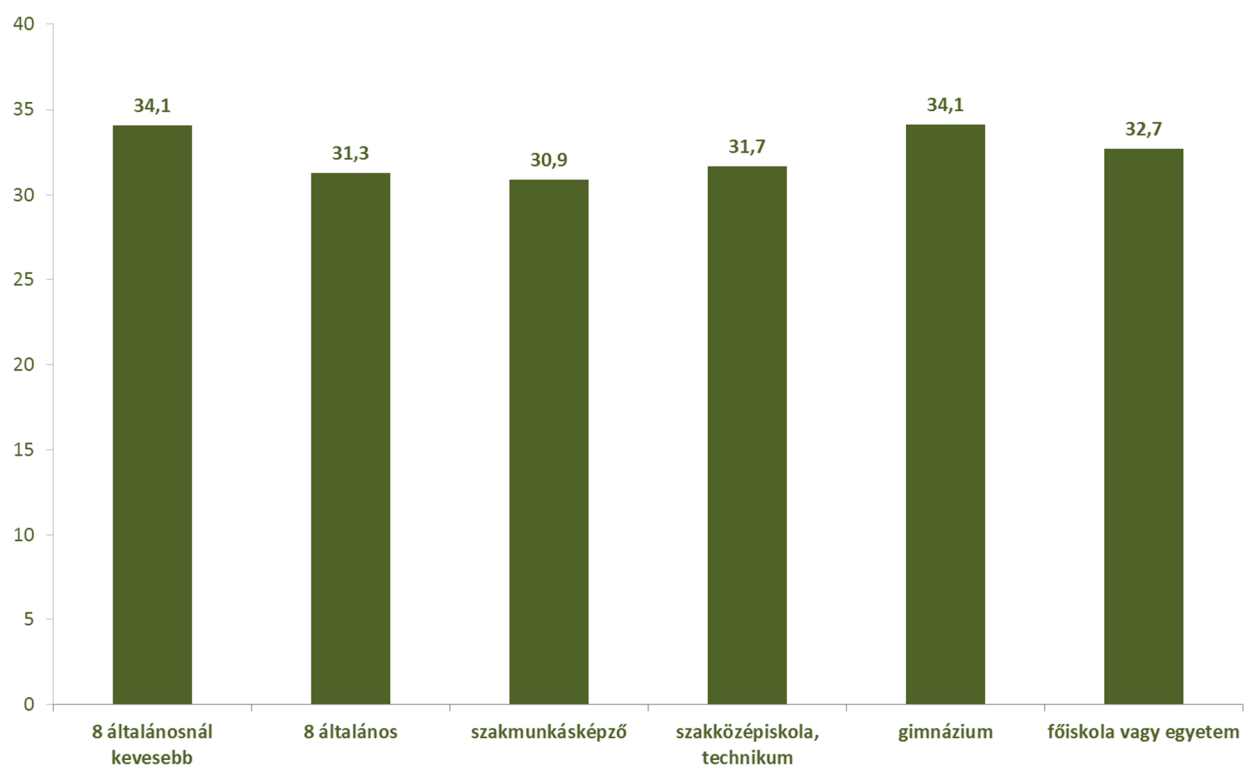
A Szabadidő-index azon tanulók körében magas, akik igen fontosnak tartják hobbijukat, illetve a különböző szabadidős tevékenységekre jelentős energiát fordítanak.

A Szabadidő-index tartalma:

- a sporthírek érdekelnek
- sztárok, celebek életéről szóló dolgok érdekelnek
- a zenehallgatás érdekel
- a filmnézés érdekel
- a divat, öltözködés érdekel
- nem segítek otthon, mert így több idő jut a hobbimra
- nem segítek otthon, mert nem akarok
- szívesen laknék kollégiumban, mert ott együtt lehetek a barátaimmal

A nemek szerinti elemzés azt mutatja, hogy a lányokra jellemzőbb, hogy középpontba helyezik a szabadidős tevékenységeket, mint a fiúkra: a lányok átlagos indexértéke 36,5, míg a fiúké csak 26,8 pont. A Szabadidő-index átlagos értéke legmagasabb a gimnáziumot végzett és a kevesebb, mint 8 általános végzettséggel rendelkező szülők gyermekeinek körében (egyenként 34,1). A legalacsonyabb átlagos pontszámot a szakmunkásképzőt végzett (30,9) szülők gyermekei között mértük (lásd a 2.2.1. ábrát). Az apa munkaerő-piaci státusza szerint nem mutatnak jelentős eltérést az adatok.

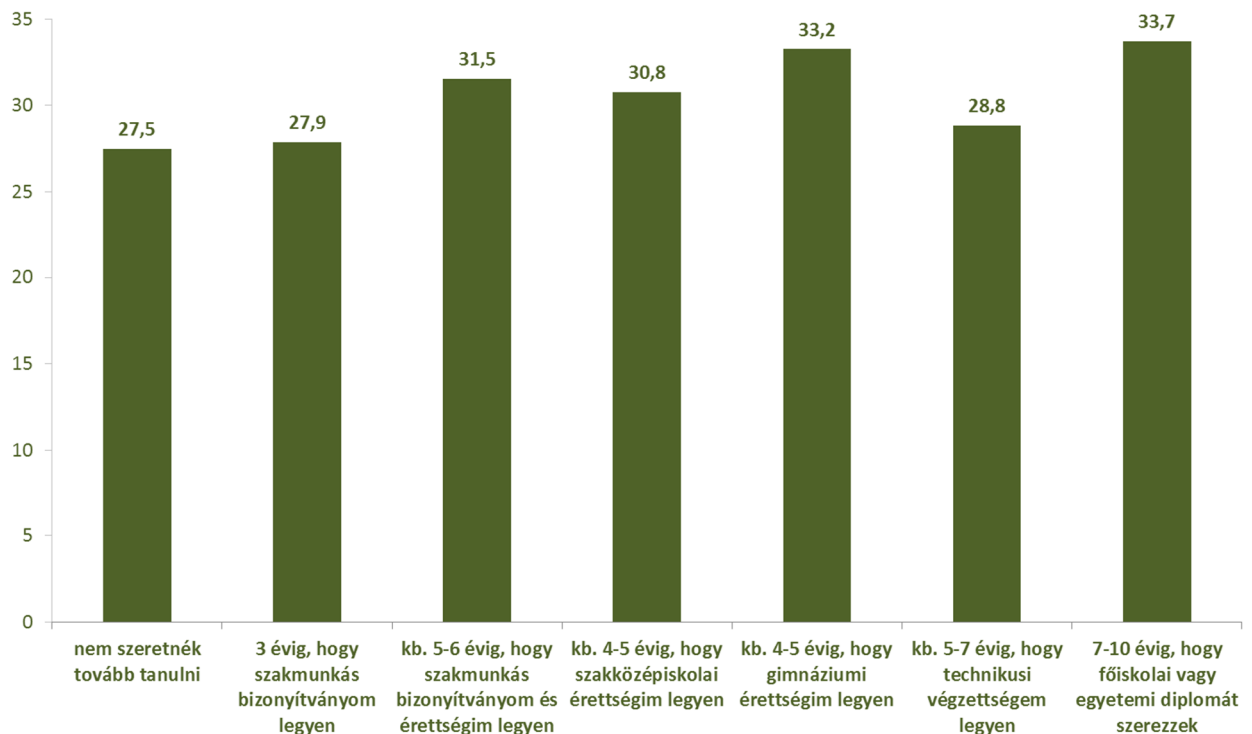
2.2.1. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai az apa iskolai végzettsége szerint, 2015

Forrás: GVI (n = 6824)

A 2.2.2. ábrán láthatjuk, hogy a Szabadidő-index azon tanulók körében a legmagasabb, akik gimnáziumi érettségire (33,2), illetve diplomára (33,7) vágnak, és a legalacsonyabb azok között, akik nem szeretnék továbbtanulni (27,4), illetve akik szakmunkásnak készülnek (27,8).

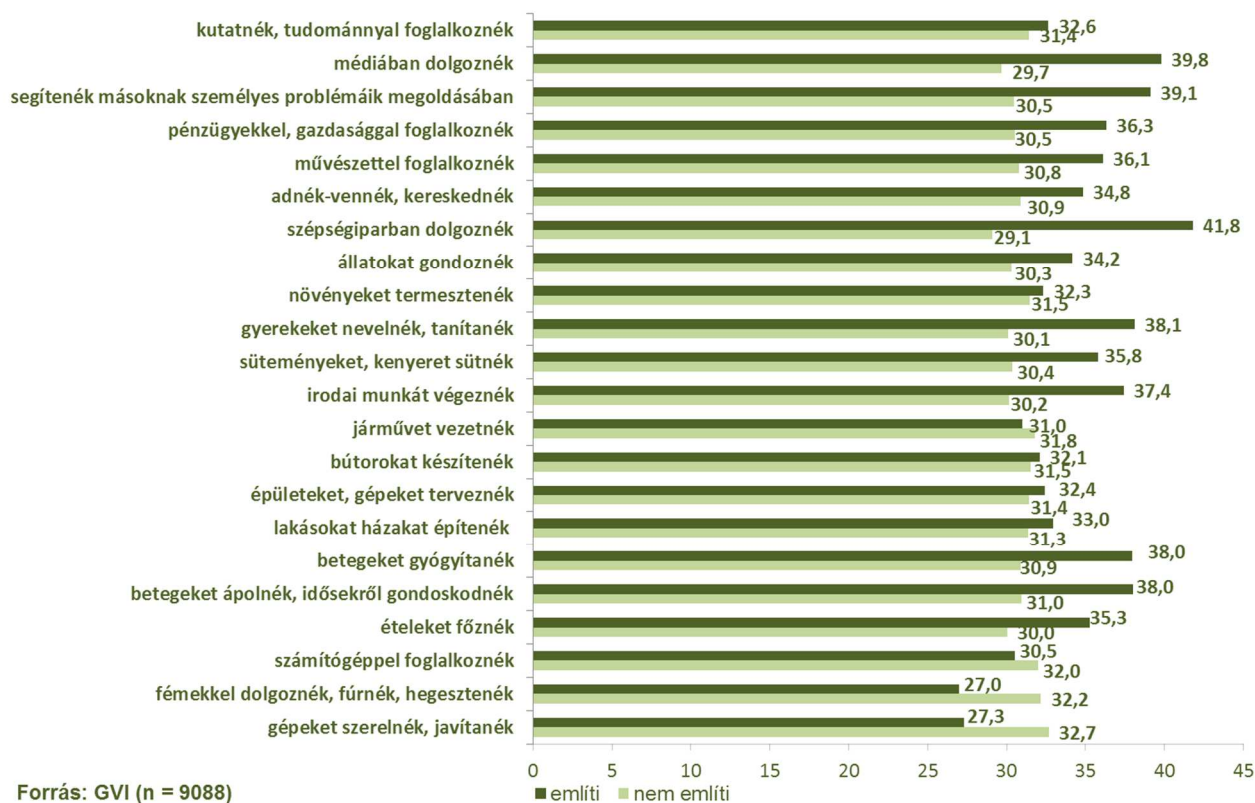
2.2.2. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2015

Forrás: GVI (n = 8990)

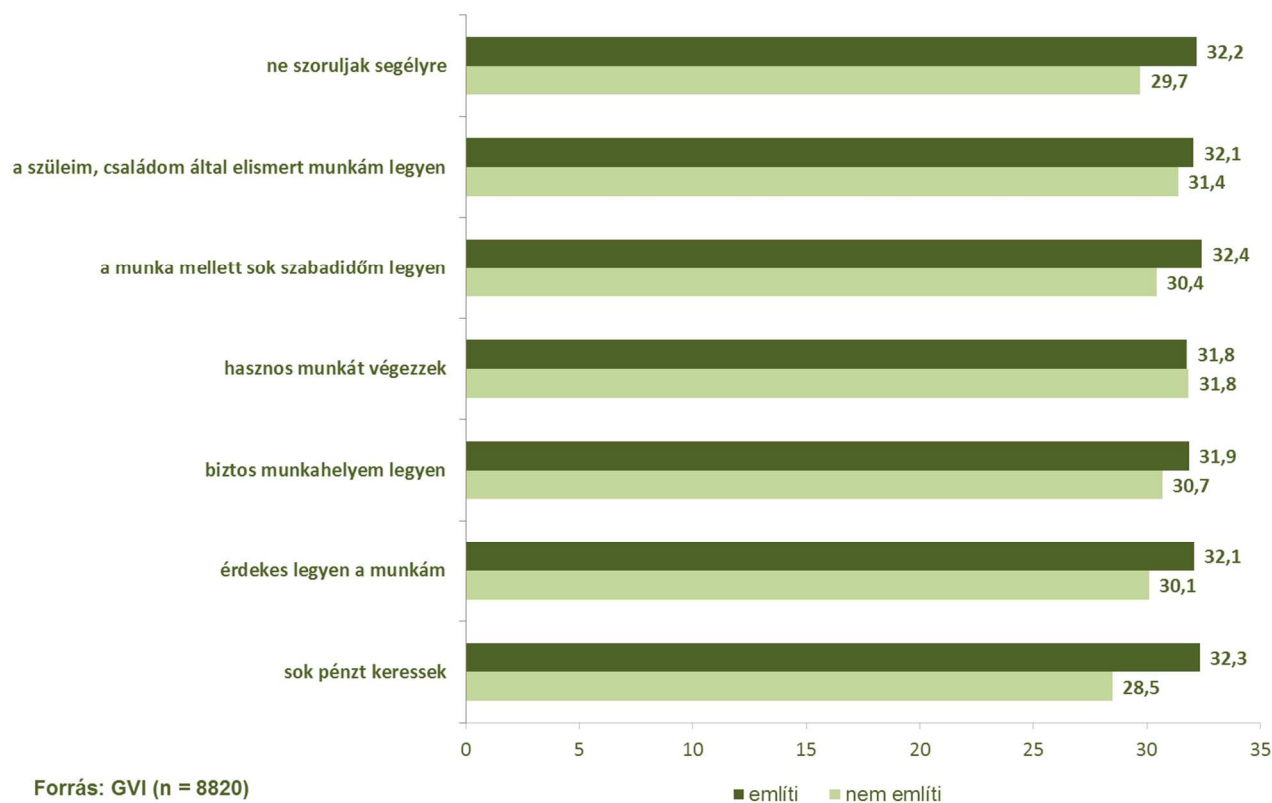
Az indexértékeket a foglalkozási tervek szerint is megvizsgáltuk. Az eredmények szerint azok körében a legmagasabb a Szabadidő-index értéke, akik a szépségiparban vagy a médiában dolgoznának, illetve akik segítő munkára vágnak. Emellett magas indexértéket mutatnak az ápolónak, pedagógusnak és orvosnak készülők adatai is. A legalacsonyabb pontszámot azok között mértük, akik a gépipari és fémipari szakmák, számítógéphez köthető munkák illetve a gépjárművezetés iránt érdeklődnek (lásd a 2.2.3. ábrát). A jelenség háttérében a nemek szerinti megoszlás állhat: ahogy azt a korábbiakban láthattuk, a magas Szabadidő-indexszel jellemzett szakmák inkább a lányokat vonzzák, mint a fiúkat, a gépipar és a fémipar, valamint a gépjárművezetés pedig „fiús” szakmák. Az alfejezet elején pedig azt láthattuk, hogy a lányokra sokkal inkább jellemző a szabadidő középpontba helyezése, mint a fiúkra.

2.2.3. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2015

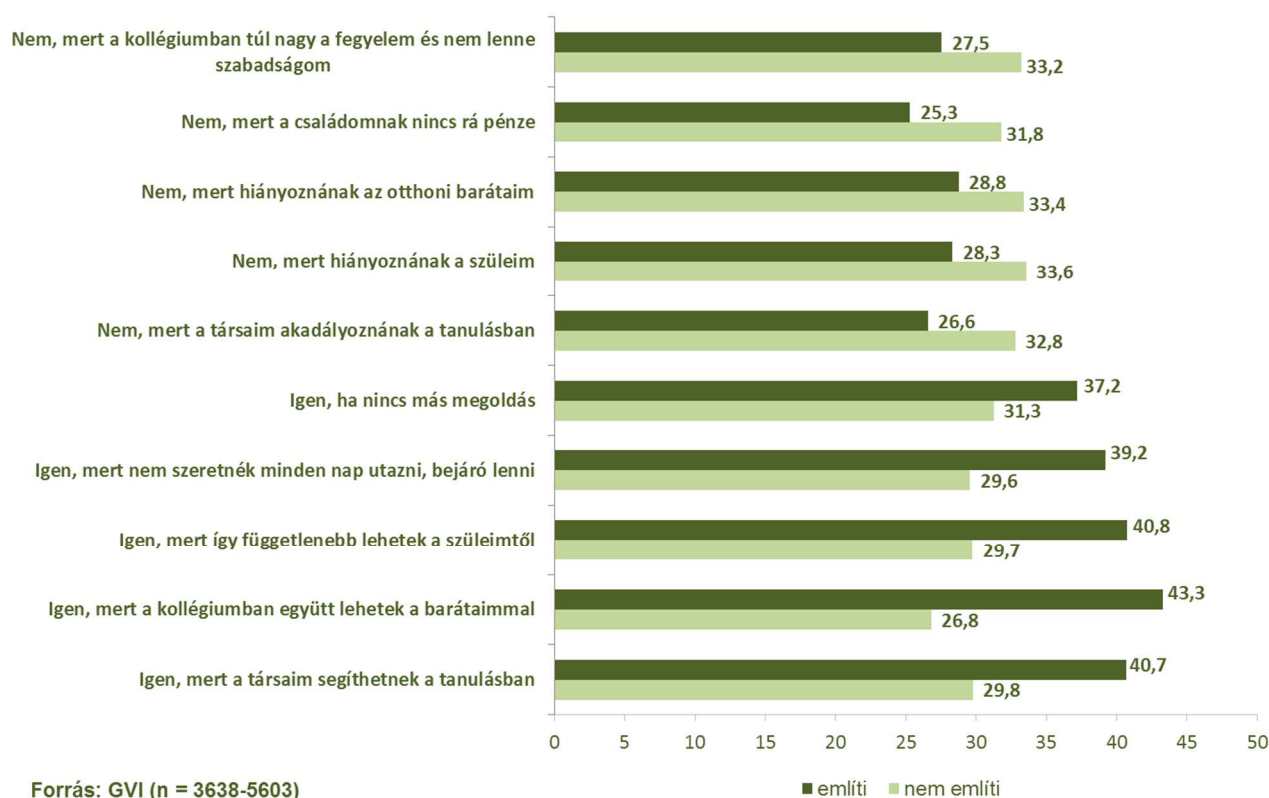
A felnőttkori tartós munkára, biztos munkahelyre vonatkozó kérdésre adott válaszok tekintetében az átlagos Szabadidő-index nem mutatott jelentős eltérést, minden csoportban 31 és 33 pont közötti értéket vett fel. Az index azok körében a legmagasabb, akiknek jövőbeli munkájukkal kapcsolatban fontos, hogy mellette sok szabadidejük legyen (lásd a 2.2.4. ábrát).

2.2.4. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók tartós munkavállalással megvalósítható tervei szerint, 2015

A 2.2.5. ábrán látható, hogy azok körében, akik valamilyen okból szívesen lagnának kollégiumban, a Szabadidő-index is magas pontszámot vesz fel. Legnagyobb mértékben azok a tanulók helyezik központba a szabadidős tevékenységeket, akik azért lagnának szívesen kollégiumban, mert ott együtt lehetnek a barátaikkal és függetlenebbek lehetnek a szüleiktől. Az alacsony Szabadidő-indexszel rendelkezők leggyakrabban azt jelezték, hogy nem szívesen lagnának kollégiumban.

2.2.5. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók kollégiumi elhelyezéssel kapcsolatos véleménye szerint, 2015

2.3. A Gépipar/fémipar-index

A Gépipar/fémipar-index azon tanulók körében magas, akiknek érdeklődése elsősorban a gépipari, illetve fémipari foglalkozások felé irányul.

A Gépipar/fémipar-index tartalma:

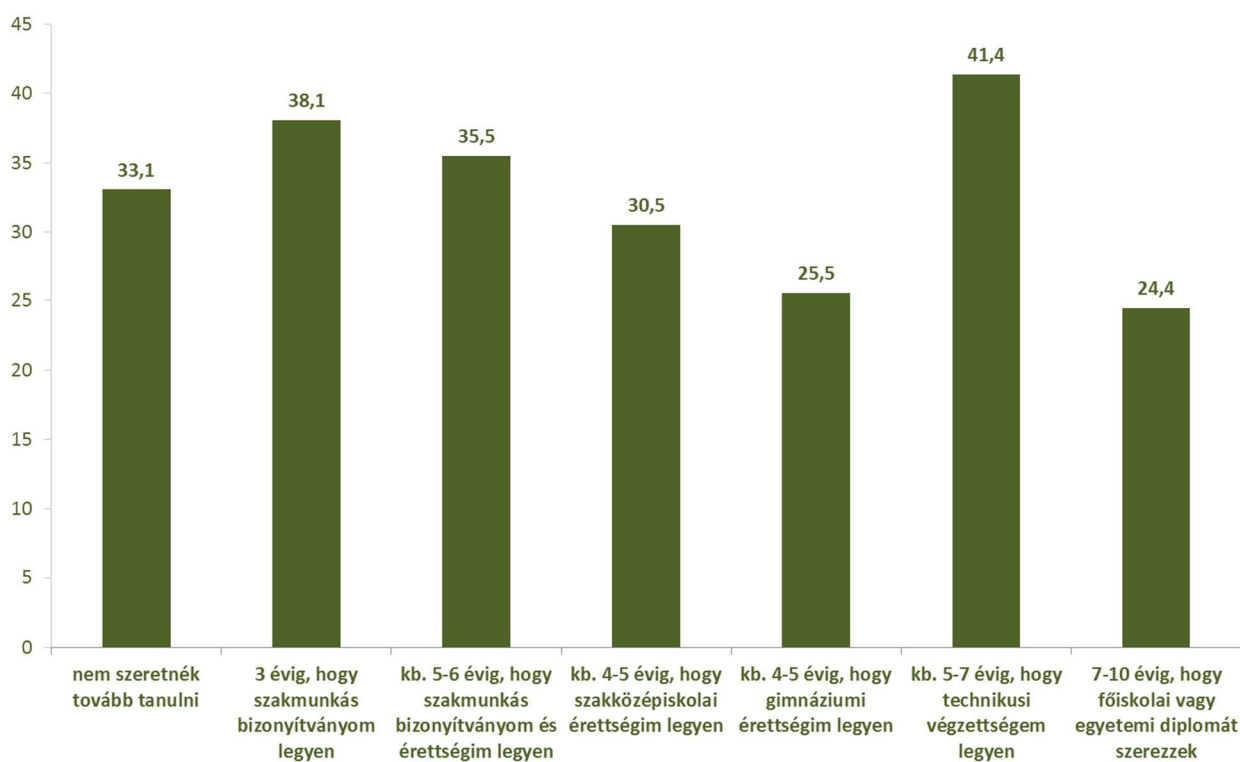
- autókkal, motorokkal kapcsolatos cikkek, hírek érdekelnek
- felnőttként gépeket szerelnék, javítanék
- felnőttként fémekkel dolgoznék, fúrnék, hegesztenék
- szívesen segítek otthon a barkácsolásban, kerékpár-javításban
- szívesen segítek otthon az autónk tisztításában
- ügyes vagyok a barkácsolásban, szerelésben

A Gépipar/fémipar-index nemek szerinti vizsgálata azt az előre sejthető összefüggést mutatja, miszerint a fiúk körében jóval magasabb a gépipari, illetve fémipari foglalkozások iránti érdeklődés (átlagpontszám: 45,6), mint a lányok között (átlagpontszám: 14,5).

Ha a diákok szüleinek iskolai végzettségét tekintjük, azt találjuk, hogy a legmagasabb index-értéket a szakközépiskolát, technikumot, illetve szakmunkásképzőt végzett szülők gyerekeinek körében láthatjuk (rendre 33,5 és 33,2), a legalacsonyabbat pedig a 8 általánosnál kevesebbel rendelkező szülők gyermekei között (22,7). A szülők foglalkozási státuszának vizsgálata pedig az őstermelő, a szakmunkás, valamint a segédmunkás vagy betanított munkás szülők gyermekei között mutatta a legmagasabb indexértékeket.

A 2.3.1. ábrán látható, hogy a Gépipar/fémipar-index azon tanulók között a legmagasabb, akik 5-7 éves technikus (41,4), illetve 3 éves szakmunkásképzésben (38,1) szeretnének részt venni az általános iskola után. Az index azok körében a legalacsonyabb, akik diplomát szeretnének szerezni (24,4).

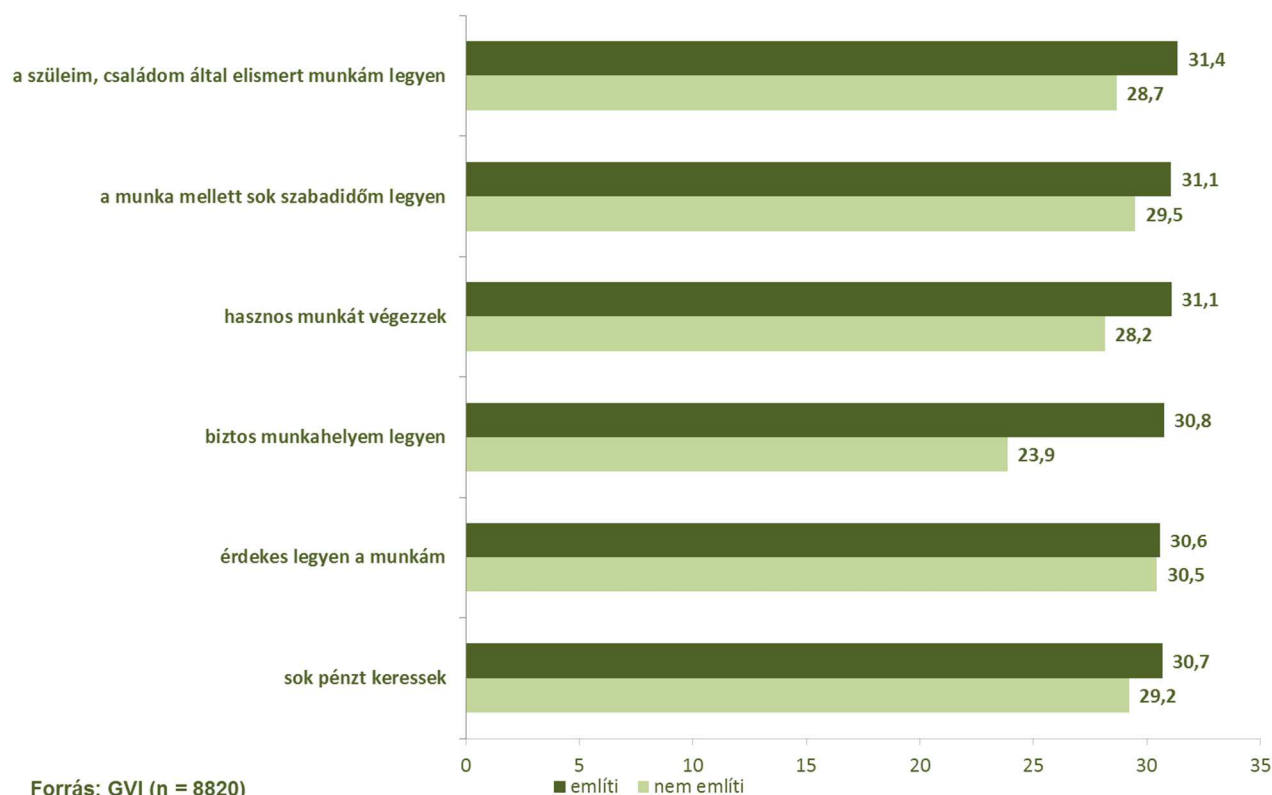
2.3.1. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2015

Forrás: GVI (n = 8990)

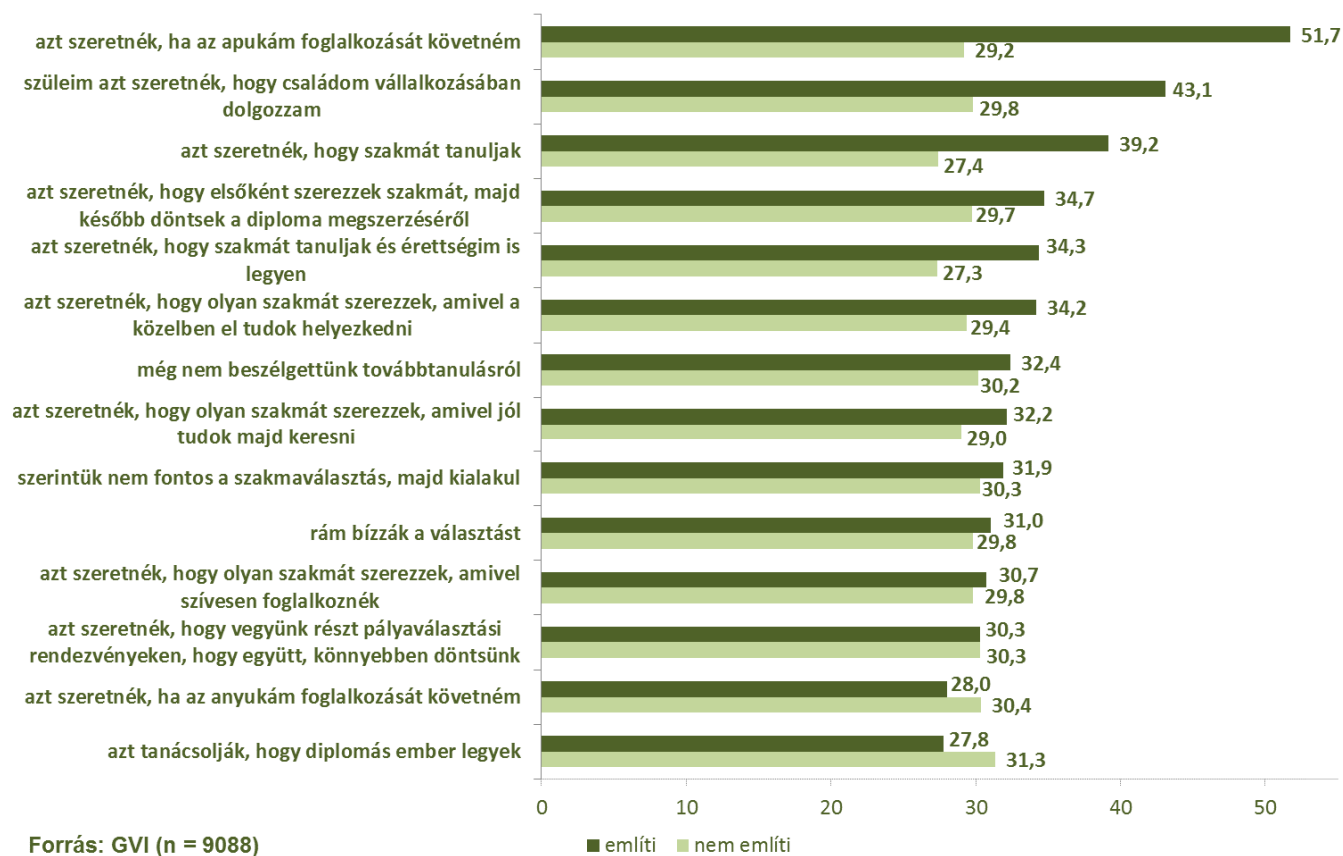
A Gépipar/fémipar index értékei nem mutatnak jelentős eltérést a tanulók munkavállalással elérhető céljai szerint. Ha viszont az egyes célok hiányát is tekintjük (az adott célt nem említők csoportját), azt láthatjuk, hogy akik nem hangsúlyozzák a biztos munkahely fontosságát, jelentősen alacsonyabb Gépipar/fémipar-indexszel rendelkeznek mint a többi csoport. A gépipari irányultság tehát erős összefüggésben van a biztos munkahely iránti vágygal. Ezzel szemben azok, akik a munka érdekességét nem tartják fontosnak, ugyanolyan Gépipar/fémipar-indexszel rendelkeznek, mint az ezt fontosnak tartók; a gépipar iránti érdeklődés tehát teljesen független az érdekes munkára való igénytől (lásd a 2.3.2. ábrát).

2.3.2. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók tartós munkavállalással megvalósítható tervei szerint, 2015

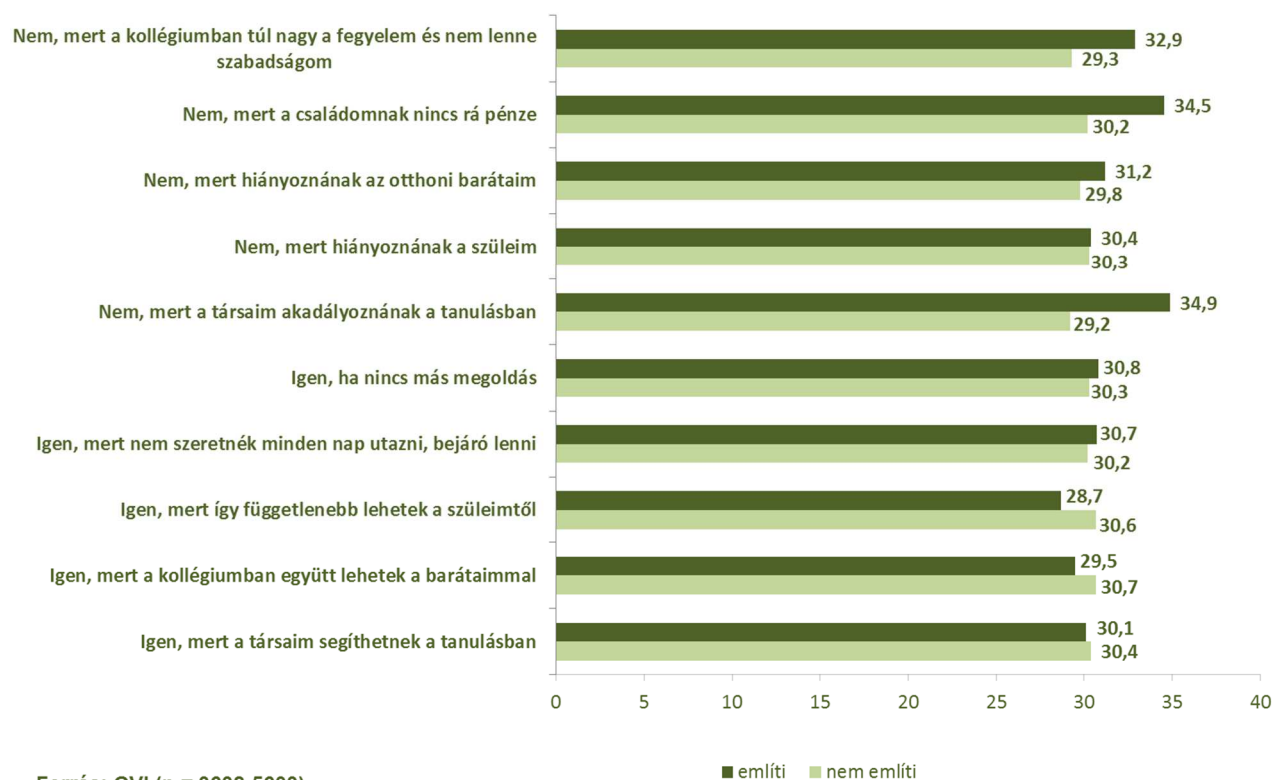
Azon megkérdezettek, akik magas fokú gépipari/fémipari érdeklődéssel jellemezhetőek (akik átlagpontszáma 30 feletti), leggyakrabban azt jelezték a pályaválasztásra vonatkozó szülői tanácsok kapcsán, hogy édesapjuk szeretné, ha az ő foglalkozását követné gyermeke (51,7). Emellett sokuk szülei azt szeretnék, hogy családjuk vállalkozásában dolgozzon (43,1), illetve azt, hogy gyermekük tanuljon szakmát (39,1). Átlagosan 34,3 pontos indexszel jellemezhetőek azok, akiknek szülei a szakmatanulást és az érettségi megszerzését is egyaránt szorgalmazzák. Viszonylag magas fokú gépipari/fémipari érdeklődést (32,4) mutatnak azok is, akik még nem beszélgettek szüleikkel a továbbtanulásról. Kevesek szülei tanácsolják az édesanya foglalkozásának tovább vitelét (28,0), a diploma megszerzését (27,7), illetve a pályaválasztási rendezvényen való részvételt (27,0). Viszonylag kevés gépipari/fémipari irányultságú gyerek dönt önállóan a pályaválasztásról (30,3). A szívesen végzett munkaszerinti döntést is kevés esetben tanácsolják ezen gyerekek szülei (30,7) (lásd a 2.3.3. ábrát). Tehát elmondható, hogy a szakképzettséggel rendelkező szülők közül sokan szeretnék gyermekükre örökíteni szakmájukat. Ez abból is látható – amint az alfejezet elején is megjegyeztük – hogy a legmagasabb gépipari/fémipari index-értékkel rendelkező gyerekek többségének szülei szakközépiskolai, vagy szakmunkás végzettséggel rendelkeznek.

2.3.3. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontoszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2015

A kollégiumi elhelyezést vizsgálva az adatok azt mutatják, hogy a tanulóknak az a csoportja jellemezhető a legmagasabb gépipari/fémipari érdeklődéssel, akik attól tartanak, hogy kollégiumi társaik zavarnák őket a tanulásban (34,9), illetve akik azt jelezték, hogy családjuknak nincs pénze kollégiumra (34,5). Sokan azért nem lalnának szívesen kollégiumban, mert tartanak a túl nagy fegyelemtől (32,9). Azok között, akik szívesen mennének kollégiumba jellemzően alacsonyabb Gépipar/fémipar-index értékeket látunk. Köztük a legmagasabb azoké, akik a kevesebb utazás előnyei miatt mennének kollégiumba (30,7), vagy mert társaik segíthetnek a tanulásban (30,1) (lásd a 2.3.4. ábrát).

2.3.4. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók kollégiumi elhelyezéssel kapcsolatos véleménye szerint, 2015

2.4. A Kreativitás-index

A Kreativitás-index azon tanulók körében magas, akik érdeklődnek a művészetek iránt, szeretnek kreatív tevékenységet végezni, illetve új dolgokat kipróbálni.

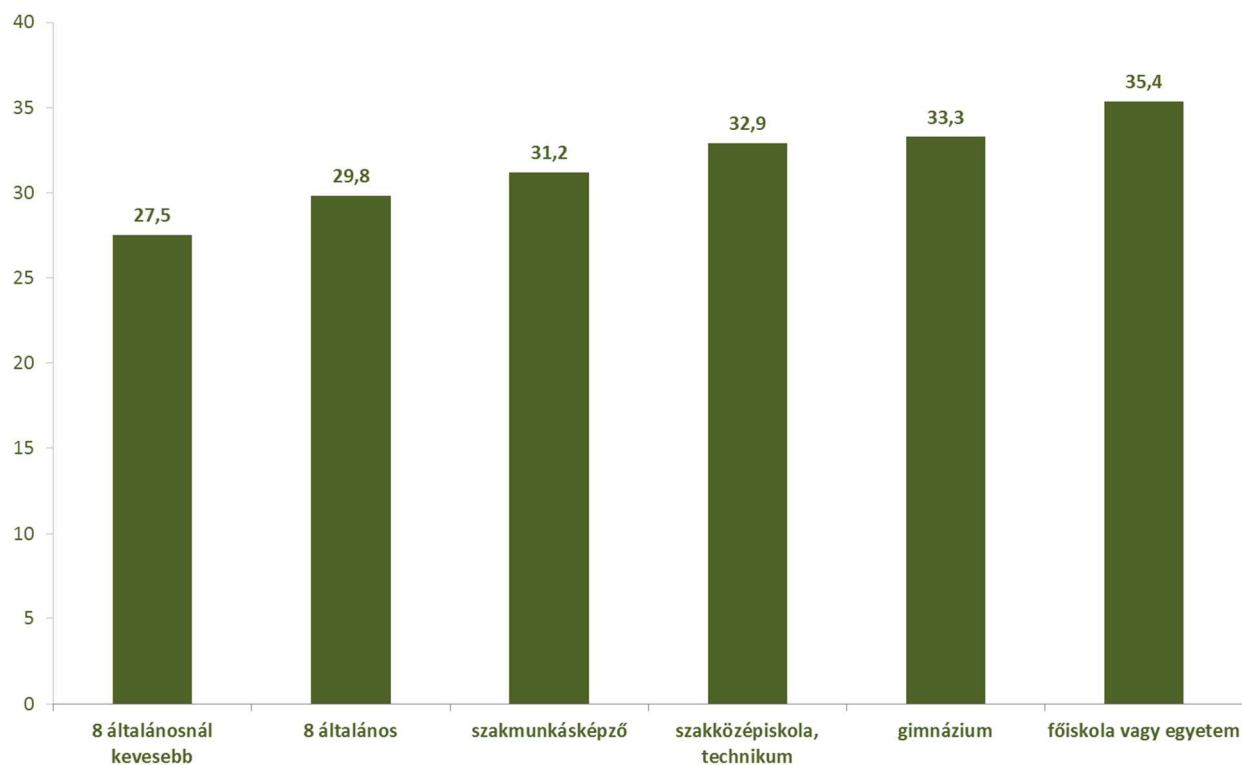
A Kreativitás-index tartalma:

- a művészetek érdekelnek
- szeretek új dolgokat kipróbálni
- szeretek a saját ötleteim alapján tervezni, dolgozni
- a jövőben művészettel foglalkoznék
- ügyes vagyok rajzolásban
- ügyes vagyok modellezésben

A Kreativitás-index nemek szerinti vizsgálata azt mutatja, hogy a lányok jobban érdeklődnek a kreatív tevékenységek és a művészet iránt, mint a fiúk (a lányok átlagpontszáma 36,0, míg a fiúké 29,0).

Ha a diákok szüleinek iskolai végzettségét vizsgáljuk, azt találjuk, hogy minél magasabb az apa iskolai végzettsége, annál magasabb a Kreativitás-index átlagértéke. A legfeljebb 8 általános iskolai osztályt végzett szülők gyermekeinek körében az index átlagértéke 27,5, míg a diplomás szülők gyerekeinél a legmagasabb ez az érték: 35,4. Azoknak a diákoknak, akiknek gondviselője szakmunkásképzőt végzett, átlagos index-értéke 31,2. Az érettségivel rendelkező szülők közül a gimnáziumot végzettek gyerekei kicsit magasabb értéket kaptak, mint a szakközépiskolát végzettek gyerekei (rendre 33,3-et illetve 32,9-at) (lásd a 2.4.1. ábrát).

2.4.1. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámai a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2015

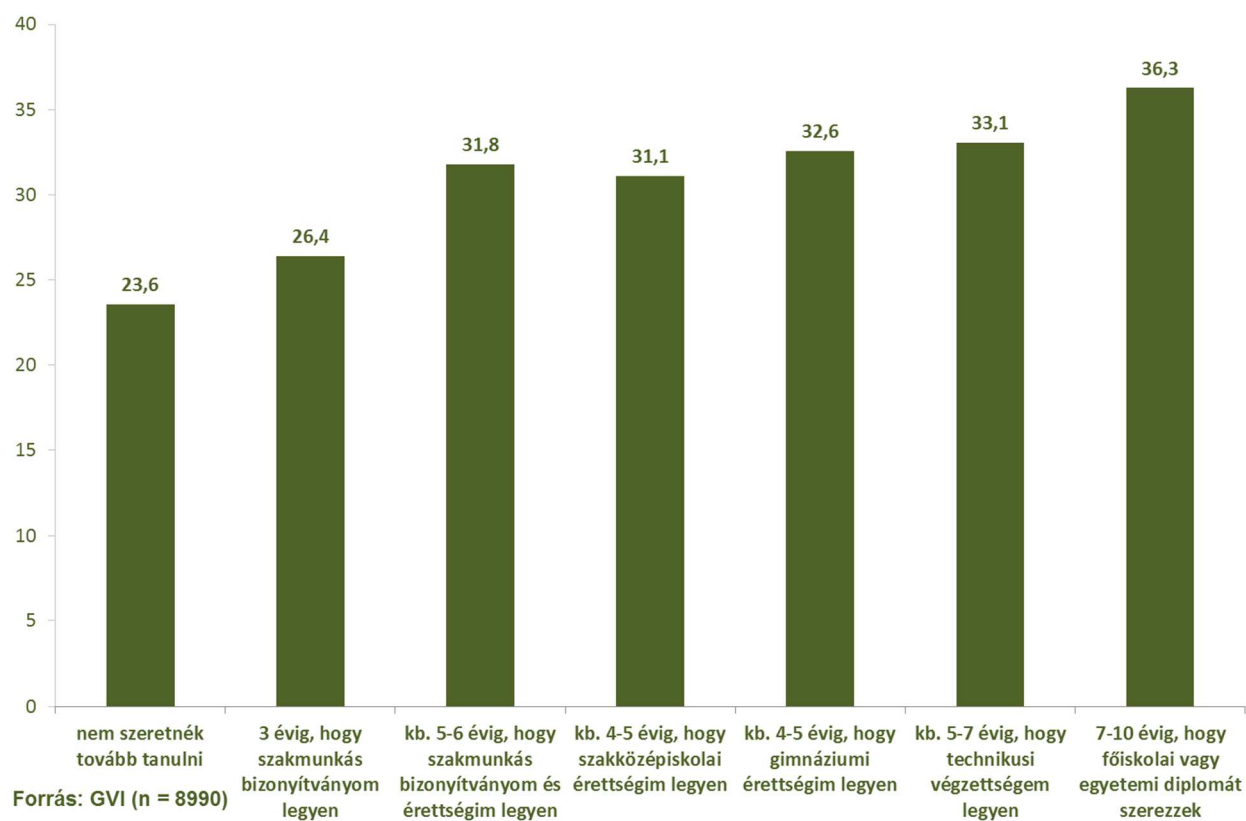

Forrás: GVI (n = 6824)

A szülők foglalkozási státuszának vizsgálata a szellemi beosztású, valamint a vállalkozó szülők gyermekei között mutatta a legmagasabb indexértékeket, a munkanélküliek és az őstermelő gyerekei esetében pedig a legalacsonyabbat.

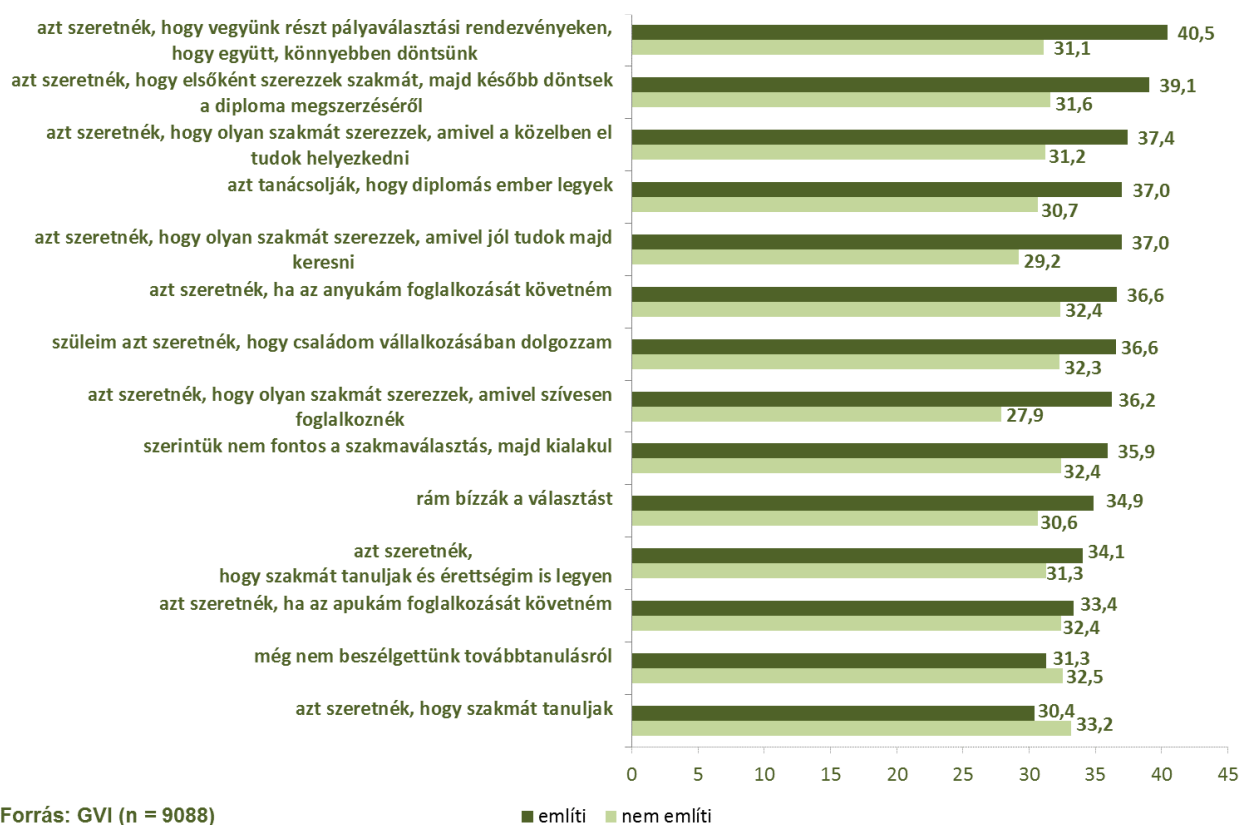
A 2.4.2. ábrán látható, hogy a Kreativitás-index azon tanulók között a legmagasabb, akik főiskolára, egyetemre szeretnének menni (36,3). Azok között, akik nem szeretnének továbbtanulni, vagy 3 éves szakmunkás képzésben terveznek részt venni, az index értéke rendre 23,5 illetve 26,4 pont.

2.4.2. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2015

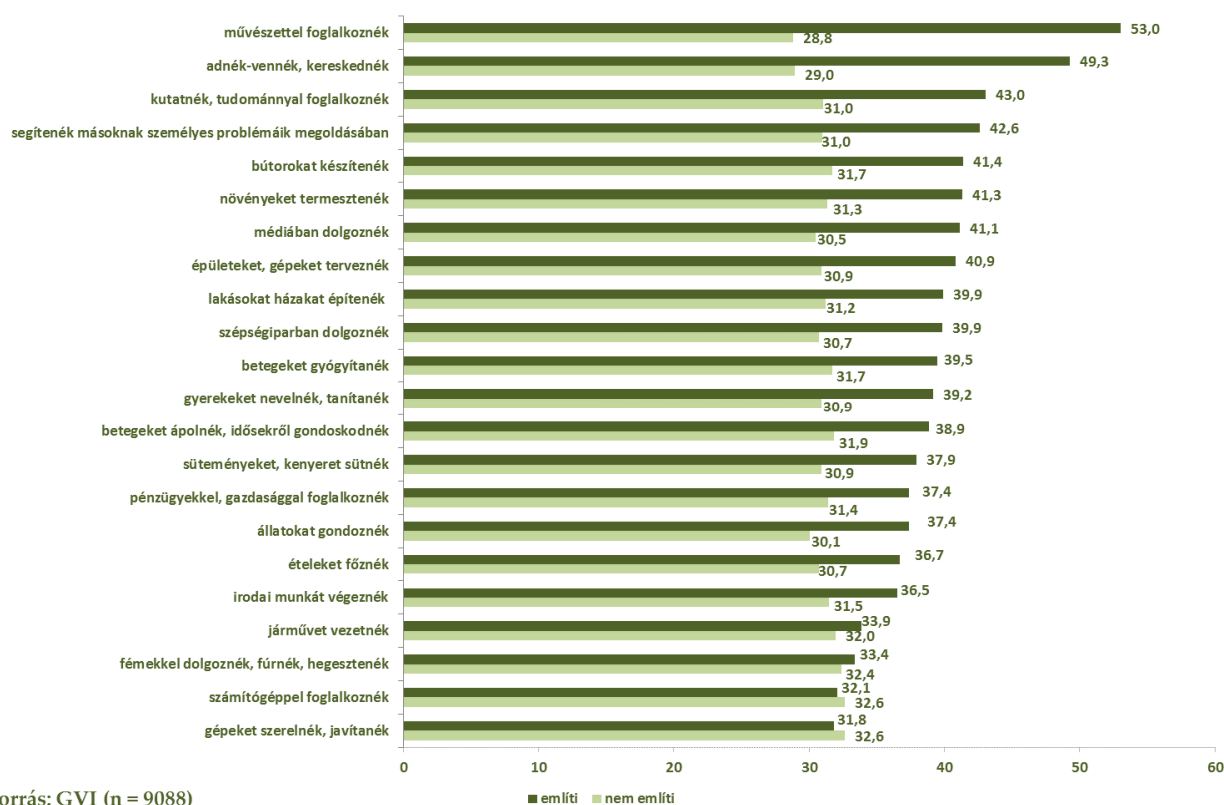
A szülői pályaválasztási tanácsai szerint is megvizsgáltuk a Kreativitás-index értékét (lásd a 2.4.3. ábrát). Az ábrán csak azon tanácsokat tüntettük fel, melyeknél statisztikailag szignifikáns különbség van a tanácsot említők és nem említők index-értéke között. Kifejezetten magas azoknak a diákoknak a Kreativitás-index értéke, akiknek szülei a pályaválasztási rendezvényen való részvételt tanácsolják (40,5). Szintén magas ez az érték azoknál a gyerekeknél, akinek szülei azt javasolják, hogy előbb szakmát szerezzenek, aztán döntsenek a diplomáról (39,0), akik szülei azt tartják fontosnak, hogy a közelben helyezkedjenek el (37,4), valamint akiknek szülei azt szeretnék, hogy diplomát szerezzenek (37,0) illetve akiknek a diploma megszerzését tanácsolják (szintén 37,0). A Kreativitás-index azok körében is relatíve magas, akiknek szülei azt tanácsolják, hogy az édesanyjuk szakmáját válasszák (36,6), azokhoz képest, akik nem kapnak ilyen tanácsot (32,3). Ez valószínűleg annak tudható be, hogy a lányok átlagosan magasabb fokú kreativitásról számoltak be, és jellemzően a lányoknak tanácsolják az anyai foglalkozás követését. Az egyetlen tanács, amelynél azt látjuk, hogy a nem említők Kreativitás-indexe magasabb, mint az említőké, arra vonatkozik, hogy a gyerek tanuljon szakmát (az említők Kreativitás-indexe 30,4, a nem említőké pedig 33,2).

2.4.3. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2015

Azt is megvizsgáltuk, hogy a különböző foglalkozásokat választó gyerekeknek milyen magas a Kreativitás-indexe (lásd a 2.4.4. ábrát). Nem meglepő módon azok körében találtuk a legmagasabb átlagos index-értéket (53,0), akik művészettel szeretnének foglalkozni (hiszen ez változó részét is képezi az indexnek). Igen magas, 40 feletti a Kreativitás-indexe a következő szakmákat tervező diákoknak: adnék-vennék, kereskednék (49,3); kutatnék, tudománnyal foglalkoznék (43,0); segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában (42,6); bútorokat készítenék (41,4); növényeket termeszténék (41,3); médiában dolgoznék (41,1); lakásokat, házakat terveznék, építenék (40,8). A legalacsonyabb átlagos index-értéket azon diákok között mértük, akik gépek szerelésével, javításával, fémek megmunkálásával, számítógépekkel vagy gépjárművezetéssel foglalkoznának (rendre 31,4, 31,8, 32,0 és 33,9).

2.4.4. ábra: A Kreativitás-index átlagpontoszámjai a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2015

2.5. A Diploma-index

A Diploma-index azon megkérdezettek körében jelez magas értéket, akik felsőfokú tanulmányokat, diplomaszerezést terveznek, illetve szellemi munkára vágnak.

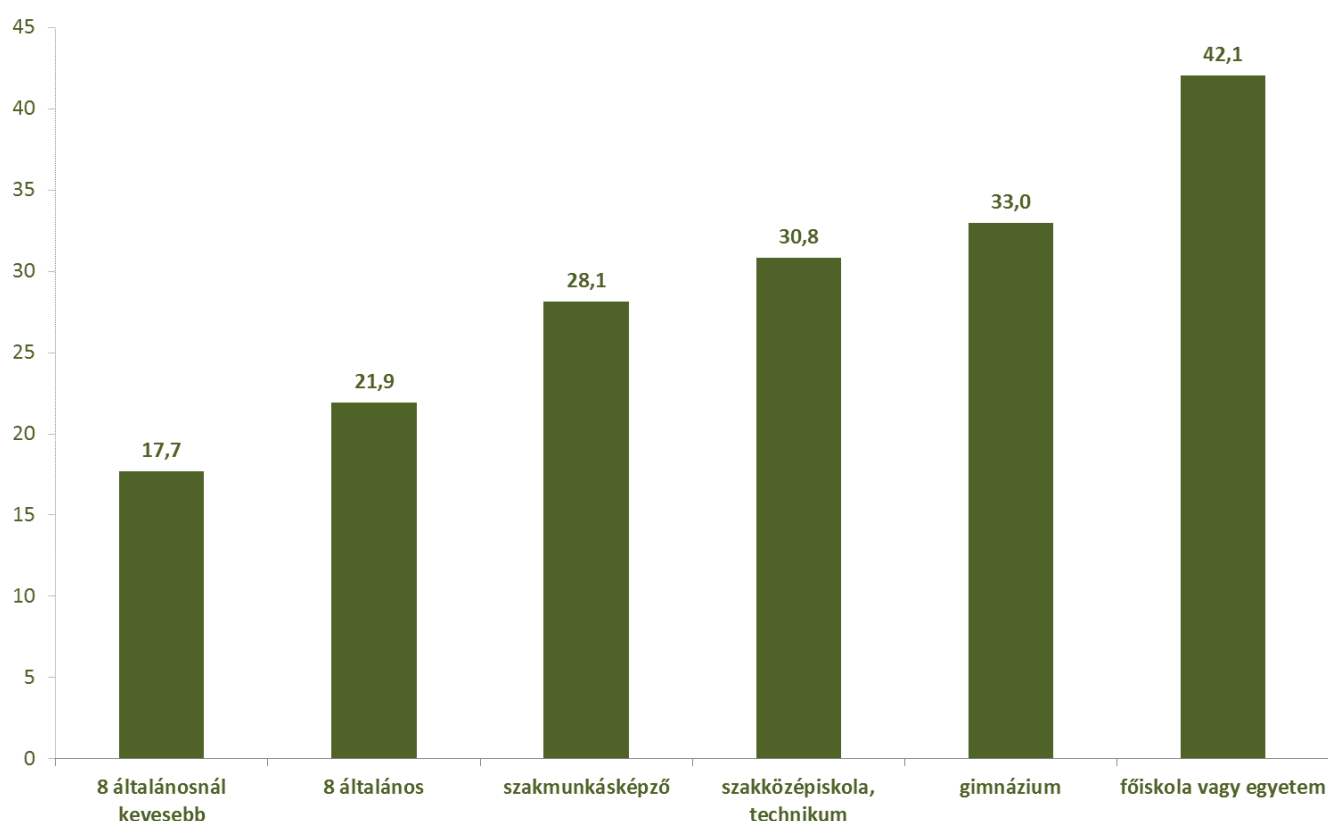
A Diploma-index tartalma:

- 7-10 évig szeretnék az általános iskola után tanulni, hogy diplomát szerezzek
- a gazdasági hírek érdekelnek
- a természettudományos cikkek érdekelnek
- ügyes vagyok a számolásban
- ügyes vagyok idegen nyelvek tanulásában
- ügyes vagyok a rejtvényfejtésben, logikai feladatokban
- ügyes vagyok szervezésben
- az elképzelt foglalkozások között szerepel az alábbiakból legalább egy:
 - o számítógéppel végzett munka
 - o irodai munka
 - o gyógyítás
 - o építészet, tervezés
 - o oktatás
 - o kreativitást igénylő területen végzett munka
 - o pénzügyi terület
 - o pszichológia, szociális munka
 - o kutatás

A nemek szerinti bontás azt mutatja, hogy a lányok közül egy kicsivel többen orientálódnak a felsőfokú tanulmányok és a szellemi munka felé: körükben az index átlagos értéke 31,2 pont, a fiúk között pedig 30,6 pont.

A szülők iskolai végzettsége szerinti bontás jól mutatja, hogy a felsőfokú végzettségű szülők jelentős mértékben továbbörökítik ambícióikat gyermekeiknek: a főiskolai vagy egyetemi diplomával rendelkező szülők gyermekei között magas, 42,1 pontos az átlagos indexérték, a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek gyermekei között csak 17,7 pont és a pontszám nő a szülő iskolai végzettségének növekedésével (lásd a 2.5.1. ábrát).

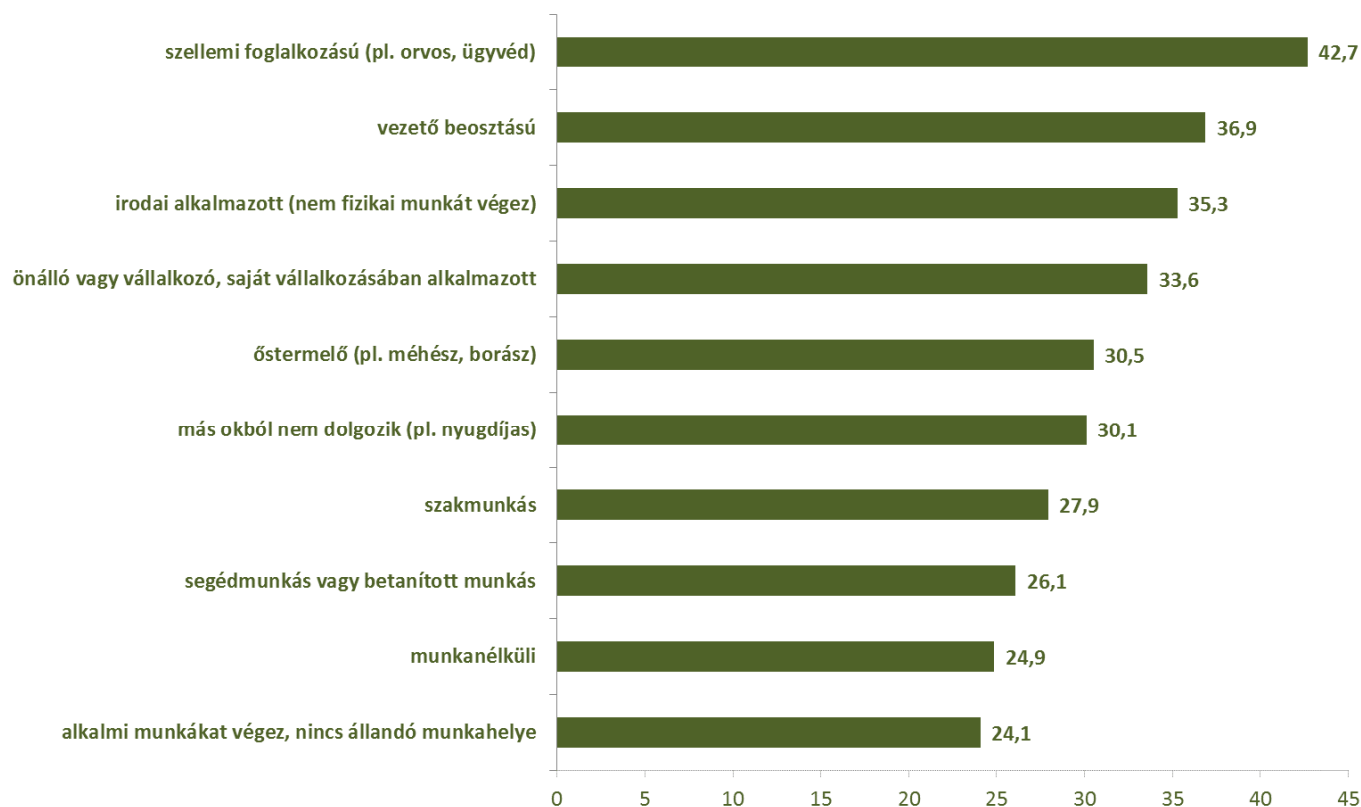
2.5.1. ábra: A Diploma-index átlagpontszámjai a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2015

Forrás: GVI (n = 6824)

A szülők foglalkozási státuszát tekintve megállapítható, hogy a legmagasabb Diploma-indexszel a szellemi foglalkozású (42,7), a vezető beosztású (36,9), az irodai alkalmazott (35,3) és az önálló vagy vállalkozó (33,6) szülők gyermekei rendelkeznek. A legalacsonyabb átlagos index-értéket az alkalmi munkát végzők (24,1) a munkanélküliek (24,9) és a segéd-, vagy betanított munkások (26,1) gyermekei körében tapasztaltuk (lásd a 2.4.2. ábrát).

2.5.2. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a szülők foglalkozása szerint, 2015

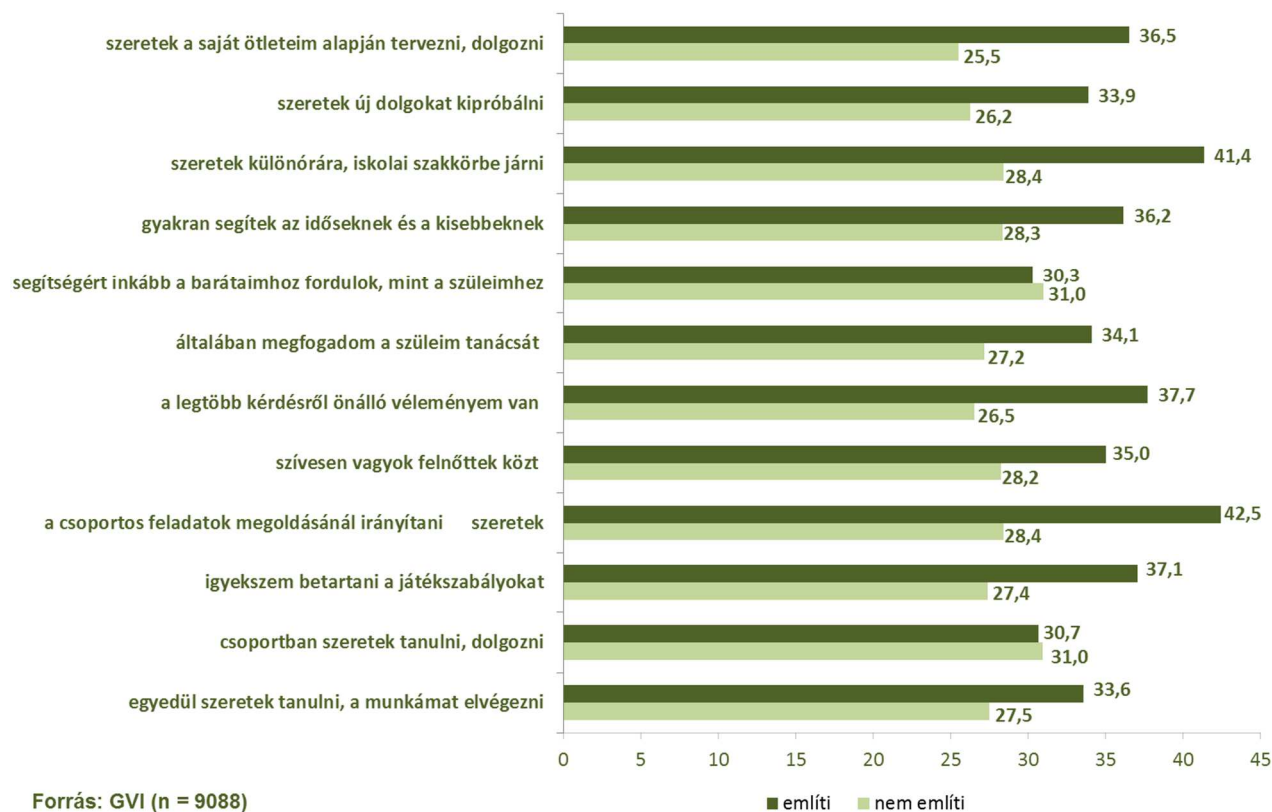

Forrás: GVI (n = 7372)

A tanulók egyes pszichológiai jellemzőit vizsgálva megállapíthatjuk, hogy azon tanulók közül, akik önállóbbnak és iskolai munkájukban szorgalmasabbnak tekinthetőek, többen készülnek diplomát szerezni, mint a többi diák közül. A Diploma-index magas átlagos értéket jelez azoknál, akik a csoportos feladatok megoldásánál irányítani szeretnek (42,5), azok között, akik szeretnek különórára, iskolai szakkörbe járni (41,4) és azok körében, akik önálló véleményt fogalmaznak meg a legtöbb kérdésben (37,7).

A Diploma-index ezzel szemben viszonylag alacsony átlagos értéket mutat azok között, akik csoportban szeretik elvégezni a feladataikat (30,7), azok körében, akik segítségért inkább a barátaikhoz fordulnak, mint a szüleikhez (30,3), valamint azok között, akik egyedül szeretnek tanulni, dolgozni (33,6) (lásd a 2.4.3. ábrát).

2.5.3. ábra: A Diploma-index átlagpontoszámai a tanulók egyes pszichológiai jellemzői szerint, 2015

A szülők pályaválasztásra vonatkozó tanácsai jelentősen befolyásolhatják a fiatalok továbbtanulásra, szakmaválasztásra vonatkozó döntéseit. A 2.4.4. ábrán látható, hogy azon fiatalok között, akiknek szülei azt tanácsolják, hogy váljanak diplomás emberré, kiemelkedően magas (44,4 pont) a Diploma-index értéke. Emellett viszonylag magas indexértéket (36,7) mértünk azok körében is, akiknek szülei azt tanácsolják, hogy vegyenek részt pályaválasztási rendezvényeken és együtt döntsenek a továbbtanulásról. Az indexérték a legalacsonyabb azok körében, akiknek szülei azt szeretnék, ha gyermekük szakmát tanulna (23,6), illetve akiknek szülei azt tanácsolják, hogy szakmát is tanuljanak és érettségit is szerezzenek (28,3).

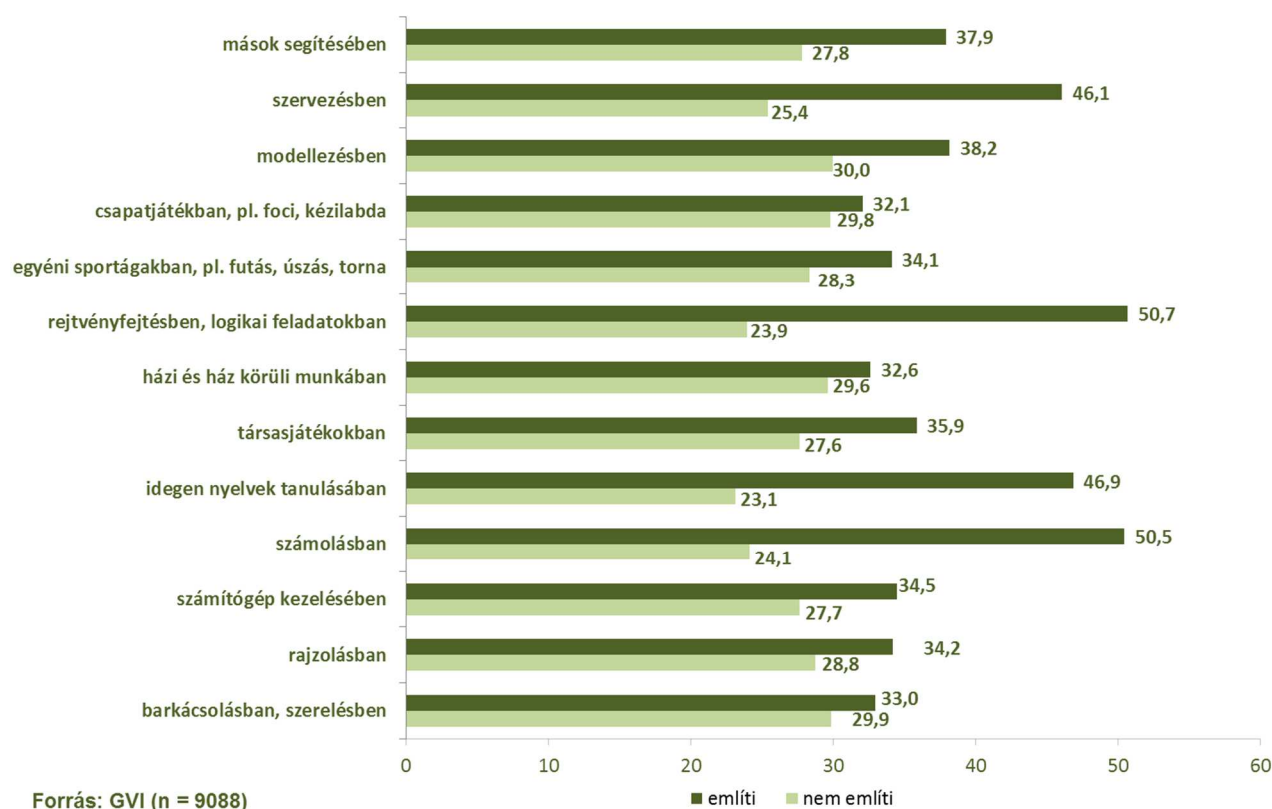
Az adatokból arra következtethetünk, hogy a szülők a szakmaszerzést és a diplomaszerzést egymást kizáró továbbtanulási utaknak gondolják, holott a szakközépiskola utáni diplomaszerzés is egy lehetséges továbbtanulási mód, ami ráadásul sokrétűen hasznosítható, rugalmas tudást és készségeket ad. Szintén alacsony értéket (27,5) mutat azok átlaga, akik még nem beszélgettek szüleikkel a továbbtanulásról, tehát a diplomára vágyók általában a továbbtanulást illetően tudatos szülőkkel rendelkeznek.

2.5.4. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2015

A Diploma-index értéke kiemelkedően magas azon általános iskolások körében, akik rejtvényfejtésben, logikai feladatokban és számolásban tartják ügyesnek magukat (lásd a 2.4.5. ábrát). Ez elmondható a szervezést és idegen nyelvek tanulását említőkről is. A kétkezi munkában (házi és ház körüli munka, barkácsolás, szerelés), valamint a sportban érzett tehetség a Diploma-index alacsony értékeivel jár együtt; ami érthető is, hiszen ezek a tevékenységek nem igényelnek magas fokú elméleti felkészültséget.

2.5.5. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai aszerint, hogy a tanuló miben érzi tehetségesnek magát, 2015

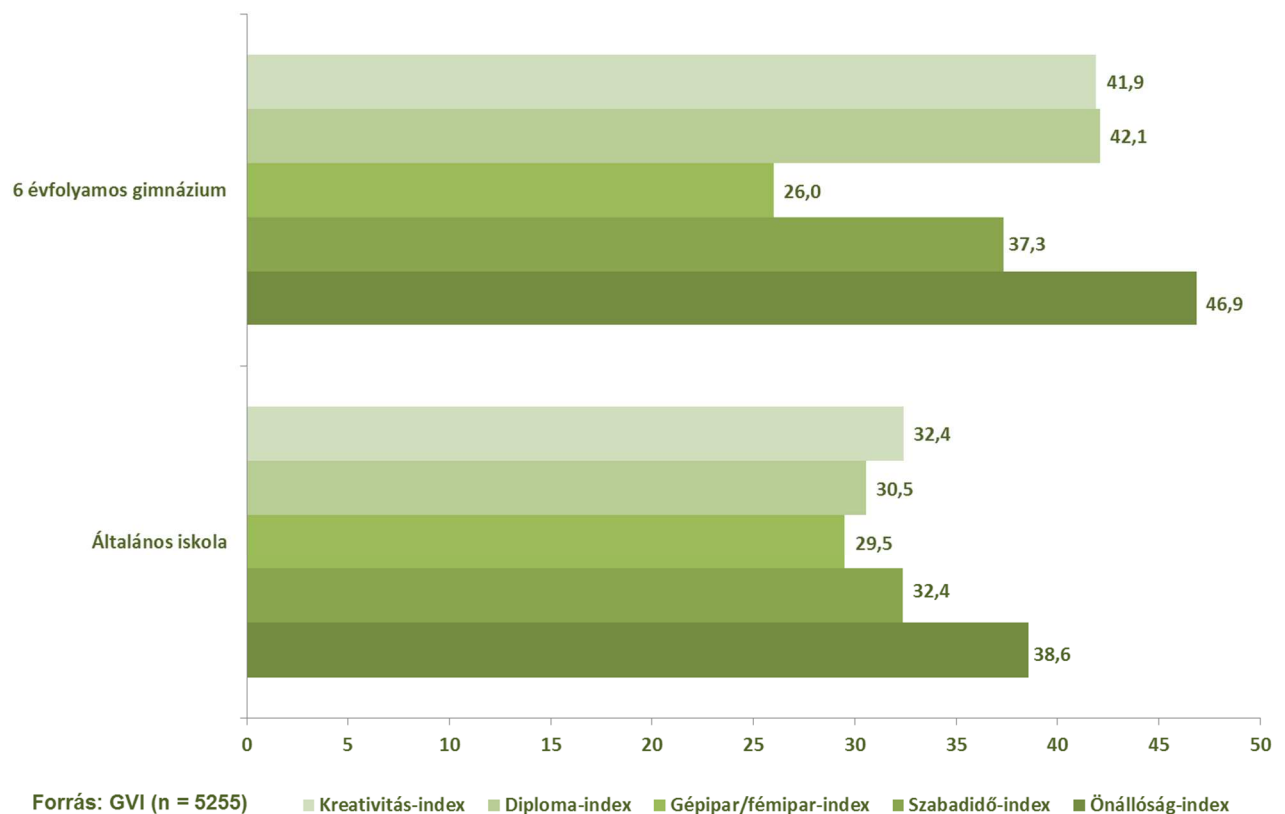

2.6. Iskola jellemzőinek hatása a tanulói profilokra

Lehetőségünk nyílik az iskola néhány jellemzője szerint is elemezni a tanulói profilokat. Az alábbiakban az iskola típusa, az iskolának otthont adó település típusa és az iskola mérete szerint vizsgáljuk a tanulói profilok leírására alkalmazott öt indexet.

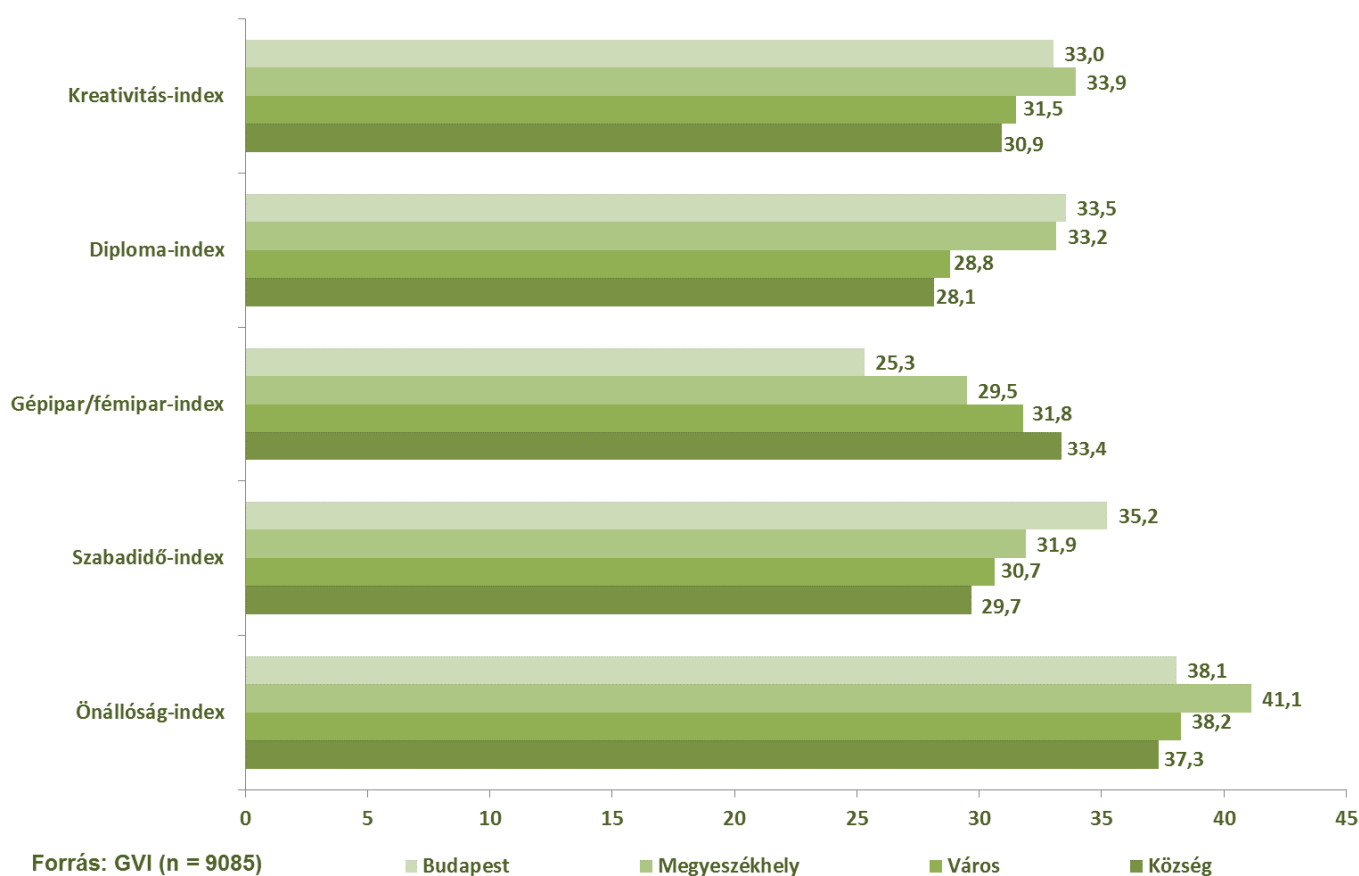
Az iskolatípusok szerinti vizsgálat azt mutatja ki, hogy a 6 osztályos gimnáziumba járók kreatívabbak, diploma orientáltabbak, önállóbbak és fontosabb számukra a szabadidő; általános iskolába járó társaikkal összehasonlítva. A Gépipar/fémipar-index azonban átlagon aluli a 6 osztályos gimnáziumba járók között (lásd 2.6.1. ábra). Az itt látottak magyarázata az lehet, hogy a 6 osztályos gimnáziumok célközönsége a diákok kreatív, szellemi foglalkozások iránt érdeklődő csoportja.

2.6.1. ábra: Az indexek átlagpontszámai az iskola típusok szerint, 2015

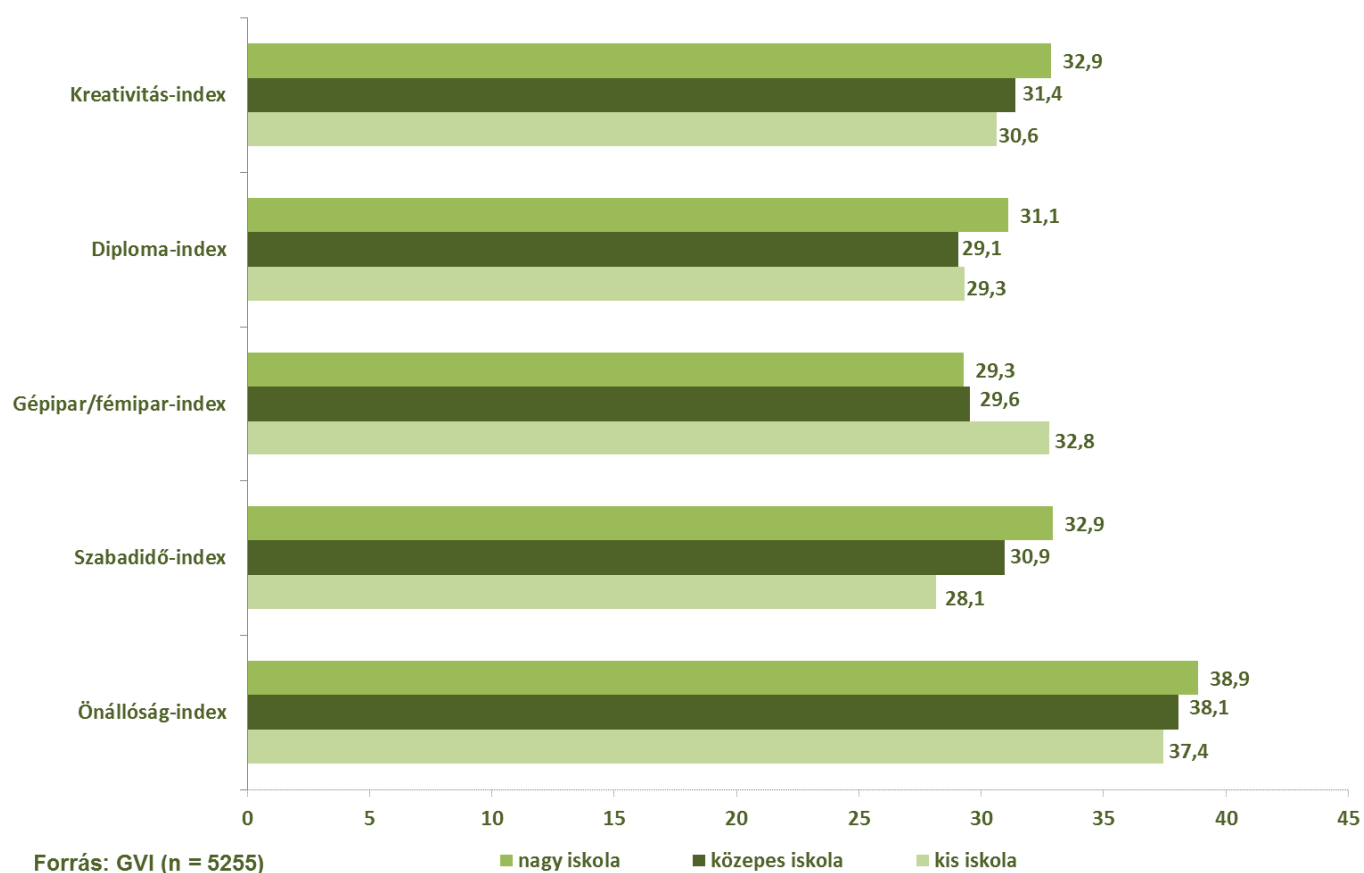
A település típusok szerinti elemzés lényegében arra a tendenciára mutat rá, hogy minél nagyobb és városiasabb településen van egy iskola, annál magasabb a Kreativitás-index, a Diploma-index, a Szabadidő-index és az Önállóság-index értéke. Ezen tendenciát megtöri, hogy a megyeszékhelyeken még Budapestnél is jellemzőbb a kreativitás, és az önállóság magas foka (lásd 2.6.2. ábra). A Gépipar/fémipar-index átlagos értéke a községek esetében a legmagasabb (33,4), míg Budapesten a legalacsonyabb (25,3).

2.6.2. ábra: Az indexek átlagpontszámai az iskolának otthont adó település típusa szerint, 2015

Az iskola méretének a hatása még egyértelműbb képet mutat. Minél nagyobb egy iskola, annál jellemzőbb a kreativitás, az önállóság, a diploma orientáltság és a szabadidő centrikusság az ott tanuló diákokra. Ez a négy index mind a nagy méretű iskolákban mutatja a legmagasabb átlagos értéket, rendre 32,9, 38,9, 31,1 és 32,9 pont.

2.6.3. ábra: Az indexek átlagpontszámai az iskola nagysága szerint, 2015

3. Területi különbségek

Az alábbi fejezetben részletesebben bemutatjuk a területi különbségeket, és a korábbi fejezetek erre vonatkozó eredményeit is felelevenítjük. A legtöbb esetben régiók közötti összehasonlítást használunk, így az eredmények könnyebben átláthatóak és vizualizálhatóak. Abban az esetben, ha jelentős eltérés van egy-egy megye között egy régióon belül, az adatokat megyénként is megjelenítjük. A fejezet végén régióként összefoglaljuk az eredményeket.

A továbbtanulási tervek közötti régiós különbségeket a 3.1. táblázat mutatja. Egy régióban sem haladja meg az 2%-ot azon diákok aránya, akik nem szeretnének továbbtanulni. Leginkább az Észak-Alföldön terveznek a diákok 3 évig tanulni szakmunkás bizonyítványért (16%) és legkevésbé Közép-Magyarországon (8%). Szakmunkás bizonyítványt és érettségét a dél-dunántúli régióban szereznének a legkisebb arányban (14%), legnagyobb arányban pedig a Dél-Alföldön (20%). Szakközépiskolai érettségét a Nyugat-Dunántúlon a gyerekek majdnem negyede tervez (24%), míg Észak-Magyarországon és Közép-Magyarországon egyaránt csak 16%-uk. A gimnáziumi érettségi tekintetében szintén nagyok a különbségek, 9% és 16% között mozog az ilyen végzettséget tervező diákok aránya (Közép-Magyarországon a legnagyobb ez az arány és az Észak-Alföldön a legkisebb). Technikusi végzettséget jelentősen kisebb arányban szereznének a diákok a különböző régiókban, de legkevésbé a Dél-Dunántúlon (4,2%), a leginkább pedig Észak-Magyarországon (6,5%). Főiskolára vagy egyetemre kiugróan nagy arányban mennének a Dél-Dunántúlon (38%) és Közép-Magyarországon (37%), a Dél-Alföldön pedig mindössze 24% ez az arány. (A többi régióban 30% körüli arányt mértünk.) A különbségek ellenére minden régióban a felsőfokú végzettség megszerzése volt a leggyakrabban megjelölt tanulmányi cél.

3.1. táblázat: A tanulók továbbtanulási tervei régiók szerint (százalék), N=8989, 2015

	Közép- Magyar- ország	Közép- Dunántú 1	Nyugat- Dunántú 1	Dél- Dunántú 1	Dél- Alföld	Észak- Alföld	Észak- Magyar- ország
nem szeretnék továbbtanulni	0,9	1,0	0,5	0,5	1,1	1,0	1,5
3 évig, hogy szakmunkás bizonyítványom legyen	7,5	15,1	15,1	13,8	13,0	16,1	14,7
kb 5-6 évig, hogy szakmunkás bizonyítványom és érettségim legyen	16,3	19,0	14,7	14,4	20,3	17,6	18,1
kb 4-5 évig, hogy szakközépiskolai érettségim legyen	16,1	16,9	23,9	18,3	23,5	16,4	16,1
kb 4-5 évig, hogy gimnáziumi érettségim legyen	15,7	11,5	10,1	10,8	12,4	9,2	10,3
kb 5-7 évig, hogy technikusi végzettségem legyen	6,1	5,4	5,3	4,2	5,8	6,0	6,5
7-10 évig, hogy főiskolai vagy egyetemi diplomát szerezsek	37,3	31,1	30,4	38,0	24,0	33,7	32,8
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Megyéenként összehasonlítottuk, hogy átlagosan hány évig tanulnának tovább a diákok: az összes megyét tekintve 5,2 és 6,3 év között mozog ez az átlag (lásd a 3.1. ábrát). A legtovább Budapesten tanulnának a diákok (6,3 év), ezt követik Somogy és Bács-Kiskun megyék (egyenként 6,2 év), valamint Heves, Tolna és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (mindegyikben 6,0 év). A legrövidebb továbbtanulási időszakot Békés és Csongrád megyében tervezik a diákok (rendre 5,3 illetve 5,2 év), de Komárom-Esztergom, Nógrád és Vas megyékben sem haladja meg az 5,5 évet a tervezett továbbtanulás átlagos időtartama.

3.1. ábra: A továbbtanulás időtartama megyénként, 2015

Forrás: GVI (n = 9088)

A diákoknak adott szülői tanácsok aránya megyei bontásban jelentős eltéréseket mutat. Például a szakmaszerzést Békés (34,9%) és Csongrád (34,1%) megyében a szülők nagyjából egyharmada támogatja, miközben ugyanez az arány Budapesten (13,5%), Bács-Kiskun (13,5%) és Somogy (19,3%) megyében az egyötödöt sem éri el. A szakma és az érettségi együttes megszerzését Vas (50,2%), Nógrád, (49,7%), Győr-Moson-Sopron (48,8%), Békés (49,2%) és Fejér (48,7%) megyékben a szülők közel fele támogatja; míg Budapesten (31,6%) arányuk nem éri el az egyharmadot. A diploma megszerzését a budapesti szülők támogatják a legnagyobb arányban (34,3%), továbbá jelentős – de a budapesti szülőknél kisebb – arányban javasolták a felsőoktatásban való részvételt a somogyi (33,4%) és a zalai (32,7%) szülők is. A diploma megszerzését legkevésbé Békés (19,9%), Nógrád (18%) és Vas (19,9%) megyében támogatják a szülők. A legnagyobb arányban a Csongrád (50,5%) és Komárom-Esztergom (50,0%) megyei gyerekek jelölték be azt, hogy szüleik rájuk bízzák a választást, míg ez az arány Budapesten (37,8%) és Békés megyében (38,6%) a legalacsonyabb. A pályaválasztási rendezvényeken való részvételt leginkább a Vas (30,5%) megyei szülők támogatják, a legkevésbé pedig a Szabolcs-Szatmár-Bereg (9,2%) megyei, illetve a budapesti (7,6%) szülők. A legnagyobb arányban a Nógrád (71,3%), Vas (66,7%) és Zala (64,3%) megyei gyerekek válaszolták azt, hogy szüleik azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzenek, amellyel szívesen foglalkoznának, ez az arány Heve megye (39,2%), Komárom-Esztergom (45,2%) és Szabolcs-Szatmár-Bereg (45,1%) megye esetében a legalacsonyabb. A Baranya (52,1%), a Nógrád (47,8%), Bács-Kiskun (47,7%) és a Győr-Moson-Sopron (47,7%) megyei gyerekek látják legnagyobb arányban úgy, hogy szüleik azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzenek, amellyel majd jól tudnak keresni; ezt a választ a legkisebb arányban pedig a Heves (29,4%) megyei gyerekek jelölték. A legnagyobb arányban a Csongrád (28,0%) és a Baranya (26,0%) megyei gyerekek vélik úgy, hogy a szüleik azt szeretnék, olyan szakmát találjanak, amellyel a közelben el tudnak helyezkedni. Ugyanez az arány Budapesten (10%), Somogy (15,7%) és Szabolcs-Szatmár-Bereg (15,1%) megye esetében a legalacsonyabb. (A 3.2. táblázatban csak a statisztikai értelemben jelentős különbséggel bíró szempontokat közöljük.)

3.2. táblázat: A gyermekek megoszlása aszerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról megyék szerint (százalék), 2015

	Azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak	Azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak és érettségim is legyen	Azt tanácsolják, hogy diplomás ember legyek	Rám bizzák a választást	Még nem beszélgettünk továbbtanulásról	Azt szeretnék, ha anyukám foglalkozását követném	Azt szeretnék, ha apukám foglalkozását követném
Bács-Kiskun	13,5%	44,0%	31,3%	42,8%	7,8%	2,6%	2,6%
Békés	34,9%	49,2%	19,9%	38,6%	6,6%	2,4%	5,0%
Borsod-Abaúj-Zemplén	32,0%	43,8%	31,7%	43,4%	6,1%	2,0%	4,8%
Budapest	13,5%	31,6%	34,3%	37,8%	4,3%	2,6%	3,3%
Csongrád	34,1%	53,3%	16,6%	50,5%	3,6%	2,6%	3,8%
Fejér	29,3%	48,7%	25,9%	41,6%	6,6%	2,3%	5,1%
Győr-Moson-Sopron megyei	20,7%	48,8%	24,9%	39,3%	5,9%	2,3%	4,3%
Hajdú-Bihar	32,9%	44,8%	26,0%	45,7%	6,4%	3,9%	6,0%
Heves	23,1%	36,7%	27,3%	46,2%	3,9%	3,1%	5,6%
Jász-Nagykun-Szolnok	27,1%	42,9%	27,4%	41,9%	9,2%	1,5%	4,6%
Komárom-Esztergom	30,8%	42,6%	23,8%	50,0%	8,3%	4,0%	5,6%
Nógrád	21,9%	49,7%	18,0%	48,4%	2,5%	1,9%	1,9%
Baranya	25,2%	43,1%	29,0%	46,7%	4,0%	1,6%	10,1%

Pest	20,9%	44,4%	27,2%	45,0%	6,4%	1,2%	5,0%
Somogy	19,3%	38,3%	33,4%	39,3%	3,3%	1,6%	6,9%
Szabolcs- Szatmár- Bereg	30,4%	42,9%	31,0%	41,5%	4,0%	1,3%	4,2%
Tolna	26,1%	38,9%	30,2%	47,4%	3,4%	0,9%	3,4%
Vas	28,8%	50,2%	19,9%	45,8%	1,8%	4,4%	6,7%
Veszprém	24,3%	42,9%	31,1%	45,0%	4,9%	1,6%	8,4%
Zala	26,0%	37,6%	32,7%	42,5%	5,9%	0,4%	7,1%

3.2. táblázat (folytatás)

	Szüleim azt szeretnék, hogy családom vállalkozásában dolgozzam	Azt szeretnék, hogy vegyünk részt pályaválasztási rendezvényeken, hogy együtt, könnyebben döntsünk	Azt szeretnék, hogy elsőként szerezzek szakmát, majd később döntsek a diploma megszerzéséről	Azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel szívesen foglalkoznék	Azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel jól tudok majd keresni	Azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel a közelben tudok helyezkedni	Szerintük nem fontos a szakmaválasztás, majd kialakul
Bács-Kiskun	2,9%	21,3%	8,6%	62,6%	47,7%	25,9%	1,4%
Békés	4,8%	13,3%	10,1%	55,4%	42,3%	25,5%	1,6%
Borsod-Abaúj-Zemplén	2,7%	15,8%	14,9%	55,6%	47,5%	24,2%	1,4%
Budapest	3,3%	7,6%	10,3%	54,1%	40,1%	10,1%	1,4%
Csongrád	2,8%	20,1%	13,7%	59,2%	45,5%	28,0%	2,4%
Fejér	3,4%	21,9%	17,9%	51,3%	41,0%	18,2%	4,0%
Győr-Moson-Sopron megyei	4,7%	16,0%	13,2%	57,6%	47,7%	22,6%	1,9%
Hajdú-Bihar	4,8%	15,9%	12,2%	48,8%	37,0%	25,2%	3,5%

Heves	5,2%	10,8%	11,9%	39,2%	29,4%	17,1%	6,3%
Jász- Nagykun- Szolnok	2,2%	12,8%	13,3%	57,4%	43,1%	20,1%	2,2%
Komárom- Esztergom	4,6%	12,6%	12,3%	45,1%	33,6%	18,8%	3,1%
Nógrád	11,3%	19,3%	18,6%	71,3%	47,8%	21,3%	5,6%
Baranya	7,4%	14,6%	12,5%	59,2%	52,1%	26,0%	1,6%
Pest	2,8%	15,1%	10,8%	58,1%	42,8%	20,1%	1,6%
Somogy	3,1%	11,2%	7,5%	50,1%	39,3%	15,7%	2,6%
Szabolcs- Szatmár- Bereg	2,0%	9,2%	10,2%	45,2%	32,6%	15,1%	1,3%
Tolna	3,0%	20,4%	10,7%	56,8%	43,6%	22,6%	1,7%
Vas	3,1%	30,5%	16,0%	66,7%	46,7%	25,7%	3,5%
Veszprém	3,9%	20,1%	12,6%	61,5%	44,5%	21,9%	2,3%
Zala	4,3%	20,4%	10,2%	64,3%	45,7%	24,8%	2,4%

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A területi különbségek nem minden esetben jelentősek a gyerekek érdeklődési körét vizsgálva, a 3.3. táblázat a statisztikailag szignifikáns különbségeket mutatja be régióként. A sporthírek a Nyugat-Dunántúlon a legnépszerűbbek (a diákok 34,9%-át érdekli) és Dél-Alföldön a legnépszerűtlenebbek (26,7%). Az ételreceptek leginkább a közép-magyarországi, legkevésbé az észak-alföldi diákokat foglalkoztatják (20,3%, illetve 13,2%). Az egészséges életmód kérdése iránt leginkább az észak-magyarországi diákok érdeklődnek (21,0%), legkevésbé pedig a dél-alföldiek (13,7%). A hirdetések esetében ugyanez a két szélsőség: a közép-magyarországi diákok 4,0%-a, a dél-alföldiek csupán 1,4%-a számolt be ilyen irányú érdeklődésről. A sztárok, celebek élete a dél-alföldiek 22%-át, valamint a dél- és közép-dunántúliak 26%-át érdekli. A zenehallgatás és a filmek Közép-Magyarországon a legnépszerűbbek (előbbi 71,7%, utóbbi 67,8%) és a Dél-Alföldön a legkevésbé népszerűk (58,9% és 52,7%). A természettudományos cikkek a nyugat-dunántúli gyerekeket érdeklik a leginkább (16,8%), ugyanitt a legnépszerűbbek a

gazdasági hírek is (10,6%-ukat érdekli). és Észak-Magyarországon a legkevésbé (6%). A divat ezzel szemben Észak-Magyarországon és az Észak-Alföldön a legnépszerűbb (egyaránt 36,9%) és az Dél-Alföldön a legnépszerűtlenebb (30,6%). A művészetek iránt Nyugat-Dunántúlon érdeklődnek a legtöbben (21,5%) és az Észak-Alföldön a legkevésbé (16,3%).

3.3. táblázat: A tanulók érdeklődése régiók szerint (az említések százalékos aránya), N=9088, 2015

	Közép- Magyar- ország	Közép- Dunántú 1	Nyugat- Dunántú 1	Dél- Dunántú 1	Dél- Alföld	Észak- Alföld	Észak- Magyar- ország
sporthírek	33,1%	31,7%	34,9%	32,3%	26,7%	33,0%	31,7%
ételreceptek	20,3%	18,9%	17,5%	15,4%	18,2%	13,2%	17,6%
egészséges életmód	21,0%	18,0%	20,9%	18,3%	13,7%	16,9%	19,2%
hirdetések	4,0%	3,6%	3,9%	1,9%	1,4%	2,7%	2,9%
sztárok, celebek életéről szóló hírek	26,7%	23,6%	22,3%	19,8%	17,9%	22,9%	26,0%
zenehallgatás	71,7%	68,9%	69,0%	69,9%	58,9%	68,2%	70,2%
filmek	67,8%	63,6%	60,9%	63,1%	52,7%	61,9%	59,9%
természettudomán yos cikkek	13,4%	14,7%	16,8%	15,3%	11,8%	10,9%	12,7%
gazdaság, gazdasági hírek	6,2%	7,5%	10,6%	8,0%	9,2%	7,5%	5,7%
divat, öltözködés	35,6%	34,1%	32,3%	33,1%	30,6%	36,9%	36,9%
művészetek	19,4%	21,0%	21,5%	19,2%	16,9%	16,3%	20,1%

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A tanulók jövőbeli foglalkozásával kapcsolatos terveinek összehasonlítása alapján elmondható, hogy a regionális különbségek a legtöbb szakma esetében nem jelentősek, és több szakma esetében (gépeket szerelnék, javítanék; betegeket gyógyítanék; lakásokat, házakat terveznék, építenék; gyerekeket nevelnék; tanítanék; szépségiparban dolgoznék; segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában) az egyes régiókban élő

gyerekek válaszai statisztikai értelemben nem különböznek. A szellemi munkákat¹⁰ tekintve általában megfigyelhető, hogy Közép-Magyarországon és a Közép-, illetve Nyugat-Dunántúlon a diákok inkább, Magyarország keleti részén (főként az Alföldön) pedig kevésbé választanák ezeket. A fizikai foglalkozások¹¹ esetében általában azt látjuk, hogy a Közép-Magyarországon lakó gyerekek kevésbé szívesen végeznék ezeket. Az észak-alföldi régióban a legtöbb szakma esetében viszonylag alacsony arányt tapasztaltunk: ez úgy lehetséges, hogy ebben a régióban a választott szakmák átlagos száma 3,1, míg a többi régióban magasabb ez a szám (3,6 és 3,8 közé esik) (lásd az 3.4. táblázatot).

¹⁰ Számítógépen dolgoznék; lakásokat, házakat terveznék, építenék; irodai munkát végeznék; művészettel foglalkoznék; adnék-vennék, kereskednék; pénzügyekkel foglalkoznék; médiában dolgoznék; kutatnék

¹¹ Gépek szerelése, javítása; fémek megmunkálása; gépjárművezetés

3.4. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos terveit régiók szerint (az említések százalékos aránya), N=9088, 2015

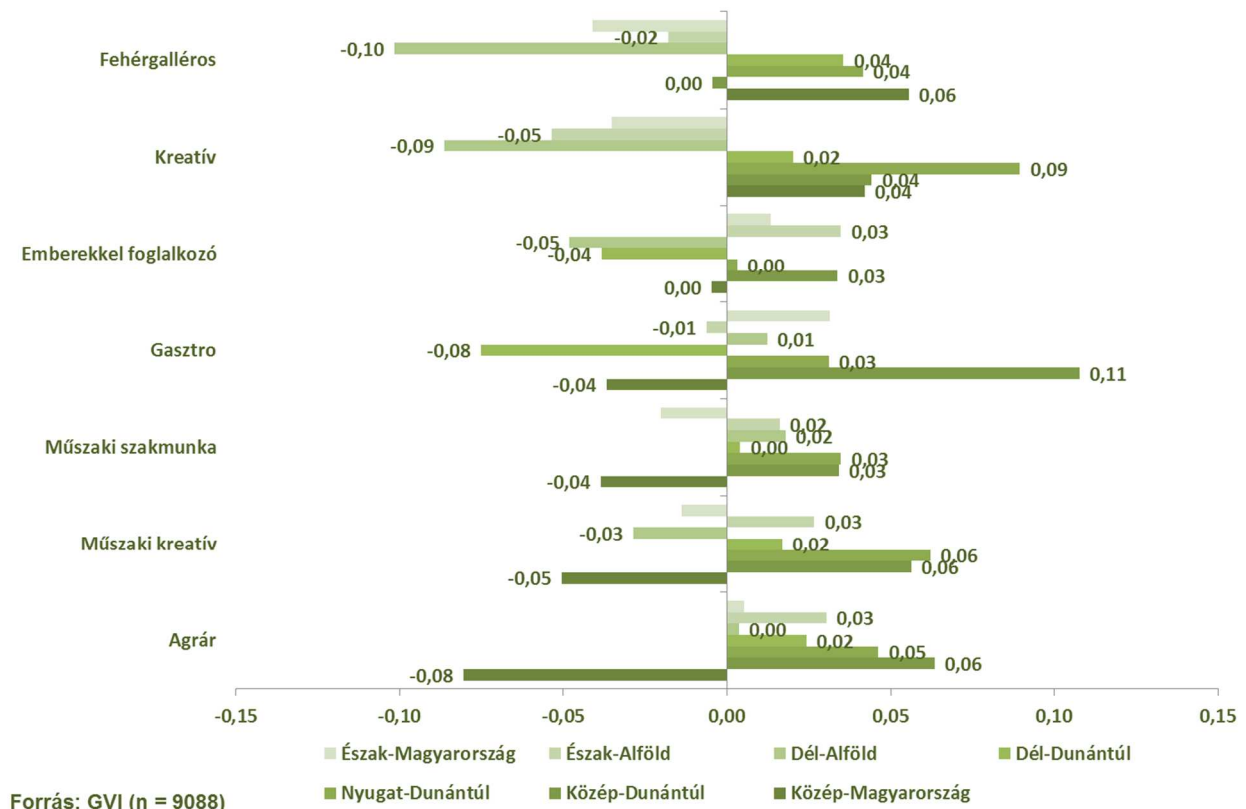
	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Dél-Alföld	Észak-Alföld	Észak-Magyarország
betegeket ápolnék, idősekről gondoskodnék	9,3%	9,9%	7,6%	7,0%	7,8%	10,4%	8,5%
fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék	8,7%	13,6%	10,3%	11,6%	10,5%	12,5%	14,1%
számítógépen dolgoznék	29,1%	31,4%	29,9%	27,3%	28,2%	26,2%	25,7%
ételeket főznék	27,1%	33,8%	30,0%	27,1%	31,5%	28,8%	32,2%
épületeket, gépeket terveznék	13,4%	19,2%	20,9%	17,1%	15,3%	16,1%	14,1%
bútorokat készítenék	5,7%	9,8%	9,2%	6,7%	8,7%	8,4%	7,4%
járművet vezetnék	22,3%	26,0%	26,8%	26,2%	26,7%	28,7%	27,4%
irodai munkát végeznék	22,5%	19,2%	21,6%	21,5%	14,1%	19,1%	17,6%
süteményeket, kenyeret sütnék	21,1%	28,3%	24,2%	17,5%	22,4%	22,1%	23,3%
növényeket termesztenék	9,9%	11,6%	12,8%	15,5%	12,2%	11,2%	9,7%
állatokat gondoznék	29,2%	35,3%	35,6%	35,2%	33,0%	35,4%	32,3%
adnék-vennék, kereskednék	19,9%	19,5%	17,3%	17,0%	14,7%	16,6%	14,6%
művészettel foglalkoznák	13,9%	17,0%	18,2%	15,1%	13,4%	14,0%	17,4%
pénzügyekkel foglalkoznák	19,5%	16,6%	18,9%	19,9%	15,0%	18,2%	17,8%
médiában dolgoznák	23,6%	19,0%	21,3%	18,1%	14,1%	14,8%	17,2%
kutatnék, tudománnyal foglalkoznák	10,6%	15,9%	13,7%	14,1%	10,0%	12,0%	11,2%

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Az egyes régiókat szakmacsoportonként is összehasonlítva azt látjuk, hogy a gasztronómiai és az agrár munkák egyaránt a Közép-Dunántúlon a legnépszerűbbek. A műszaki szakmunkákat és a kreatív műszaki munkákat a Közép-Dunántúlon és Nyugat-Dunántúlon választották legtöbbször és mindkét szakmacsoport a közép-magyarországiak körében a legkevésbé népszerű. A fehérgalléros és a kreatív munkákat tekintve jól elkülönül

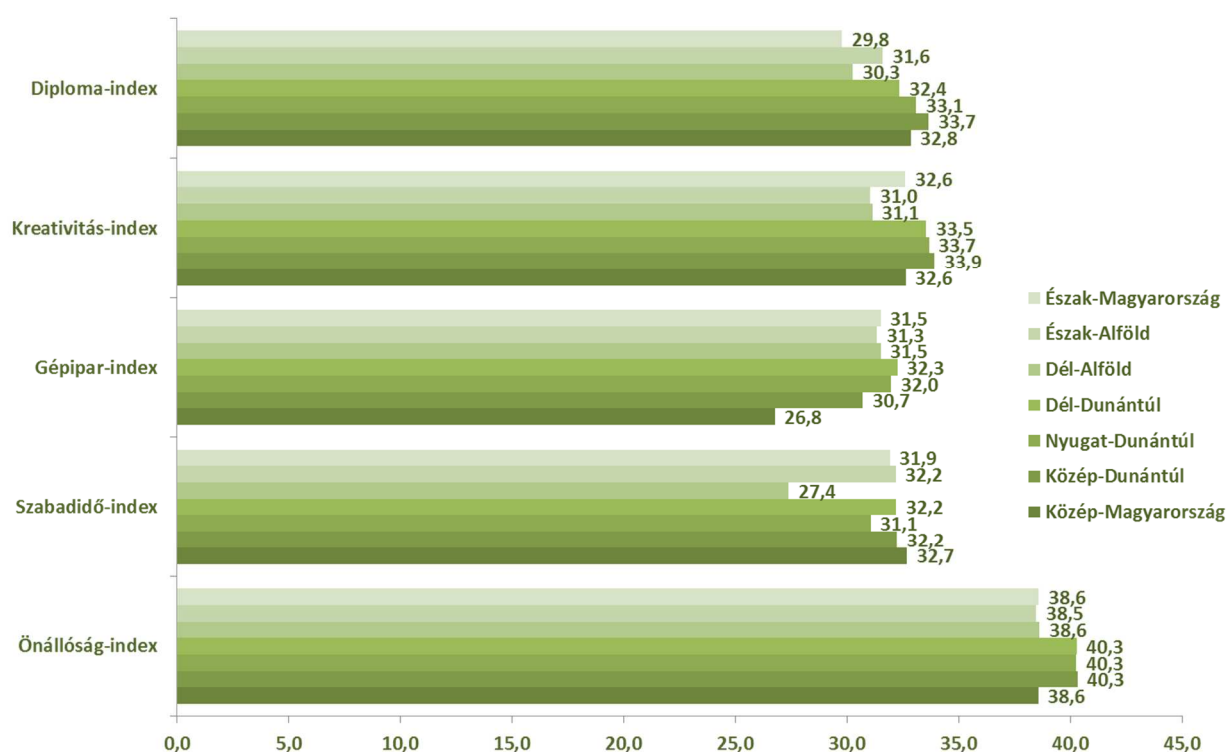
Magyarország keleti és nyugati része: az Alföldön és Észak-Magyarországon kevésbé terveznek ilyen pályát, mint a nyugati régiókban. (lásd az 3.2. ábrát).

3.2. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége régiónként, 2015

A 2. fejezetben bemutatott indexeket régiónként összehasonlítva azt mutatják az adatok, hogy az Önállóság-index átlagos értéke a Dunántúlon a legmagasabb (mindhárom dunántúli régióban 40,3), míg az Észak-Alföldön a legalacsonyabb (38,5). A Szabadidő-indexet vizsgálva az látjuk, Dél-Alföldön (27,4) jóval alacsonyabb, mint a többi régióban. Közép-Magyarországon tapasztaljuk a legmagasabb értéket (32,7). A Gépipar/fémipar-index esetében a Dél-Dunántúlon a legmagasabb ez az érték (32,3), a közép-magyarországi régióban pedig legalacsonyabb (26,8). A Kreativitás-index a közép-dunántúli gyerekek körében a legmagasabb (33,9) és az észak-alföldiek között a legalacsonyabb (31,0). A Diploma-index értéke Nyugat-Dunántúlon a legmagasabb (32,9) és a Dél-Alföldön a legalacsonyabb (29,1) (lásd a 3.3. ábrát).

3.3. ábra: Az indexek értéke régiónként, 2015

Forrás: GVI (n=9088)

Az alábbiakban pár mondatban összefoglaljuk az eddigi eredményeket régiónként: röviden leírjuk, hogy az egyes régiókban élő gyerekekre mi jellemző, hogyan térnek el a más régiókban tanulóktól.

3.1. Közép-Magyarország

Közép-Magyarország sok szempontból eltér a többi régiótól. A diákok ebben a régióban szeretnék a legtöbb ideig továbbtanulni (Budapesten átlagosan 6,3, Pest megyében 5,9 évig), kiugróan magas arányban (36,9%) főiskolán vagy egyetemen. Az itt élő szülőkről is elmondható, hogy általában szorgalmazzák, hogy legalább érettségit szerezzen gyermekük: ebben a régióban a legalacsonyabb azon szülők aránya, akik a szakmaszerzést önmagában (érettségi nélkül) javasolják gyermeküknek. A filmek és zenehallgatás iránti érdeklődés ebben a régióban a leggyakoribb a diákok körében. Közép-Magyarországon átlagon felül érdeklődnek a gyerekek a kreatív és a fehérgalléros munkák iránt, míg a szakmunkák és gasztronómiai munkák irányába mutató érdeklődés jóval átlag

alatti. A Szabadidő-index átlagos értéke ebben a régióban a legmagasabb, míg a Gépipar/fémipar-index értéke itt a legalacsonyabb.

3.2. Közép-Dunántúl

A Közép-Dunántúlon az egyik legmagasabb azon diákok aránya, akik szakmunkás-bizonyítványt és érettségit terveznek szerezni. A továbbtanulás hosszát tekintve a régió megyéi a középmezőnyben helyezkednek el (5,5-5,9 év). A Közép-Dunántúli szülők között tanácsolják legnagyobb arányban gyermeküknek azt, hogy először szerezzenek szakmát és utána döntsenek a diploma megszerzéséről. Szintén ebben a régióban a legnagyobb azok aránya, akikre szülei rábízják a pályaválasztási döntést. A diákok között Közép-Dunántúlon a legnépszerűbbek a művészetek, az autók, a motorok és a hirdetések. A Közép-Dunántúlon sok szakma iránt érdeklődnek diákok, minden szakmacsoport irányába kissé átlagon felüli (de sehol sem kiugró) az érdeklődés. Az Önállóság-, a Kreativitás-, és a Diploma-index átlagos értéke ebben a régióban a legmagasabb.

3.3. Nyugat-Dunántúl

A továbbtanulási terveket tekintve a nyugat-dunántúli diákok válaszai a közép-dunántúliakétól némileg eltérő képet mutatnak – a szakközépiskolai érettségit itt tervezik a legmagasabb arányban a gyerekek. A továbbtanulás időtartama is nagyjából a középmezőnyben van, bár Vas megyében alacsonyabb az átlagnál (5,4 év), Zala megyében pedig magasabb (5,9 év). A Nyugat-Dunántúlon tanácsolják a szülők legnagyobb arányban a pályaválasztási rendezvényeken való részvételt. Szintén itt tanácsolják a legtöbben a szívesen végzett szakma és a jól kereső szakma választását. A nyugat-dunántúli régióban érdeklődik a legtöbb gyerek az építészet és a belsőépítészet, a természettudományos cikkek, az egészséges életmód és a sporthírek iránt. A diákok minden szakmacsoport iránt átlagon felüli érdeklődés mutatnak ebben a régióban, főleg a kreatív és a kreatív műszaki munkáknál kiemelkedő. A Nyugat-Dunántúlon a második legmagasabb a diákok átlagos Kreativitás-index értéke.

3.4. Dél-Dunántúl

A Dél-Dunántúlon vannak a legtöbben, akik főiskolai vagy egyetemi végzettséget szeretnének szerezni, ugyanakkor itt szeretnének legkevesebben szakmunkás-bizonyítványt és érettségit, valamint technikus képzést szerezni. Átlagosan 5,8-6,2 évig tanulnának tovább. Tolna megyében a legmagasabb azon diákok aránya, akiknek szülei a diploma megszerzését támogatják; illetve itt tanácsolják a legkevesebben azt, hogy a szakma megszerzése után döntsenek a gyerekek a diplomaszerezésről. Az egyik legalacsonyabb a szakma elvégzését, vagy a szakma és érettségi megszerzését tanácsoló szülők aránya. A dél-dunántúli gyerekek érdeklődnek legkevésbé a lakóhely építése, szépítése iránt. A régióban a legalacsonyabb az érdeklődés a gasztronómiai munkák iránt, szintén alacsony az emberekkel foglalkozó munkák népszerűsége, de magas a fehérgalléros munkáké. A többi szakmacsoport iránti érdeklődés nem tér el jelentősen az átlagostól, minden esetben kicsit az átlag fölötti. A dél-dunántúli diákok körében a legmagasabb a Gépipar/fémipar-index és az Önállóság-index értéke.

3.5. Dél-Alföld

A Dél-Alföldön alacsonyabb iskolai végzettséget terveznek a gyerekek, mint a többi régióban. Köztük vannak a legtöbben, akik szakmunkás bizonyítványt és érettségit szeretnének, és második legtöbben, akik szakközépiskolai érettségit. Főiskolára vagy egyetemre jelentősen kevesebben akarnak menni, mint bármely más régióban. Békés és Csongrád megyében a legalacsonyabb a tervezett továbbtanulás átlagos időtartama, Bács-Kiskun megyében azonban az egyik legmagasabb ez az érték. Furcsa mód ebben a régióban támogatják a szülők a legnagyobb arányban a diplomaszerezést (Közép-Magyarországgal fej-fej mellett). A Dél-Alföldön érdekli a gyerekeket legkevésbé a zenehallgatás, a filmek és az egészséges életmód. A dél-alföldi gyerekek körében a legalacsonyabb a fehérgalléros, a kreatív és az emberekkel foglalkozó szakmacsoport népszerűsége és a többi szakmacsoport iránt is csak átlagos érdeklődést mutatnak. A Szabadidő-index értéke ebben a régióban a legalacsonyabb.

3.6. Észak-Alföld

Az Észak-Alföldi régióban szeretnék legtöbben szakmunkás bizonyítványt. Az itt élő gyerekek átlagosan 5,7-6,0 évig tanulnának tovább. Észak-Alföldön van a legkevesebb olyan szülő, aki szívesen végzett szakma vagy a jól kereső szakma választását tanácsolja gyerekének. A pályaválasztási rendezvényeken való részvételt szintén kevés szülő tanácsolja. Az Észak-Alföldön érdekli a legkevésbé a gyerekeket az ételreceptek, a természettudományos cikkek és a művészetek. A szépségápolás és a divat azonban népszerűek. Az agrár, a műszaki és az emberekkel foglalkozó munkák iránt magas az érdeklődés a régióban. Több index esetében is az észak-alföldi diákok átlagpontszáma a legalacsonyabb a régiók között: ilyen az Önállóság- és a Kreativitás-index.

3.7. Észak-Magyarország

Észak-Magyarországon viszonylag nagy arányban szeretnék a gyerekek szakmunkás bizonyítványt és érettségit szerezni. Ha a tervezett továbbtanulás átlagos időtartamát tekintjük, a régióhoz tartozó megyék a középmezőnyben vannak 5,5-6,0 évvel. Itt van a legtöbb olyan szülő, aki gyerekére bízta a pályaválasztást (ugyanannyi, mint Közép-Dunántúlon). Viszonylag sok szülő támogatja a szakmaszerzést és sokat adják azt a tanácsot, hogy a szakma megszerzése után döntsön a gyerek a diplomáról. A gazdasági hírek ebben a régióban a legnépszerűtlenebbek, a divat pedig itt a legnépszerűbb a gyerekek körében. Észak-Magyarországon a gyerekek érdeklődése szinte minden témában átlagon felüli, de egyikben sem kiemelkedő. A műszaki, a fehérgalléros és a kreatív munka népszerűsége átlag alatti; az emberekkel foglalkozó és az agrár szakmacsoport esetében pedig átlag közeli. Ebben a régióban a legalacsonyabb a Diploma-index átlagos értéke.

4. Következtetések

Tanulmányunk körbejárta a hetedik osztályos tanulók pályaválasztásról alkotott véleményét, továbbtanulási és foglalkozási terveit.

Az adatokból azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a szülők jelentős része (körülbelül a fele) azt szeretné, hogy gyermeke szakképzettséget, vagy szakmát és érettségit szerezzen az általános iskola után, de emellett közel egynegyedük felsőfokú végzettséget szán neki. A szülők és gyermekeik továbbtanulási céljai általában egybeesnek; a szülők leginkább gyermekük tehetségének, érdeklődésének megfelelően alakítják ki véleményüket a továbbtanulással és a pályaválasztással kapcsolatban, de nagyon sok esetben saját szakmájuk folytatását is elvárják gyermeküktől. A szülők iskolai végzettsége igen sok esetben továbbörökítődik, ez mind a szakképzettséggel rendelkező, mind a diplomás szülőkre igaz. Emellett az alacsonyabb végzettségű szülők többsége a saját végzettségénél egy kategóriával magasabb szintű képzést szán gyermekének. Ezt azért is fontos megjegyeznünk, mert az adatok alapján elmondható, hogy a gyermek pályaválasztási döntésére még akkor is jelentős hatást gyakorol a szülői példa és az otthon hallott tanácsok, ha a szülők teljesen rábízják gyermekükre a jövőjére vonatkozó fontos döntést.

Az eredményekből emellett arra következtethetünk, hogy a szülők a szakmaszerzést és a diplomaszerezést egymást kizáró továbbtanulási utaknak gondolják, holott a szakközépiskola utáni diplomaszerezés is egy lehetséges továbbtanulási mód, ami ráadásul sokrétűen hasznosítható, rugalmas tudást és készségeket ad.

A hetedik osztályos tanulók attitűdjét, terveit megvizsgálva azt láttuk, hogy jellemzően két nagyobb csoport rajzolódik ki közöttük: egyik a szellemi, másik a fizikai munkához vonzó fiatalok csoportja. Előbbiek önállóbbak, szorgalmasabbak a tanulásban, ügyesebbek a szellemi feladatok, fejtörők megoldásában, azonban kevésbé tehetségesek a gyakorlatiasabb feladatokban (pl. barkácsolás, házimunka) és a sportban. Szüleik gyakran diplomás embernek szánják őket. Magasabb iskolai végzettségre, akár diplomára és szellemi munkára vágnak. A másik csoportba tartozó gyerekek a barkácsolás, szerelés, a

gépek világa iránt érdeklődnek, a tanulásra kevésbé fogékonyak, az iskolai feladatokat csoportban szeretik megoldani, és kevésbé tekinthetőek önállóknak. Családjuk szakmunkás pályára szánja őket, gyakran apjuk szakmájának folytatójaként, a családi vállalkozás örököseként tekintenek rájuk. Utóbbi csoportból kerülhetnek ki a szakmunkás pályára alkalmas fiatalok.

Problémát jelenthet, hogy a szakmunkásnak szánt gyerekek nem csak érdeklődési körükben alkotnak a szellemi munkára szánt diákoktól élesen elkülönülő csoportot. Ezek a tanulók igen sok esetben rossz anyagi helyzetű családból származnak, szüleik gyakran alacsony végzettségű segéd-, vagy betanított munkások, illetve segélyből élő munkanélküliek. A családi háttér nagyon nagy hátrányt jelenthet ezeknek a fiataloknak, mivel alacsony motivációs szintet és önállóságot hoznak otthonról és a tanulásban gyakran elmaradnak társaiktól. Ez gyakran egyenes utat jelent a szakképzésbe, holott nem lenne szükségszerű, hogy csak az alacsonyabb tanulási képességekkel rendelkező gyerekekből váljanak szakmunkások. A jól képzett, érettségivel is rendelkező szakképzett pályakezdők számára sokkal szélesebb körű munka- és továbblépési lehetőségek nyílnának meg, akár egy későbbi szakmaváltás, továbbtanulás, vagy külföldi munkaszerzés során. Ezért lenne fontos, hogy a szakmunkástanulók – korábbi esetleges hátrányaikat kompenzálандó – a szakiskolákban több, problémamegoldással kapcsolatos készséget sajátíthassanak el.

A probléma területi vonatkozásai is figyelmet érdemelnek: az adatok azt mutatják, hogy a gazdaságilag és jövedelmileg rosszabb helyzetű kelet-magyarországi régiókban a gyerekek – szüleik által is támogatott – szakmaválasztása is újratermeli az egyenlőtlenségeket és ezáltal tovább mélyítheti a leszakadást. Az eredményekből ugyanis kiderült, hogy Közép-Magyarországon és a Dunántúlon a diákok inkább választják a szellemi munkákat, Magyarország keleti részén (főként az Alföldön) pedig a fizikai foglalkozások a népszerűbbek.

A szakképzés magyarországi helyzete, a szakmunkáshiány és az egyes területeken ezzel egy időben fennálló túlképzés felhívja a figyelmet az ebben a területben rejlő lehetőségekre és kihívásokra. Ezért is lenne érdemes minél több vizsgálatot folytatni a

témában. Ez a kutatás jelentheti az általános iskolások pályorientációjának helyzetét feltérképező folyamat első lépéseit. A témakör további vizsgálati lehetőségeket rejt, a felmérés több irányban is továbbfejleszthető. További adatfelvételek lennének szükségesek az időbeli tendenciák megismerésére, valamint egy pályakövetéses vizsgálat gazdag információt szolgáltatna a pályaválasztási tervek megvalósulásáról, így megteremtve a továbbtanulási szándékok és pályaválasztási tervek mélyebb megismerésének, az összefüggések részletesebb feltárásának lehetőségét.

Ábrajegyzék

1. ábra: A tanulók megoszlása aszerint, hogy mennyi ideig szeretnék továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2015.....	6
1.1. ábra: A tanulók megoszlása nemük szerint (százalék), 2015.....	12
1.2. ábra: A tanulók megoszlása születési év szerint (százalék), 2015.....	13
1.3. ábra: A tanulók megoszlása gondviselőjük iskolai végzettsége szerint (százalék), 2015.....	14
1.4. ábra: A tanulók megoszlása gondviselőjük foglalkozása szerint (százalék), 2015.....	15
1.1. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya régióként, 2015.....	16
1.2. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya megyénként, 2015.....	17
1.3. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya kérdező kamaránként, 2015.....	18
1.1.1. ábra: A tanulók megoszlása aszerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2015.....	19
1.1.1. táblázat: A tanulók megoszlása aszerint, hogy honnan szerzik az információkat megyénként (az említések százalékos aránya), 2015, N=9088.....	21
1.1.2. ábra: A tanulók megoszlása nemek és aszerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2015.....	23
1.1.3. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása aszerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2015.....	24
1.1.4. ábra: A tanulók megoszlása aszerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (százalék), 2015.....	25
1.1.2. táblázat: A tanulók megoszlása aszerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk megyék szerint (százalék), 2015.....	27

1.1.5. ábra: A gyermekek megoszlása aszerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról (százalék), 2015	29
1.1.6. ábra: A gyermekek megoszlása aszerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról az édesapa (gondviselő) iskolai végzettsége szerint (százalék), 2015 ...	30
1.1.3. táblázat: A gyermekek megoszlása aszerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról megyék szerint (százalék), 2015, N=9088.....	32
1.1.7. ábra: A gyermekek megoszlása aszerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról az iskola településtípusa szerint (százalék), 2015.....	33
1.1.8. ábra: A gyermekek megoszlása aszerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról az iskola mérete szerint (százalék), 2015.....	34
1.2.1. ábra: A tanulók megoszlása aszerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2015	35
1.2.2. ábra: A tanulók átlagos félévi matematika és magyar irodalom jegyei aszerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után, 2015	36
1.2.3. ábra: A különböző településtípuson iskolába járó tanulók megoszlása aszerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni (százalék), 2015.....	37
1.2.1. táblázat: Az adatfelvétel előző hullámában résztvevő tanulók beiskolázási adatai az iskolák által szolgáltatott utánkövetési adatok alapján.....	38
1.2.4. ábra: A célszerűen gimnáziumot választók aránya és a ténylegesen gimnáziumba kerülők aránya (százalék), 2015	39
1.2.5. ábra: A célszerűen szakközépiskolát választók aránya és a ténylegesen szakközépiskolába kerülők aránya (százalék), 2015	40
1.2.6. ábra: A célszerűen szakiskolát választók aránya és a ténylegesen szakiskolába kerülők aránya (százalék), 2015	41

1.3.1. ábra: A tanulók megoszlása érdeklődési körük alapján nemek szerint (százalék), 2015 43	
1.3.2. ábra: A tanulók készségei saját nézőpontjukból – „Miben vagy ügyes?” (százalék), 2015.....	44
1.3.3. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása aszerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2015	45
1.3.4. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása aszerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2015	46
1.3.5. ábra: Tanulók megoszlása az otthon végzett segítő tevékenységeik szerint (százalék), 2015.....	47
1.3.6. ábra: Az otthon nem segítő tanulók indokai az otthoni munka elmaradására (százalék), 2015	48
1.3.7. ábra: A különböző nyelveket tanuló diákok aránya (százalék), 2015	49
1.3.8. ábra: A különböző nyelveket tanuló diákok aránya régióként (százalék), 2015	50
1.4.1. ábra: A tanulók megoszlása későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei szerint (százalék), 2015	52
1.4.2. ábra: Azon diákok aránya, akik fontosnak értékelik az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék), 2015.....	59
1.4.3. ábra: A különböző nemű diákok aszerint, hogy mekkora részük értékeli fontosra az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék) 2015.....	61
1.4.4. ábra: A különböző iskolai végzettségű apák gyermekei aszerint, hogy mekkora részük értékeli fontosra az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék) 2015.....	62
1.4.5. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége nemenként, 2015	67

1.4.6. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége az apa iskolai végzettsége szerint, 2015.....	68
1.4.7. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége régióként, 2015.....	69
1.5.1. ábra: Tanulók megoszlása aszerint, milyen tulajdonságokat tartanak jellemzőnek magukra (százalék), 2015	71
1.5.2. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása aszerint, hogy milyen tulajdonságokat tartanak jellemzőnek magukra nézve (az említések százalékos aránya), 2015.....	72
1.5.3. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása aszerint, hogy mit tartanak jellemzőnek magukra (az említések százalékos aránya), 2015	73
1.6.1. ábra: A jövőben kollégiumban szívesen lakó tanulók aránya iskolájuk településtípusa szerint (százalék), 2015	74
1.6.2. ábra: A jövőben kollégiumban szívesen lakó tanulók megoszlása indokaik szerint (százalék), 2015	75
1.6.3. ábra: A jövőben kollégiumban nem szívesen lakó tanulók megoszlása indokaik szerint (százalék)	76
2.1. táblázat: Az indexszámok legfontosabb összefoglaló statisztikai mutatói, 2015.....	80
2.2. táblázat: Pearson-féle páronkénti korrelációs együtthatók az indexek között.....	82
2.1.1. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámái a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2015.....	84
2.1.2. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámái a szülők foglalkozása szerint, 2015.....	85
2.1.3. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámái a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2015.....	86
2.1.4. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámái a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2015	

2.2.1. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai az apa iskolai végzettsége szerint, 2015	89
2.2.2. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2015	90
2.2.3. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2015	91
2.2.4. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók tartós munkavállalással megvalósítható tervei szerint, 2015	92
2.2.5. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók kollégiumi elhelyezéssel kapcsolatos véleménye szerint, 2015	93
2.3.1. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2015	95
2.3.2. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók tartós munkavállalással megvalósítható tervei szerint, 2015	96
2.3.3. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2015	98
2.3.4. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók kollégiumi elhelyezéssel kapcsolatos véleménye szerint, 2015	99
2.4.1. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámai a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2015	101
2.4.2. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2015	102
2.4.3. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2015	104
2.4.4. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámai a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2015	

2.5.1. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2015	107
2.5.2. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a szülők foglalkozása szerint, 2015	108
2.5.3. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a tanulók egyes pszichológiai jellemzői szerint, 2015.....	109
2.5.4. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2015	111
2.5.5. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai aszerint, hogy a tanuló miben érzi tehetségesnek magát, 2015	112
2.6.1. ábra: Az indexek átlagpontszámai az iskola típusok szerint, 2015.....	113
2.6.2. ábra: Az indexek átlagpontszámai az iskolának otthont adó település típusa szerint, 2015.....	114
2.6.3. ábra: Az indexek átlagpontszámai az iskola nagysága szerint, 2015	115
3.1. ábra: A továbbtanulás időtartama megyénként, 2015	118
3.2. táblázat: A gyermekek megoszlása aszerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról megyék szerint (százalék), 2015	120
3.2. táblázat (folytatás).....	121
3.2. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége régióként, 2015.....	126
3.3. ábra: Az indexek értéke régióként, 2015.....	127

Melléklet 1: mintavételezés és súlyozás

Az adatfelvétel során összesen 9088 tanuló töltötte ki a kérdőívet. A mintába az egyes megyékből olyan arányban kerültek a tanulók, amilyen arányt az adott megye képviselt a végzett nyolcadikos tanulók között 2012-ben¹², korrigálva a szakiskolai képzést megkezdők arányának az országos átlagtól való eltéréseivel, az (1a) és (1b) egyenletben megadott módon. A mintát utólag úgy súlyoztuk, hogy a területi egységek súly összege megmaradjon a mintavétel szerint kitűzött (1a) és (1b) képletben megadott arány:

$$wpo_m = w8o_m * (1 + (rszki_m - rszki_o)) \quad (1a)$$

$$wpo_m = rtsz_k * w8o_m * (1 + (rszki_m - rszki_o)) \quad (1b)$$

ahol:

wpo_m a területegység elvárt súlyösszege

$w8o_m$ az adott megye súlya a 8. osztályosok képzésében

$rszki_i$ a szakiskolás beiskolázás aránya a megyében

$rszki_o$ a szakiskolás beiskolázás országos átlaga

$rtsz_k$ az adott kamarához tartozók aránya megye tanulószerveződéses tanulói között

és az (1a) képlet érvényes ott, ahol nincs a megyében városi kamara, a (1b) képlet pedig ott, ahol van városi kamara

a kompetencia felmérés eredményei alapján kialakított kategóriák súlya pedig minden megyében megfeleljen az ott megfigyelt aránynak.

¹² Az Oktatási Évkönyv 2012/2013 című kiadvány szerint, url: <http://goo.gl/j51xlz>

Melléklet 2: az adatfelvétel kérdőíve

„Ahol a világ igénye és az egyén tehetsége találkozik, ott van az ember munkahelye.”

(Arisztotelész)

Kérdőív azonosító sorszáma			
----------------------------	--	--	--

(A Kamara tölti ki a kérdőív kitöltése után)

Pályaválasztási kérdőív tanulók részére¹³

Kedves Tanuló!

Életünk egyik legfontosabb döntése a pályaválasztás. Ha jól megtaláljuk a nekünk megfelelő elfoglaltságot, és illeszkedik érdeklődésünk, tudásunk és munkánk egymáshoz, esélyünk van arra, hogy azt érezzük: helyünkön vagyunk.

Segítünk képességeidet felismerni, hogy meg tudd valósítani terveidet, céljaidat.

Arra kérünk, hogy töltsd ki ezt a kérdőívet, amely az érdeklődési körödről, az általános iskola utáni továbbtanulási terveidről és a munka világáról szóló kérdéseket tartalmaz.

Nevedet nem kell megadnod.

Köszönjük!

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara

1. Melyik évben születtél?

2. Nemed: a) fiú b) lány

¹³ A kérdőív a Bács–Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara 2013–as kutatásának kérdőíve alapján készült.

3. Melyik városban vagy faluban laksz?.....

4. Melyik városban vagy faluban van az iskolád?

5. Mi az iskolád neve?
.....

6. Mi édesapád (vagy a Veled egy háztartásban élő szülőd, gondviselőd) legmagasabb iskolai végzettsége?

- a) 8 általánosnál kevesebb
- b) 8 általános
- c) szakmunkásképző
- d) szakközépiskola
- e) gimnázium
- f) főiskola vagy egyetem
- g) nem tudom, nem válaszolok

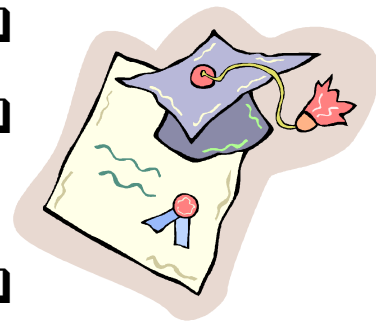
7. Mit dolgozik jelenleg az édesapád (vagy a Veled egy háztartásban élő szülőd, gondviselőd)?

- a) önálló vagy vállalkozó, saját vállalkozásában alkalmazott
- b) vezető beosztású.....
- c) szellemi foglalkozású (pl. orvos, ügyvéd)
- d) irodai alkalmazott (nem fizikai munkát végez)
- e) szakmunkás
- f) segédmunkás vagy betanított munkás

- g) őstermelő (pl. méhész, borász).....
- h) alkalmi munkákat végez vagy
közmunkás, nincs állandó munkahelye
- i) munkanélküli.....
- j) más okból nem dolgozik (pl. nyugdíjas).....
- k) nem tudom, nem válaszolok

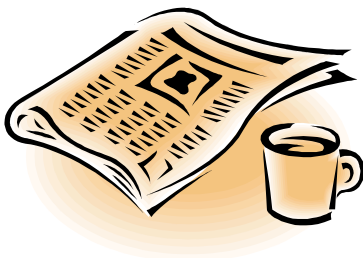
8. Az általános iskola után mennyi ideig szeretnél tanulni?

- a) nem szeretnék tovább tanulni.....
- b) 3 évig, hogy szakmunkás bizonyítványom legyen
- c) kb. 5–6 évig, hogy szakmunkás bizonyítványom
és érettségim legyen
- d) kb. 4–5 évig, hogy szakközépiskolai érettségim legyen
- e) kb. 4–5 évig, hogy gimnáziumi érettségim legyen.....
- f) kb. 5–7 évig, hogy technikus végzettségem legyen.....
- g) 7–10 évig, hogy főiskolai vagy egyetemi diplomát
szerezsek.....

9. Általában honnan szerzed a Téged érdeklő információkat? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) újságból
- b) televízióból.....
- c) rádióból

- d) internetről
- e) barátaimtól, családtagjaimtól, ismerőseimtől
- f) egyéb, éspedig:.....

10. Milyen témák érdekelnek? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) autók, motorok
- b) ételreceptek
- c) sporthírek
- d) egészséges életmód
- e) szépségápolás
- f) lakóhelyem építése, szépítése
- g) hirdetések
- h) sztárok, celebek életéről szóló hírek.....
- i) zenehallgatás
- j) filmek
- k) természettudományos cikkek
- l) gazdaság, gazdasági hírek.....
- m) divat, öltözködés
- n) művészetek
- o) egyéb, éspedig:

11. Mi jellemző rád az alábbiak közül? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) egyedül szeretek tanulni, a munkámat elvégezni
- b) csoportban szeretek tanulni, dolgozni
- c) igyekszem betartani a játékszabályokat
- d) a csoportos feladatok megoldásánál irányítani szeretek
- e) szívesen vagyok felnőttek közt
- f) a legtöbb kérdésről önálló véleményem van
- g) általában megfogadom a szüleim tanácsát
- h) segítségért inkább a barátaimhoz fordulok, mint a szüleimhez
- i) gyakran segítek az időseknek és a kisebbeknek
- j) szeretek különóra, iskolai szakkörbe járni
- k) szeretek új dolgokat kipróbálni
- l) szeretek a saját ötleteim alapján tervezni, dolgozni
- m) egyéb, éspedig:

12. Jelöld be, hogy mi igaz rád az alábbiak közül! (Több választ is megjelölhetsz)

- a) naponta legalább háromszor étkezem
- b) minden nap eszem húst vagy halat
- c) minden nap eszem friss gyümölcsöt vagy zöldséget
- d) a tankönyveimen kívül van legalább egy saját könyvem
- e) van olyan játékom, sportszerem, amivel a szabadban tudok játszani (pl. bicikli, roller, labda)

- f) előfordult már, hogy nem tudtam elmenni egy iskolai programra,
mert a szüleim nem tudták kifizetni
- g) több, mint egy pár cipóm van.....
- h) van olyan nyugodt hely otthon, ahol meg tudom írni a házi feladatomat

13. Miben vagy ügyes? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) barkácsolásban, szerelésben.....
- b) rajzolásban
- c) számítógép kezelésében
- d) számolásban
- e) idegen nyelvek tanulásában
- f) társasjátékokban
- g) házi és ház körüli munkában
- h) rejtvényfejtésben, logikai feladatokban.....
- i) egyéni sportágakban, pl. futás, úszás, torna
- j) csapatjátékokban, pl. foci, kézilabda
- k) modellezésben
- l) szervezésben.....
- m) mások segítségével
- n) egyéb, éspedig:.....

14. Szoktál segíteni otthon? Válaszolj igennel vagy nemmel! Ha igen, miben segítesz szívesen és miben azért, mert muszáj? (Több választ is megjelölhetsz)

14.1. igen, szoktam

Szívesen

Nem szívesen,
de muszáj

a) barkácsolásban, szerelésben	☐	☐
b) az autónk tisztításában	☐	☐
c) takarításban	☐	☐
d) sütésben, főzésben	☐	☐
e) bevásárlásban	☐	☐
f) kerti munkában.....	☐	☐
g) testvéremnek a tanulásban.....	☐	☐
h) mosásban, teregetésben	☐	☐
i) mosogatásban.....	☐	☐
j) vasalásban	☐	☐
k) háziállatok gondozásában	☐	☐
l) egyéb, éspedig:		

14.2. nem szoktam

- a) mert nincs rá időm a tanulás mellett.....
- b) mert így több idő jut a hobbitra.....
- c) mert a szüleim nem kérnek meg rá.....

d) mert nem akarok.....

e) egyéb, éspedig:

15. Felőttként milyen munkát végeznél szívesen? (Több választ is megjelölhetsz)

a) gépeket szerelnék, javítanék.....

b) fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék.....

c) számítógéppel foglalkoznék.....

d) ételeket főznék.....

e) betegeket ápolnék, idősekről gondoskodnék.....

f) betegeket gyógyítanék.....

g) lakásokat házakat építenék.....

h) épületeket, gépeket terveznék.....

i) bútorokat készítenék.....

j) járművet vezetnék.....

k) irodai munkát végeznék.....

l) süteményeket, kenyeret sütnék.....

m) gyerekeket nevelnék, tanítanék.....

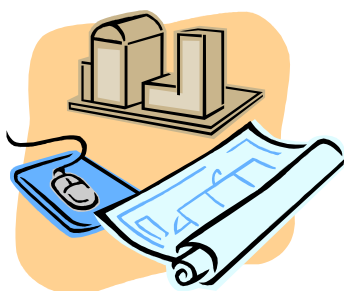
n) növényeket termesztenék.....

o) állatokat gondoznék.....

p) szépségiparban dolgoznék.....

q) adnék-vennék, kereskednék.....

r) művészettel foglalkoznék.....

- s) pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznék.....
- t) segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában
- u) médiában dolgoznék
- v) kutatnék, tudománnyal foglalkoznék
- x) egyéb, éspedig:.....

16. Az iskolai osztályzáshoz hasonlóan értékeld, hogy mennyire fontosak neked az alábbiak a jövőbeli munkáddal kapcsolatban.

	egyáltalán nem fontos		←————→		nagyon fontos
	1	2	3	4	5
a) sok pénzt keressek	☐	☐	☐	☐	☐
b) érdekes legyen a munkám	☐	☐	☐	☐	☐
c) biztos munkahelyem legyen	☐	☐	☐	☐	☐
d) hasznos munkát végezzek	☐	☐	☐	☐	☐
e) a munka mellett sok szabadidőm legyen	☐	☐	☐	☐	☐
f) a szüleim, családom által elismert munkám legyen	☐	☐	☐	☐	☐
g) ne szoruljak segílyre	☐	☐	☐	☐	☐

17. Szívesen laknál kollégiumban? Válaszolj igennel vagy nemmel! Utána jelöld meg, miért! (Az okok közül többet is megjelölhetsz)

igen

nem

17.1. Igen, szívesen laknék kollégiumban, mert...

- a) mert a társaim segíthetnek a tanulásban
- b) mert a kollégiumban együtt lehetek a barátaimmal
- c) mert így függetlenebb lehetek a szüleimtől
- d) mert nem szeretnék minden nap utazni, bejáró lenni
- e) ha nincs más megoldás
- f) egyéb, éspedig:.....

17.2. Nem, nem szívesen laknék kollégiumban, mert...

- a) mert a társaim akadályoznának a tanulásban.....
- b) mert hiányoznának a szüleim.....
- c) mert hiányoznának az otthoni barátaim.....
- d) mert a családomnak nincs rá pénze.....
- e) mert a kollégiumban túl nagy a fegyelem és
nem lenne szabadságom.....
- f) egyéb, éspedig:.....

18. Szüleim, gondviselőim tanácsai a továbbtanulásról

(Több választ is megjelölhetsz):

- a) azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak
- b) azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak és érettségim
is legyen
- c) azt tanácsolják, hogy diplomás ember legyek.....

- d) rám bízzák a választást.....
- e) még nem beszélgettünk továbbtanulásról
- f) azt szeretnék, ha az anyukám foglalkozását követném.
- g) azt szeretnék, ha az apukám foglalkozását követném.....
- h) szüleim azt szeretnék, hogy családom vállalkozásában dolgozzam
- i) azt szeretnék, hogy vegyünk részt pályaválasztási rendezvényeken,
 hogy együtt, könnyebben döntsünk.....
- j) azt szeretnék, hogy elsőként szerezzek szakmát, majd
 később döntsék a diploma megszerzéséről
- k) azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel szívesen foglalkoznék.....
- l) azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel jól tudok majd keresni
- m) azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel
 a közelben el tudok helyezkedni
- n) szerintük nem fontos a szakmaválasztás, majd kialakul
- o) egyéb, éspedig:

19. Szóba került-e már az általános iskola 8. osztálya utáni pályaválasztásod? Válaszolj igennel vagy nemmel! (Ha igen, akkor a 19.1. pont alatti betűjeles válaszokból is válassz, itt többet is megjelölhetsz)

19.1. igen

- a) osztályfőnöki órán beszélgettünk.....
- b) iskolai pályaválasztási rendezvényen beszélgettünk
- c) szüleimmel beszéltünk róla
- d) idősebb barátaim adtak tanácsot.....

e) TV-ben hallottam, újságban, interneten olvastam.....

f) kamarai pályaválasztási rendezvényen

g) egyéb, éspedig:.....

19.2. nem

20. Hányas voltál most félévkor matekból?

21. Hányas voltál most félévkor magyar irodalomból?

22. Milyen idegen nyelvet tanulsz? Többet is megjelölhetsz!

a.) angol.....

b.) német

c.) francia.....

d.) egyéb, éspedig:

Köszönjük a válaszokat és sikeres pályaválasztást kívánunk!

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara